

Народна банка на Република Северна Македонија
Дирекција за финансиска стабилност и макропрudentна политика

***ИЗВЕШТАЈ ЗА РИЗИЦИТЕ ВО БАНКАРСКИОТ
СИСТЕМ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ВО ПРВИОТ КВАРТАЛ ОД 2022 ГОДИНА***

јуни 2022 година

СОДРЖИНА

I. РЕЗИМЕ	3
II. СТРУКТУРА НА БАНКАРСКИОТ СИСТЕМ	6
III. РИЗИЦИ ВО БАНКАРСКОТО РАБОТЕЊЕ	10
1. Кредитен ризик	11
2. Валутен ризик	22
3. Ликвидносен ризик	27
4. Ризик од промена на каматните стапки	34
5. Ризик од несолвентност	39
IV. ПОЗНАЧАЈНИ БИЛАНСНИ ПРОМЕНИ И ПРОФИТАБИЛНОСТ НА БАНКАРСКИОТ СИСТЕМ	45
1. Активности на банките	46
2. Профитабилност	64

I. Резиме

Во првиот квартал од 2022 година, окружувањето во коешто функционира домашниот банкарски систем уште повеќе се усложни, со почнувањето на конфликтот меѓу Русија и Украина, чишто негативни ефекти веќе се чувствуваат во меѓународното и домашното окружување. Неповолниот амбиент имаше соодветно негативно влијание и врз динамиката на активностите на банкарскиот систем, којшто како и при претходни кризни епизоди, успешно се справи со предизвиците. Имено, депозитите од нефинансиските субјекти забележаа квартален пад од 3%, што во еден дел е последица на делувањето на вообичаените сезонски фактори во овој период од годината. Сепак, движењето на депозитите во првото тримесечје од 2022 година, пред сè падот во март, беше под силно влијание и на негативните ефекти од конфликтот меѓу Русија и Украина и нарушените глобални синџири на снабдување, коишто условија повисоки трошоци за домашните претпријатија и поизразени психолошки притисоци врз населението поттикнати од ширењето негативни вести во врска со идните движења на стапките на инфлација. Склоноста на населението за држење депозити во девизи и натаму е висока, што се огледа преку растот на девизните депозити на овој сектор, во сите рочни сегменти. Падот на депозитите од нефинансиските субјекти одеше во иста линија со намалувањето на ликвидните средства на банките, но немаше позначително влијание врз кредитната активност на банкарскиот систем. Така, пласманите во кредити на нефинансиските субјекти и натаму солидно растат (2,7%), слично како и во претходниот квартал. Поголемиот дел од кварталниот раст на кредитите беше насочен кон претпријатијата, претежно во краткорочни кредити, иако и кредитите на домаќинства исто така се зголемија.

Солвентноста на банкарскиот систем се задржа на стабилно ниво. Стапката на адекватност на капиталот забележа квартално намалување за 0,3 процентни поени, до нивото од 17%, што е последица на побрзиот квартален раст на активата пондерирана според ризиците, во споредба со зголемувањето на сопствените средства. Растот на сопствените средства најмногу се должи на задржаните добивки, додека зголемување на активата пондерирана според ризиците имаше најмногу кај активата пондерирана според кредитниот ризик. Над 90% од сопствените средства отпаѓаат на редовниот основен капитал, којшто го претставува најквалитетниот сегмент од регулаторниот капитал на банките. Анализирани според употребата, околу половината од сопствените средства отпаѓаат на капиталните додатоци утврдени согласно со супервизорска оценка, на заштитните слоеви на капиталот или се „слободни“, над потребното минимално ниво, што е особено значајно при надолна промена на циклусот во економијата и во кризни услови, кога овие слоеви од сопствените средства може да се искористат за справување со различните предизвици. Спроведеното стрес-тестирање на отпорноста на банкарскиот систем на симулираните шокови покажува задоволителна отпорност.

Показателите за ликвидноста и натаму се на задоволително ниво. Во првиот квартал од 2022 година, ликвидните средства на банкарскиот систем забележаа квартален пад од 7,7%, што услови извесно намалување и на показателите за ликвидноста. Сепак, тие и понатаму упатуваат на соодветно управување на банките со ликвидносниот ризик, што се потврдува со релативно стабилното учество на ликвидните средства во вкупната актива на банките (30,1%) и покриеноста на краткорочните обврски и депозитите од домаќинствата со ликвидни средства, коишто исто така се задржаа на задоволително ниво

(од 48,2% и 61,2%, соодветно). Стапката на покриеност со ликвидност на банкарскиот систем (англ. Liquidity Coverage Ratio) изнесува 255,2%, што е повеќе за 2,5 пати во споредба со регулаторниот минимум (100%) и го потврдува задоволителниот обем на ликвидност со кој располага македонскиот банкарски систем. Резултатите од стрес-тестовите упатуваат на задоволителна отпорност на банкарскиот систем на претпоставените екстремни, поединечни и комбинирани ликвидносни одливи.

Во првиот квартал од 2022 година, нефункционалните и редовните реструктурирани кредити на нефинансиските субјекти бележат намалување.

Така, нефункционалните кредити на нефинансиските субјекти се намалија, на квартална основа со што и нивното учество во вкупните кредити се намали до историски најниско ниво од 3,1%. Од секторски аспект, кварталниот пад на нефункционалните кредити беше сконцентриран кај кредитите на претпријатија, коишто се намалија за 5,1%, додека нефункционалните кредити на домаќинствата се зголемија за 4,2%. Соодносот меѓу нефункционалните и вкупните кредити се намали до ново, историски најниско ниво од 4,1% во портфолиото на корпоративни кредити, додека во кредитното портфолио составено од домаќинствата минимално се влоши за 0,1 процентен поен и на 31.3.2022 година достигна 2,1%. Редовните реструктурирани кредити бележат квартално намалување, по позначителниот раст остварен во текот на 2021 година, со што и нивното и онака ниско учество во вкупните редовни кредити на нефинансиските субјекти минимално се намали и на 31.3.2022 година се спушти до 1,9%.

Во првиот квартал од 2022 година, домашниот банкарски систем оствари повисока добивка од работењето (за 32,6%), во споредба со истиот период од претходната година.

Зголемената добивка произлегува од пониските трошоци за исправка на вредноста и растот на нето некаматните и нето каматните приходи. Стапките на поврат на просечната актива и просечниот капитал и резерви забележаа подобрување во споредба со првиот квартал од 2021 година и достигнаа нивоа од 1,6% и 14%, соодветно. Показателите за оперативната ефикасност бележат мало влошување, при раст на оперативните трошоци од 11,6%, во однос на истиот период од претходната година.

Изложеностите на банкарскиот систем на валутниот ризик и на ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности бележат зголемување

и изнесуваат 3,9% и 10,6% од сопствените средства, соодветно, што е во рамките на пропишаните лимити. Девизната позиција на банкарскиот систем премина од долга во кратка, што досега не беше вообичаено за домашниот банкарски систем. Ваквите движења претежно произлегуваат од побрзиот квартален раст на обврските со еврокомпонента (најмногу заради девизните депозити), во споредба со растот на средствата со еврокомпонента, со што речиси се отстрани јазот меѓу активата и пасивата во евра. Зголемувањето на изложеноста на банкарскиот систем на ризикот од промена на каматните стапки најмногу се должи на промените кај каматочувствителните позиции на банките со променливи каматни стапки, каде што пласманите во кредити забележаа раст, проследен со прераспореување кон временските блокови со малку подолг преостанат период до следната преоцена на каматните стапки, додека обврските по видување со варијабилна каматна стапка се намалија.

Неизвесноста околу натамошниот тек на настаните поврзани со пандемијата на корона-вирусот што сè уште постои, зголемените цени на енергентите и фрагментираните и нарушени синџири на снабдување заради конфликтот во Украина и воведените строги рестриктивни мерки во Кина, се најзначајните фактори на ризик коишто ќе влијаат врз идната динамика на раст на економската активност и активностите на банкарскиот систем. Народната банка, како и секогаш досега, будно ги следи сите случувања и е подготвена да ги преземе сите потребни мерки што се во нејзина надлежност секогаш кога е потребно. Така, во вториот квартал од годината, се согледа потребата од монетарна реакција, со оглед на продолжените ценовни притисоци под влијание на подолготрајниот и посилен раст на увозните цени и создадените инфлациски очекувања. Имено, во април и мај, Народната банка во два наврати ја зголеми каматната стапка на благајничките записи за по 0,25 п.п., на нивото од 1,75%. Покрај тоа, согласно со забележаната зголемена склоност на штедење во странска валута, како и неоснованите шпекулации за стабилноста на денарот, на почетокот од април 2022 година, Народната банка презеде и целни мерки, односно направи промени во задолжителната резерва, како реакција на ваквите тенденции. Имено, преку намалувањето на стапката за задолжителна резерва од денарските обврски (од 8% на 6,5%) и едновременото зголемување на стапката на задолжителна резерва од обврските во странска валута (од 15% на 16,5%), коишто ќе се применуваат од јуни оваа година, се тежнее кон промена на валутната структура на депозитите во банкарскиот систем, што е во согласност и со Стратегијата за поддршка на денаризацијата на домашната економија.

II. Структура на банкарскиот систем

1. Број на банки и сопственичка структура на банкарскиот систем

На 31.3.2022 година, бројот на банките во Република Северна Македонија е непроменет во однос на претходниот квартал и изнесува тринаесет банки. Девет банки се во претежна странска сопственост, од кои пет се подружници на странски банки.

Табела бр. 1

Структура на поважните позиции од билансите, според претежната сопственост на банките (со состојба на 31.3.2022 година)

во милиони денари и во проценти

Тип на сопственост	Број на банки	Капитал и резерви		Актива		Кредити на нефинансиски сектор		Депозити од нефинансиски сектор		Вкупни приходи*		Финансиски резултат*	
		Износ	Во %	Износ	Во %	Износ	Во %	Износ	Во %	Износ	Во %	Износ	Во %
Банки во претежна сопственост на странски акционери	9	57.797	75,4%	453.520	71,3%	322.272	81,8%	313.154	68,9%	20.320	74,2%	6.987	70,7%
- подружници на странски банки	5	50.935	66,5%	378.873	59,6%	268.745	68,2%	265.088	58,3%	17.425	63,7%	6.497	65,7%
- Австрија	1	8.111	10,6%	74.038	11,6%	55.638	14,1%	43.608	9,6%	3.166	11,6%	918	9,3%
- Бугарија	1	1.242	1,6%	11.277	1,8%	7.431	1,9%	7.846	1,7%	397	1,5%	35	0,4%
- Грција	1	17.338	22,6%	114.221	18,0%	82.795	21,0%	84.237	18,5%	5.858	21,4%	2.636	26,7%
- Словенија	1	13.913	18,2%	106.774	16,8%	71.418	18,1%	84.007	18,5%	5.222	19,1%	2.391	24,2%
- Турција	1	10.331	13,5%	72.564	11,4%	51.464	13,1%	45.391	10,0%	2.783	10,2%	517	5,2%
- останати банки во претежна странска сопственост	4	6.861	9,0%	74.647	11,7%	53.527	13,6%	48.065	10,6%	2.895	10,6%	490	5,0%
- Бугарија	2	3.315	4,3%	28.321	4,5%	19.601	5,0%	19.693	4,3%	1.437	5,2%	218	2,2%
- Германија	1	2.901	3,8%	38.626	6,1%	28.614	7,3%	22.912	5,0%	1.097	4,0%	169	1,7%
- Швајцарија	1	645	0,8%	7.700	1,2%	5.312	1,3%	5.460	1,2%	361	1,3%	102	1,0%
Банки во претежна сопственост на домашни акционери	4	18.830	24,6%	182.448	28,7%	71.540	18,2%	141.547	31,1%	7.057	25,8%	2.895	29,3%
- приватна сопственост	3	15.954	20,8%	168.215	26,5%	71.497	18,2%	141.547	31,1%	6.932	25,3%	2.860	28,9%
- државна сопственост	1	2.876	3,8%	14.233	2,2%	43	0,0%	0	0,0%	125	0,5%	35	0,4%
Вкупно:	13	76.626	100,0%	635.968	100,0%	393.812	100,0%	454.700	100,0%	27.377	100,0%	9.881	100,0%

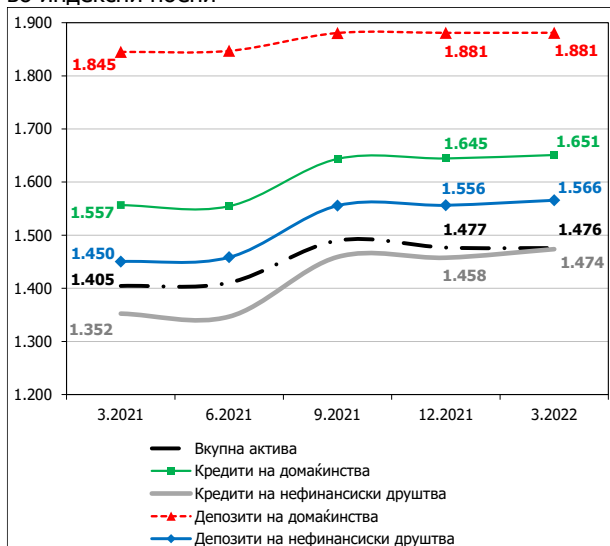
Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

* Вкупните приходи и финансискиот резултат се пресметани за последните дванаесет месеци (31.3.2021-31.3.2022 година).

Банките во претежна странска сопственост и натаму имаат најголемо учество во структурата на поважните позиции од билансите на банкарскиот систем. Промените во споредба со претходниот квартал се минимални. И понатаму, најизразено е учеството на банките во странска сопственост во вкупните кредити на нефинансискиот сектор (81,8%).

Графикон бр. 1
Херфиндалов индекс
во индексни поени

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Херфиндаловиот индекс¹, за одделните категории активности на банките не бележи позначителни промени во првиот квартал од 2022 година. Со исклучок на депозитите од домаќинствата, каде што Херфиндаловиот индекс е над прифатливото ниво од 1.800 индексни поени (коешто го надмина во третиот квартал од 2020 година), кај сите останати категории активности, Херфиндаловиот индекс **е во рамките на прифатливите вредности².**

Табела бр. 2

Показатели за концентрацијата на поважните позиции од билансите кај трите и петте банки со најголемо учество во овие позиции во проценти

Позиција	31.03.2022		31.12.2021	
	CR3	CR5	CR3	CR5
Вкупна актива	57,9	81,0	58,0	81,0
Кредити на домаќинства	61,5	83,3	61,2	83,1
Кредити на нефинансиски друштва	51,2	79,4	50,3	78,8
Депозити на домаќинства	70,9	85,7	71,0	85,8
Депозити на нефинансиски друштва	55,3	83,3	54,8	84,0
Финансиски резултат*	75,8	90,4	76,4	90,5
Вкупни приходи*	60,6	82,4	61,9	82,1

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

* Вкупните приходи и финансискиот резултат се пресметани за последните дванаесет месеци (31.3.2021-31.3.2022 година).

Застапеноста на трите и петте банки со најголемо учество во одделните позиции од билансите на банките, бележи минимални промени, со исклучок на трите банки со најголемо учество во вкупните приходи (чиешто учество за еден квартал се намали за 1,3 проценти поени) и во кредитите на нефинансиските друштва (чиешто учество се зголеми за 0,9 процентни поени).

¹ Херфиндаловиот индекс се пресметува според формулата $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$, каде што S е учеството на секоја банка во вкупниот

износ на категоријата којашто се анализира (на пример: вкупна актива, вкупни депозити итн.), а n е вкупниот број банки во системот.

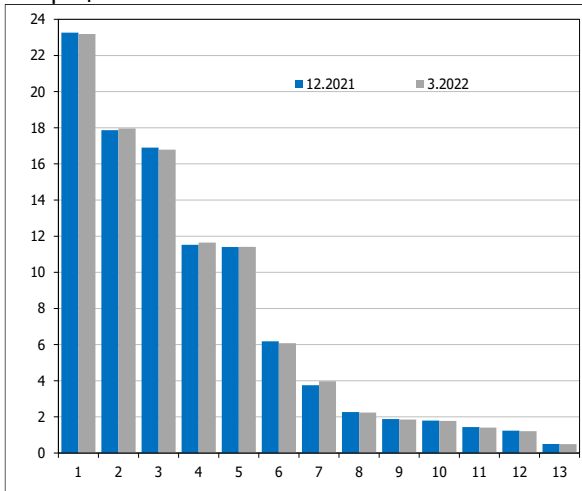
² Кога индексот се движи во интервал од 1.000 до 1.800 поени, нивото на концентрација се смета за прифатливо.

Графикон бр. 2

Учества на поединечните банки во вкупната актива на банкарскиот систем во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Разликата во големината на банките, според износот на нивната актива и натаму е висока, при што распонот помеѓу банката со највисоко пазарно учество (23,2%) и банката со најниско пазарно учество (0,5%) минимално се намали на квартална основа, за 0,1 процентен поен. По поединечна банка, пазарните учества бележат минимални промени.

III. Ризици во банкарското работење

1. Кредитен ризик

Во првиот квартал од 2022 година, амбиентот во кој работат банките дополнително се наруши, првенствено поради воениот конфликт меѓу Русија и Украина и продлабочувањето на енергетската криза, коишто претставуваат дополнителни предизвици за економското закрепнување од неизвесната здравствена криза предизвикана од ковид-19, којашто сè уште е актуелната. Во такви услови квалитетот на кредитното портфолио беше задржан. Стапката на нефункционални кредити се намали до историски најниското ниво од 3,1%, коешто е пониско во споредба и со претпандемичниот период. Подобрата стапка на нефункционалните кредити произлезе од засилените активности на банките за наплата на „лошите“ кредити и од задолжителните отписи на побарувањата, што овозможи намалување на нефункционалните кредити на квартална основа. Од секторски аспект, намалувањето на нефункционалните кредити беше забележано кај корпоративните кредити, со што и соодносот меѓу нефункционалните и вкупните кредити на овој сектор се намали до историски најниското ниво од 4,1%, додека нефункционалните кредити на домаќинствата се зголемија и нивното учество во портфолиото на кредитите на домаќинствата достигна 2,1%.

Покриеноста на нефункционалните кредити со исправка на вредноста за нив се одржува на релативно високо ниво, што заедно со задоволителниот обем и квалитет на сопствените средства, ги ограничува негативните ефекти врз солвентноста на банките од евентуална целосна ненаплатливост на овие кредити. Резултатите од стрес-тестирањето ја потврдуваат отпорноста на банкарскиот сектор на симулираните шокови на кредитниот ризик.

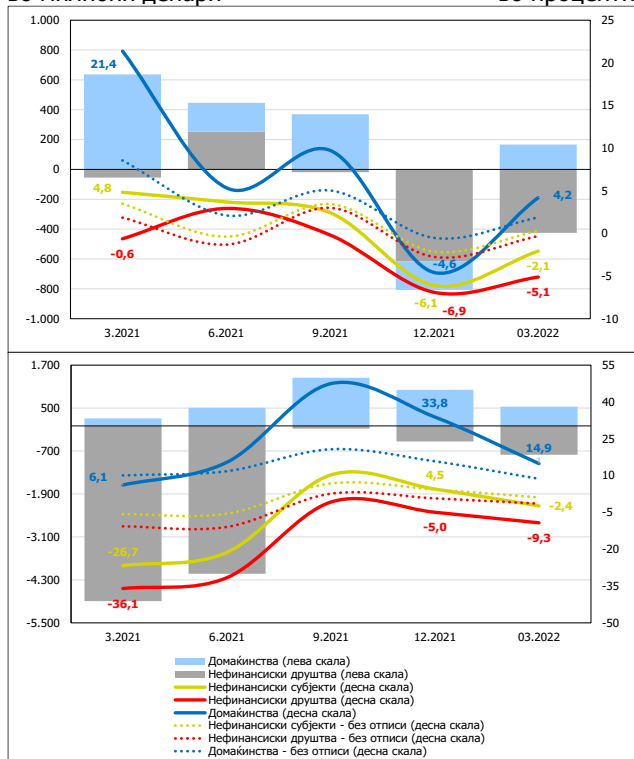
Реструктурирањата беа особено застапени во првата половина од 2021 година, по што растот на овие кредити позначително забави, а во првиот квартал од 2022 година бележат пад и засега не се значаен фактор на ризик за влошување на квалитетот на кредитното портфолио. Меѓутоа, се бележи поголема нагласеност на ризиците во домашното и меѓународното окружување од низата епизодни нарушувања на виталните нишки за непречено функционирање на економскиот систем, особено изразени од почетокот на 2022 година, при висока неизвесност за времетраењето на воениот конфликт и за појавата на нов есенски бран на пандемијата. Поради ова, особено се изразени предизвиците од евентуалното засилување не само на реструктурирањата, заради соодветно приспособување на условите на кредитите кон променетата финансиска состојба на клиентите, туку и на растот на нефункционалните кредити.

1.1 Остварување на кредитниот ризик во билансите на банките

Во првиот квартал од 2022 година, вкупните нефункционални кредити на нефинансискиот сектор се намалија за 2,1% (или за 258 милиони денари).

Графикон бр. 3
Квартална (горе) и годишна (долу) промена на нефункционалните кредити на нефинансиските субјекти во милиони денари

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Забелешка: На линиите со точки е прикажан растот на нефункционалните кредити со исклучување на ефектот од сите задолжителни отписи извршени во периодот 1.1.2016 – 31.3.2022 година. Почнувајќи од декември 2019 година податокот ги содржи и наплатените задолжително отпишани кредити.

Намалувањето на нефункционалните кредити најмногу произлегува од задолжителните отписи на побарувањата, но и од наплатите.³ Заклучно со 31.3.2022 година, временото замрзнување на отплатите заради пандемијата истече кај речиси сите кредити на коишто им беше одобрено (99,9%), така што отплатите врз основа на сите кредити треба да се вршат според редовните, договорни кредитни услови. Во првите три месеци од 2022 година нема појава на особена нередовност во отплатата на овие обврски од страна на клиентите (остварување на кредитниот ризик од корона-кредитите беше најизразена во првата половина од 2021 година), но има случаи на премин на овие кредити кон нефункционалните кредити. И покрај тоа што окружувањето во коешто функционира домашниот банкарски систем сè повеќе се усложнува, првенствено поради воениот конфликт меѓу Русија и Украина, негативните ефекти од нарушувањата на пазарот на енергија, како и неизвесноста околу пандемијата на ковид-19 којашто сè уште постои, во првиот квартал од 2022 година нема знаци за посериозно остварување на кредитниот ризик во кредитното портфолио на банкарскиот систем.

Намалувањето на обемот на нефункционалните кредити во првиот квартал од 2022 година, главно произлегува од нивното намалување кај претпријатијата.⁴ Нефункционалното кредитно портфолио на корпоративниот сектор се намали за 5,1%, или за 424 милиони денари⁵. Во корпоративното кредитно портфолио се забележува хетерогеност во трендот на

³ Со изолирање на ефектот од нето-отписите, нефункционалните кредити на нефинансискиот сектор бележат минимален раст од 0,3%.

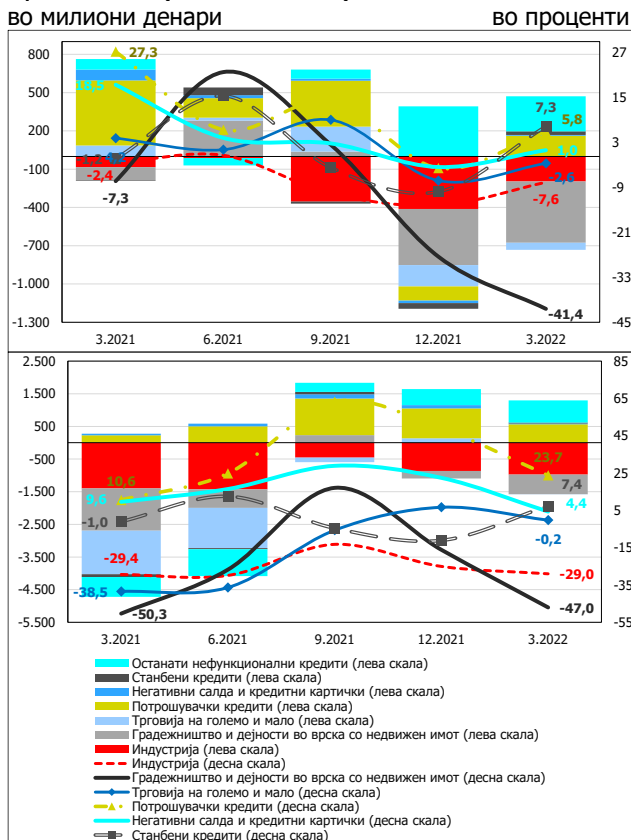
⁴ Нефункционалните кредити на претпријатијата преовладуваат во вкупното нефункционално портфолио со учество од 64,8%.

⁵ Со изолирање на ефектот од задолжителните нето-отписи, нефункционалните корпоративни кредити се намалуваат за 0,3%.

Графикон бр. 4

Квартална (горе) и годишна (долу) промена на нефункционалните кредити по одделни дејности (нефинансиски друштва) и кредитни производи (домаќинства) во милиони денари

Извор: Кредитен регистар на Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

нефункционалните кредити кај одделните економски дејности. Најважен двигател за кварталното намалување е дејноста „градежништво“ вклучувајќи ги и активностите поврзани со недвижниот имот, што во најголема мера се должи на наплатата на побарувањата. Стеснување на обемот на нефункционалните кредити се јавува и кај клиентите чијашто економска активност е во дејноста „земјоделство, шумарство и рибарство“, како последица на отпишани побарувања кај еден клиент. Намалување е забележано и кај нефункционалните кредити на клиентите од индустријата и од трговијата на големо и мало. Наспроти тоа, позначително зголемување на нефункционалните кредити има кај гранката „транспорт и складирање“, што во целост произлегува од еден клиент. Новите нефункционални кредити произлегуваат главно од кредитите на коишто им беше одобрен мораториум поради пандемијата. На 31.3.2022 година, ваквите нефункционални кредити зафаќаат 18,9% од вкупните нефункционални кредити на претпријатијата.

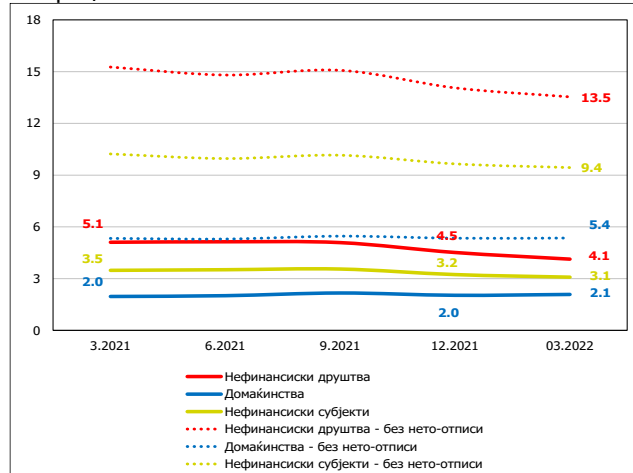
Нефункционалните кредити на домаќинствата се зголемија за 4,2%, или за 167 милиони денари (спротивно од претходниот квартал кога забележаа намалување за 4,6%, или 192 милиона денари)⁶. Растот на нефункционалните кредити на домаќинствата речиси во целост им се припишува на нефункционалните потрошувачки кредити, коишто се зголемија за 5,8% или за 162 милиона денари, а раст од 28 милиони денари, или за 7,3% бележат и нефункционалните побарувања за набавка и реновирање станбен простор. Проширувањето на обемот на оваа категорија се забележува и кај автомобилските кредити и кредитните картички. Намалување на

⁶ Доколку се исклучи ефектот од задолжителните нето-отписи, тогаш растот на нефункционалните кредити на домаќинствата е помал и изнесува 1,9%.

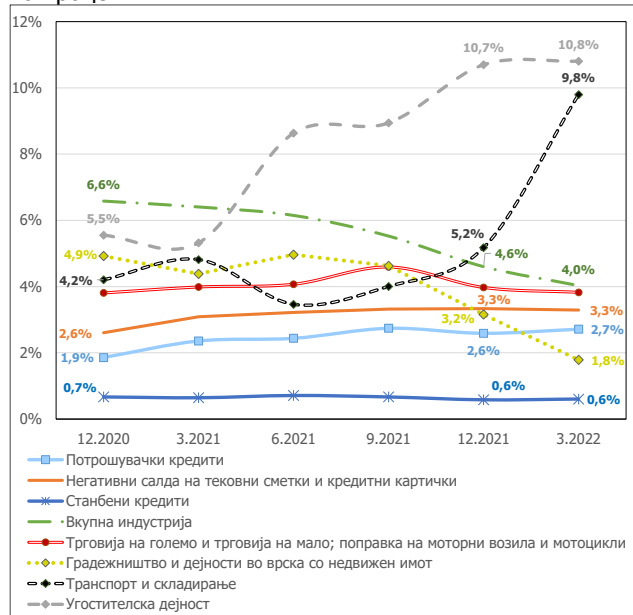

Графикон бр. 6
Стапка на нефункционалните кредити на нефинансиските субјекти, по одделни сектори во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 7
Стапка на нефункционалните кредити по одделни дејности и кредитни производи во проценти

Извор: Кредитен регистар на Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

забава и рекреација и други услужни дејности).

Учеството на нефункционалните во вкупните кредити на домаќинствата на крајот од првиот квартал на 2022 година изнесува 2,1%, што е за минимален 0,1 процентен поен повеќе од претходниот квартал.⁹ Анализирано по одделни намени, оваа стапка е највисока кај пречекорувањата на трансакциските сметки и кредитните картички (3,3%, при непроменета состојба во однос на претходниот квартал) и кај потрошувачките кредити (2,7%, при минимално квартално зголемување од 0,1 процентен поен).

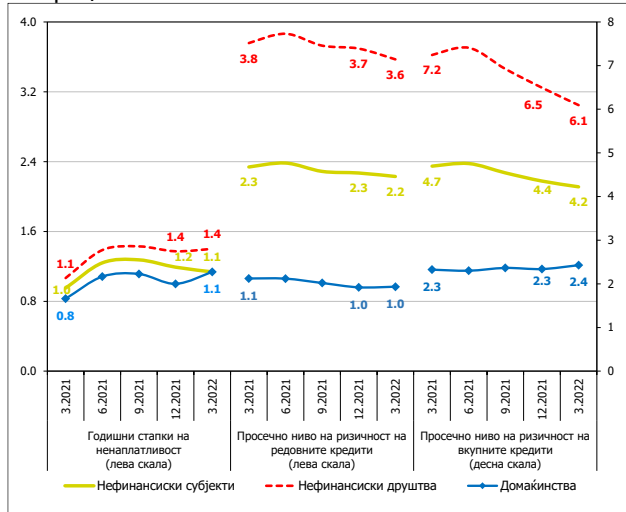
Годишната стапка на ненаплатливост на редовните кредити

⁹ Без ефектот од задолжителните нето-отписи, стапката на нефункционалните кредити на домаќинствата изнесува 5,4% и е под 10-годишниот подвижен просек за оваа стапка, којшто изнесува 5,6%.

Графикон бр. 8

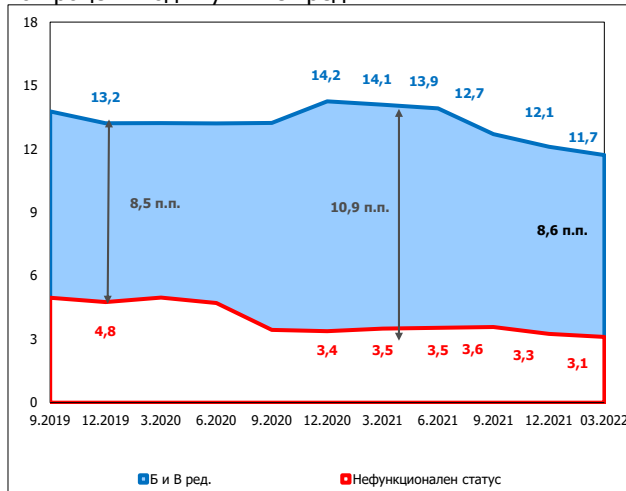
Годишни стапки на ненаплатливост и просечно ниво на ризичност на редовните и вкупните кредити, по одделни сектори во проценти

Извор: Кредитен регистар на Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 9

Јаз помеѓу редовните кредити во категориите на ризик „Б“ и „В“ и нефункционалните кредити* во проценти од вкупните кредити

Извор: Кредитен регистар на Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

* Редовните кредити класифицирани во категориите на ризик „Б“ и „В“ и нефункционалните кредити, се апроксимација на т.н. група 2 и група 3 кредити според МСФИ 9, соодветно.

на севкупниот нефинансиски сектор е речиси непроменета во првиот квартал од 2022 година, исто како и кај правните лица, за разлика од минималното влошување кај домаќинствата. Растот на оваа стапка кај домаќинствата главно е резултат на зголемениот премин во нефункционален статус на кредитите коишто подложба на олеснувања заради ковид-19. Наспроти тоа, банките не ја зголемија просечната резервираност (просечното ниво на ризичност) на редовните кредити на домаќинства, којашто се задржа на истото ниво како и на 31.12.2021 година, додека кај редовните кредити на претпријатијата и кај нефинансискиот сектор ова ниво бележи минимално намалување.

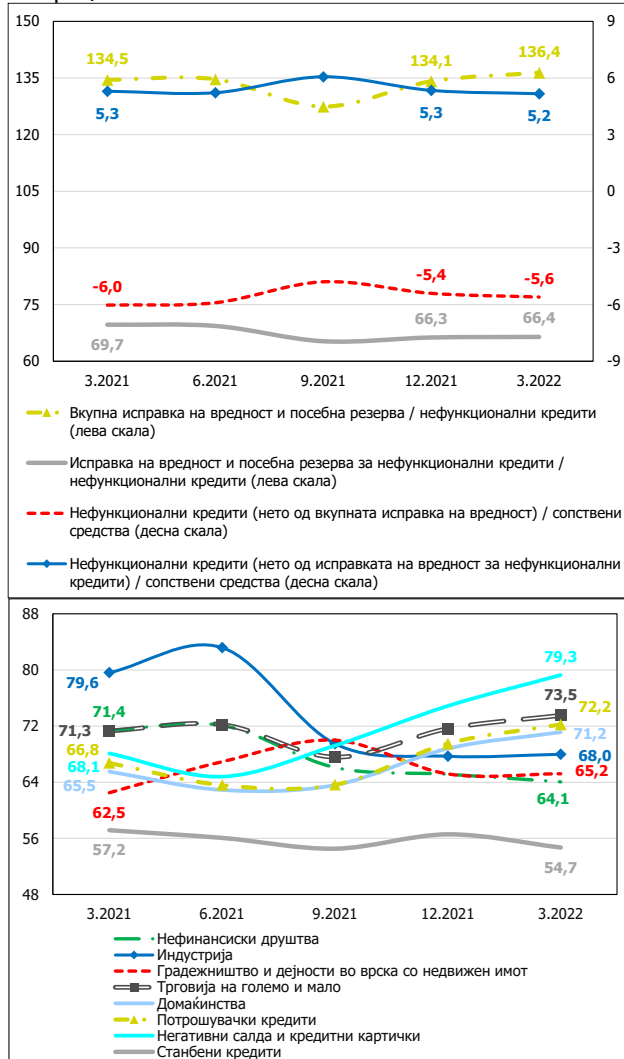
Добрите движења во квалитетот на кредитното портфолио се потврдуваат и со стеснувањето на јазот помеѓу редовните кредити кај кои има т.н. значително зголемување на кредитниот ризик според МСФИ 9 и кредитите кај кои постои оштетување (нефункционалните кредити). Ова стеснување најмногу се должи на намалувањето на учеството на редовните кредити во категоријата на ризик „Б“, но и на намалувањето на нефункционалните кредити. Со прекилот на важноста на регулаторните олеснувања заради ковид-19, кон крајот на 2020 и почетокот на 2021 година дојде до одредено разместување помеѓу редовните кредити, и тоа од категоријата на ризик „А“, кон следните две категории на ризик („Б“ и „В“), како апроксимација на кредитите кај кои има значително зголемување на кредитниот ризик согласно со МСФИ 9. Нивното учество во вкупните кредити на нефинансиските субјекти се зголеми до 14,2% на 31.12.2020 година), што доведе до проширување на јазот помеѓу овие кредити и нефункционалните кредити во 2020 година.

Графикон бр. 10

Покриеност на нефункционалните кредити со исправка на вредноста (горе) и по одделни дејности и кредитни производи (долу) во проценти

Извор: Кредитен регистар на Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Во текот на 2021 година, овој јаз постепено се стеснуваше, што продолжи и во 2022 година и на 31.3.2022 година се сведе на нивото од 8,6 процентни поени.

Негативните ефекти од евентуалната целосна ненаплатливост на нефункционалните кредити, односно обемот на неочекувани загуби врз оваа основа, имаат ограничено влијание врз солвентноста на банкарскиот систем. Имено, стапката на покриеност на нефункционалните кредити со исправката на вредноста во првиот квартал од 2022 година бележи минимално зголемување од 0,1 процентен поен во однос на претходниот квартал и изнесува 66,4%. Солидната покриеност е проследена со ниско учество на нерезервирањето износ на нефункционалните кредити во сопствените средства на банкарскиот систем, од 5,2%. Така, дури и при претпоставка за целосна ненаплатливост на нефункционалните кредити, солвентноста на банкарскиот систем нема да биде загрозувана.

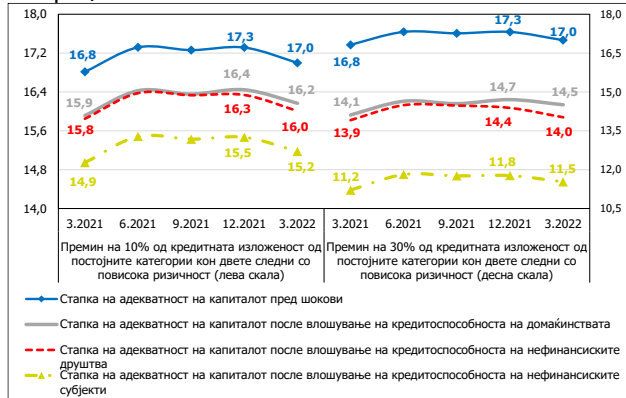
Реструктурираните кредити, по својата природа се кредити коишто треба повнимателно да се следат, бидејќи реструктурирањето се врши на побарувањата од клиенти кои имаат влошена финансиска состојба. Реструктурираните кредити се можен фактор за раст на нефункционалните кредити, доколку со реструктурирањето не се постигнат очекуваните цели за приспособување на кредитниот товар на финансиската состојба на клиентот. По забележаниот висок раст на редовните реструктурирани кредити во првото полугодие од 2021 година, растот на овие кредити позначително забави во втората половина од 2021 година, а во првиот квартал од 2022 година тие бележат пад. Тековно, редовните реструктурирани

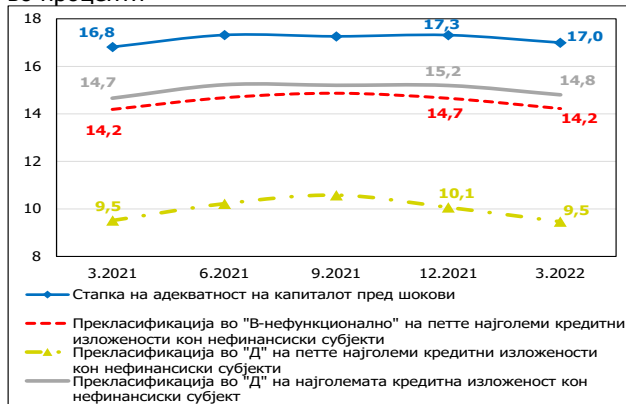

Графикон бр. 14
Стапка на адекватност на капиталот пред и по хипотетичките шокови на одделни сегменти од кредитната изложеност во проценти

Извор: Кредитен регистар на Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 15 Ефекти врз стапката на адекватност на капиталот од прекласификација на најголемите кредитни изложености кон нефинансиски субјекти (вклучително и поврзаните лица) во категорија со повисока ризици во проценти

Извор: Кредитен регистар на Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 16 Стапка на адекватност на капиталот пред и по хипотетичките

остварлива симулација за премин на 30% од кредитната изложеност кон нефинансиските субјекти, од постојната кон следните две категории со повисока ризици, стапката на адекватност на капиталот на банкарскиот систем се намалува за 5,5 п.п. во однос на почетното ниво (што е идентичен резултат како и на 31.12.2021). По поединечни дејности во корпоративниот сектор, при ваква симулација, најизразено влијание врз падот на адекватноста на капиталот би имало влошувањето на кредитоспособноста на клиентите од дејноста „индустрија“, по која следи дејноста „трговијата на големо и мало“, додека по поединечни кредитни производи за физичките лица, најголем негативен ефект врз адекватноста на капиталот произлегува од влошувањето на квалитетот на потрошувачките кредити, по што следат кредитите за набавка и реновирање станбен простор.

Резултатите од стрес-тест симулациите за концентрацијата во кредитното портфолио кон нефинансискиот сектор се малку полоши во споредба со крајот на 2021 година, што произлегува од пониската адекватност на капиталот пред спроведувањето на симулациите, а делумно е резултат и на зголемената концентрација во кредитното портфолио¹³.

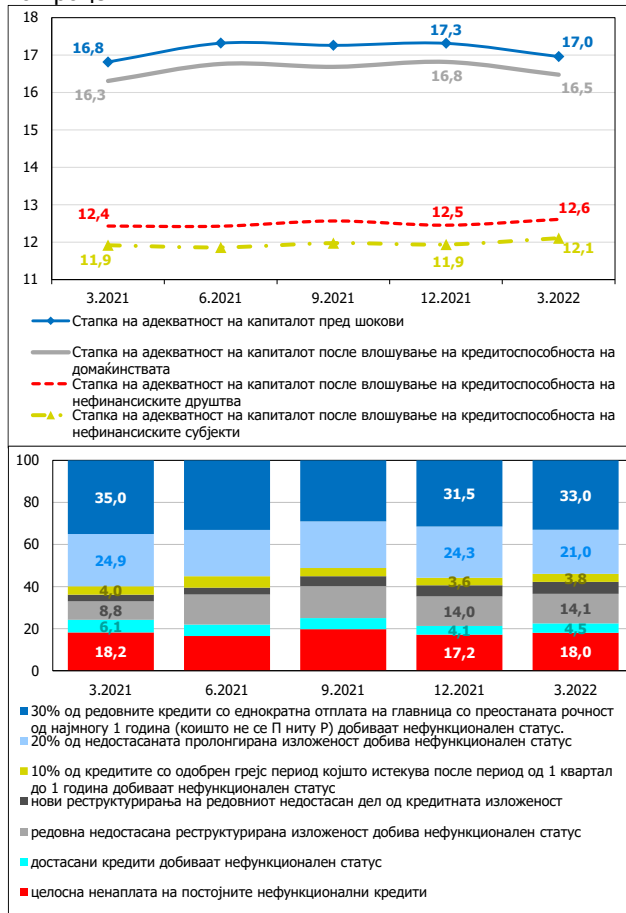
Отпорноста на банкарскиот систем се испитува и преку спроведување екстремна симулација којашто се заснова на комбинација од седум хипотетички шокови на влошување на квалитетот на кредитното портфолио кон нефинансискиот сектор¹⁴. И при оваа

¹³ На квартална основа петте и десетте најголеми изложености кон нефинансискиот сектор се зголемија за 8,0% и 7,2%, соодветно, додека сопствените средства забележаа раст од 0,8%. Ова придонесе за раст на учеството на петте и десетте најголеми изложености кон нефинансискиот сектор во сопствените средства на 49,7% и 77,8%, соодветно на 31.3.2022 година (наспроти учествата од 46,4% и 73,2%, соодветно на 31.12.2021).

¹⁴ Седумте хипотетички шокови се следниве: 1. целосна ненаплата на постојните нефункционални кредити; 2. вкупните достасани кредити добиваат нефункционален статус; 3. вкупната редовна недостасана реструктурирана изложеност добива

комбинирани шокови на различни сегменти од кредитната изложеност (горе) и придонес на одделните шокови врз намалувањето на стапката на адекватност на капиталот (долу) во проценти

Извор: Кредитен регистар на Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

екстремна симулација адекватноста на капиталот на банкарскиот систем не се намалува под пропишаниот минимум. Имено, по оваа симулација, стапката на адекватност на капиталот се намалува за 4,9 процентни поени до нивото од 12,1%, што претставува подобар резултат во споредба со крајот на претходниот квартал (5,4 п.п. и 11,9%, соодветно). Најголем ефект врз стапката на адекватност на капиталот има претпоставеното влошување на квалитетот на кредитите со еднакратна отплата, коешто придонесува за 33,0% од вкупното намалување на адекватноста на капиталот при комбинирианиот шок. Покрај тоа, значително е влијанието на хипотетичкото влошување на квалитетот на пролонгираните кредити (на кое отпаѓаат 21,0% од вкупното намалување на стапката на адекватност на капиталот на банкарскиот систем), како и претпоставената целосна ненаплата на нефункционалните кредити на нефинансискиот сектор (18,0% од вкупниот пад на адекватноста на капиталот при комбинирианиот шок). Зголемен придонес бележи претпоставеното стекнување со нефункционален статус на редовните реструктурирани кредити (14,1% од вкупното намалување на адекватноста на капиталот на 31.3.2022 година).

нефункционален статус; 4. банките спроведуваат нови реструктурирања на редовниот недостасан дел од кредитната изложеност коишто според обемот соодветствуваат со износот на реструктурираните изложености коишто добиле нефункционален статус од претходната точка; 5. 10% од кредитите со одобрен грејс-период којшто истекува по период од еден квартал до една година добиваат нефункционален статус; 6. 20% од недостасаната пролонгирана изложеност добива нефункционален статус; 7. 30% од редовните кредити со еднакратна отплата на главница со преостаната рочност од најмногу една година (коишто воедно не се пролонгирани, ниту реструктурирани) добиваат нефункционален статус.

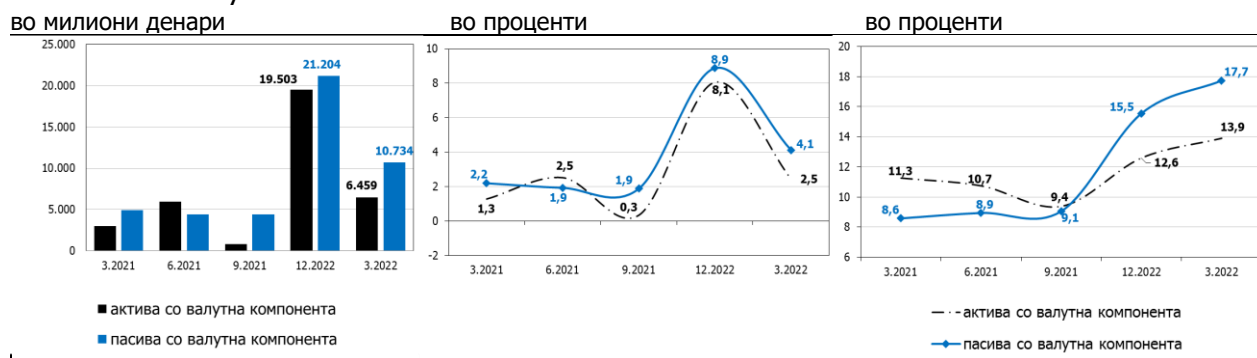
2. Валутен ризик

Во првиот квартал од 2022 година, изложеноста на банкарскиот систем на валутен ризик забележа одреден раст, но сè уште е на релативно ниско ниво. Имено, јазот меѓу активата и пасивата со валутна компонента и отворената девизна позиција забележаа проширување и го зголемија учеството во сопствените средства на банкарскиот систем. Покрај тоа, девизната позиција на ниво на банкарскиот систем премина од долга во кратка, што досега не беше вообичаено за домашниот банкарски систем. Ваквите движења претежно произлегуваат од побрзиот квартален раст на обврските со еврокомпонента (најмногу заради депозитите), во споредба со растот на средствата со еврокомпонента, што речиси го отстрани јазот меѓу активата и пасивата во оваа валута. Штедењето во евра и во денари со евроклаузула по зголемувањето со почетокот на пандемијата, и натаму расте како резултат и на неизвесностите предизвикани од руско-украинскиот вооружен конфликт. Анализирани по одделна банка, на 31.3.2022 година, сите банки беа усогласени со пропишаниот лимит од 30% за соодносот на агрегатната девизна позиција и сопствените средства.

Застапеноста на кредитите со валутна компонента, иако има главно надолен тренд, и натаму е релативно висока, што индиректно ги изложува банките на валутниот ризик на кој се изложени нивните клиенти. Со примената на стратегијата на одржување стабилен девизен курс на денарот во однос на еврото, опасноста за остварување на индиректниот валутен ризик е ниска, имајќи предвид дека повеќе од 99% од кредитите со валутна компонента се во евра или во денари со евроклаузула.

Графикон бр. 17

Квартална (лево и средина) и годишна (десно) промена на вкупната актива и на активата и пасивата со валутна компонента*

Извор: Народната банка, односно извештајот за отворена девизна позиција врз основа на податоците доставени од страна на банките.

* Средства се на нето-основа, намалени за исправката на вредноста за побарувањата коишто се класифицирани во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“, согласно со регулативата за управување со валутниот ризик. РБСМ не е вклучена во анализата, бидејќи согласно со законската регулатива, на РБСМ не се применуваат прописите за отворената девизна позиција.

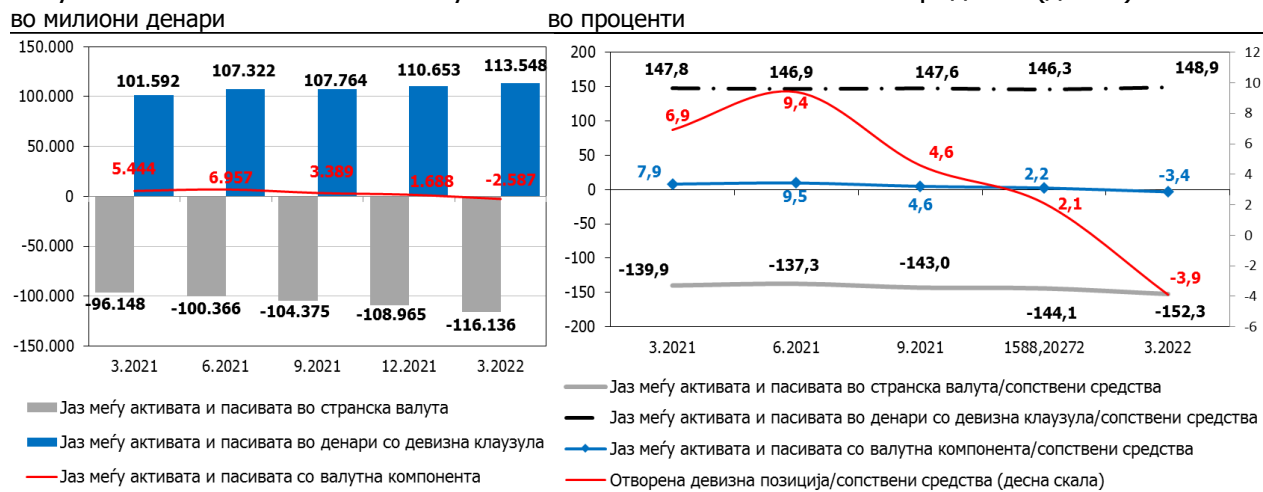

Во првото тримесечје од 2022 година, јазот меѓу активата и пасивата со валутна компонента се прошири и премина во негативен, што произлегува од поголемиот раст на пасивата (којашто се зголеми за 10.734 милиони денари, или за 4,1%)¹⁵ во однос на активата (којашто се зголеми за 6.459 милиони денари, или за 2,5%)¹⁶ со валутна компонента. Овој негативен јаз изнесува 2.587 милиони денари и во однос на сопствените средства претставува 3,4% (на 31.12.2021 година, јазот меѓу активата и пасивата со валутна компонента беше позитивен и изнесуваше 2,2% од сопствените средства). Соодносот меѓу отворената девизна позиција и сопствените средства изнесува 3,9% (и отворената девизна позиција¹⁷ е негативна) и е понизок од пресметаниот 10-годишен просек (8,0%) за овој показател.

Графикон бр. 18

Структура на јазот меѓу активата и пасивата со валутна компонента (лево) и учество на јазот меѓу активата и пасивата со валутна компонента во сопствените средства (десно)

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Зголемувањето на активата и пасивата со валутна компонента, во услови на квартален пад на вкупната актива, односно пасива (за 0,4% или за 2.433 милиони денари), предизвика раст на учеството на активата и пасивата со валутна компонента во вкупните средства, односно пасива, на банките за 1,2 и 1,9 процентни поени, соодветно.

¹⁵ Растот на пасивата со валутна компонента најмногу беше условен од депозитите во странска валута на нерезидентите (за 6.958 милиони денари) и на физичките лица (за 2.026 милиони денари), како и од растот на тековните сметки на физичките лица, од 3.808 милиони денари). Од друга страна, обврските врз основа на кредити во странска валута се намалија за 1.144 милиони денари.

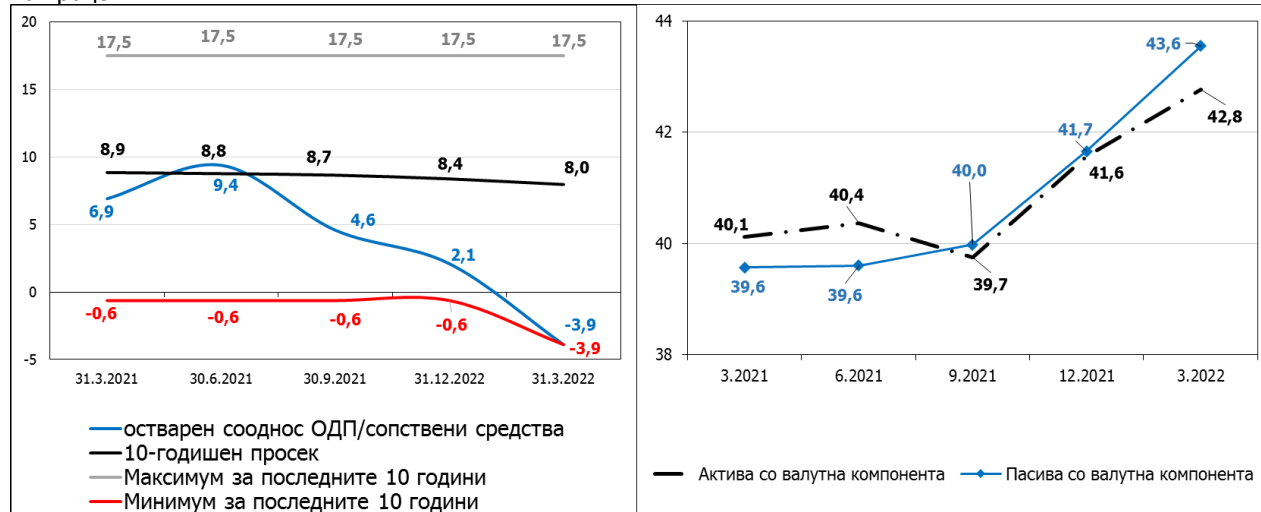
¹⁶ Кварталниот раст на активата со валутна компонента е последица на кварталниот раст на кредитите за 5.075 милиони денари (од кои 3.435 милиони денари се кредити во странска валута, а 1.640 милиони денари се кредити во денари со девизна клаузула), како и на растот на орочените девизни депозити во други банки за 4.683 милиони денари. Одредено влијание има и растот на девизната благајна за 1.361 милион денари, како и задолжителните депозити во странска валута кај НБРСМ за 1.179 милиони денари. Од друга страна, намалување бележат тековните сметки во странска валута во странски банки за 5.491 милион денари и сметките во странска валута кај НБРСМ за 1.180 милиони денари.

¹⁷ Во пресметката на отворената девизна позиција, покрај јазот меѓу билансната актива и пасива со валутна компонента се вклучува и јазот меѓу вонбилансната актива и пасива со валутна компонента.

Графикон бр. 19

Десетгодишен просек и минимум и максимум од показателот ОДП/сопствени средства (лево), и учество на активата и пасивата со валутна компонента* во вкупната актива на банките (десно) во проценти

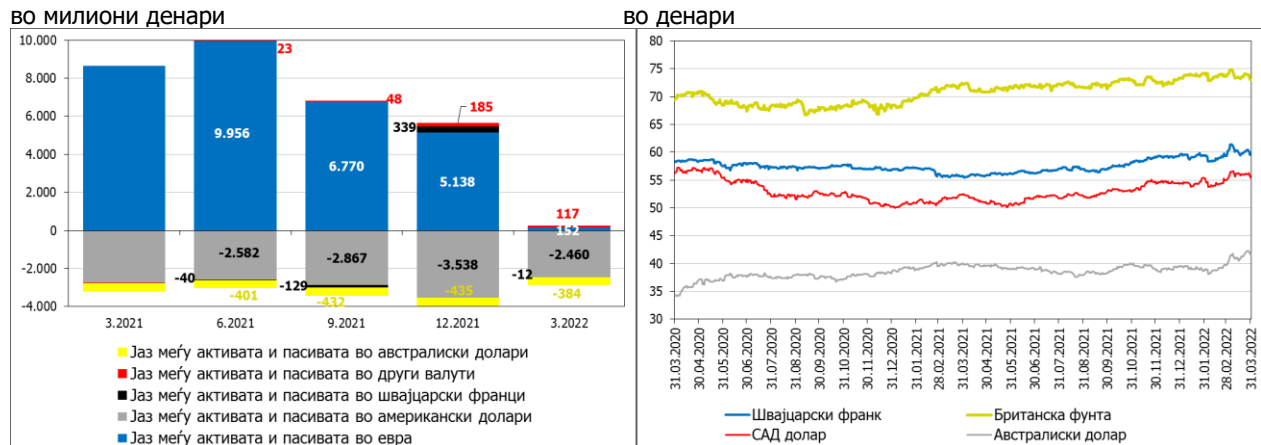

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

* Во рамките на активата, побарувањата се земени на нето-основа, односно се намалени за износот на извршената исправка на вредноста. Од анализата е исклучена „РБСМ“ АД Скопје.

Графикон бр. 20

Динамика и структура на јазот меѓу активата и пасивата со валутна компонента, по валути (лево) и движење на курсот на денарот во однос на американскиот долар, швајцарскиот франк, британската фунта и австралискиот долар (десно) во милиони денари

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Анализирано по валути, позитивниот јаз меѓу активата и пасивата во евра и евроклаузула значително се намали (за 4.986 милиони денари или за 97%), при истовремено намалување и на негативниот јаз меѓу позициите во американски долари и денари со клаузула во американски долари (за 1.078 милиони денари или за 30,5%). Намалувањето на јазот меѓу активата и пасивата во евра и евроклаузула

се должи на поголемиот раст на пасивата (за 4,4% или за 10.192 милиона денари)¹⁸ во однос на растот на активата кај оваа валута (за 2,2% или за 5.206 милиони денари)¹⁹, додека намалување на негативниот јаз меѓу позициите во американски долари и денари со клаузула во американски долари произлегува од поголемиот раст на активата (за 10,8% или за 1.664 милиони денари)²⁰ во однос на растот на пасивата кај оваа валута (за 3,1% или за 586 милиони денари)²¹. Негативниот јаз меѓу активата и пасивата со доларска компонента го изложува банкарскиот систем на ризик од зголемување на вредноста на американскиот долар во однос на еврото. Во првиот квартал од 2022 година, вредноста на доларот и на останатите валути во однос на еврото и последователно во однос на македонскиот денар, забележа раст.

Табела бр. 3

Валутна структура на активата и пасивата со валутна компонента во проценти

Валута	31.12.2021		31.3.2022	
	Актива	Пасива	Актива	Пасива
Евро	90,7	89,3	90,4	89,5
Американски долар	5,9	7,3	6,3	7,2
Швајцарски франк	1,5	1,3	1,2	1,2
Австралиски долар	0,5	0,7	0,6	0,7
Британска фунта	0,6	0,6	0,6	0,6
Останато	0,9	0,8	0,8	0,8
Вкупно	100,0	100,0	100,0	100,0

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

На 31.3.2022 година, учеството на кредитите со валутна компонента во вкупните кредити на нефинансискиот сектор се зголеми за 0,2 процентни поена до нивото од 41,4%, главно поради зголеменото учество на овие кредити кај нефинансиските друштва. Учеството на кредитите со валутна компонента во вкупните кредити на домаќинствата се намали за 0,1 процентен поен. Одржувањето стабилен номинален девизен курс на денарот во однос на еврото е клучен фактор за одржување ниска веројатност за остварување на индиректниот валутен ризик на којшто се изложени банките, со оглед на фактот што повеќе од 99% од кредитите со валутна компонента се во евра или во денари со евроклаузула.

¹⁸ Растот на пасивата во евра и евроклаузула најмногу произлегува од депозитите во странска валута на нерезиденти за 6.952 милиона денари и на физички лица за 2.026 милиони денари, како и од растот на тековните сметки на физички лица, од 3.283 милиони денари. Од друга страна, обврските врз основа на кредити во евра и евроклаузула се намалија за 1.144 милиони денари.

¹⁹ Активата со еврокомпонента се зголеми најмногу како резултат на кварталниот раст на кредитите за 4.739 милиони денари (од кои 3.097 милиони денари се во евра, а 1.643 милиони денари се во денари со евро клаузула), како и на растот на орочените девизни депозити во други банки за 1.094 милиони денари. Раст забележа и позицијата „Парични средства, парични еквиваленти, злато и благородни метали“ од Извештајот за изложеност на валутен ризик по позиции, за 1.444 милиони денари.

²⁰ Кварталниот раст на активата во долари и во денари со клаузула во американски долари е последица на кварталниот раст на орочените депозити во странска валута за 2.343 милиони денари, при квартален пад на позицијата „Парични средства, парични еквиваленти, злато и благородни метали“ од Извештајот за изложеност на валутен ризик по позиции, за 1.023 милиони денари.

²¹ Позицијата „тековни сметки и други краткорочни обврски“ во долари и во денари со клаузула во американски долари се зголеми за 610 милиони денари.

Табела бр. 4

Распределба на банките според учеството на отворената девизна позиција по одделни валути и агрегатната девизна позиција во сопствените средства

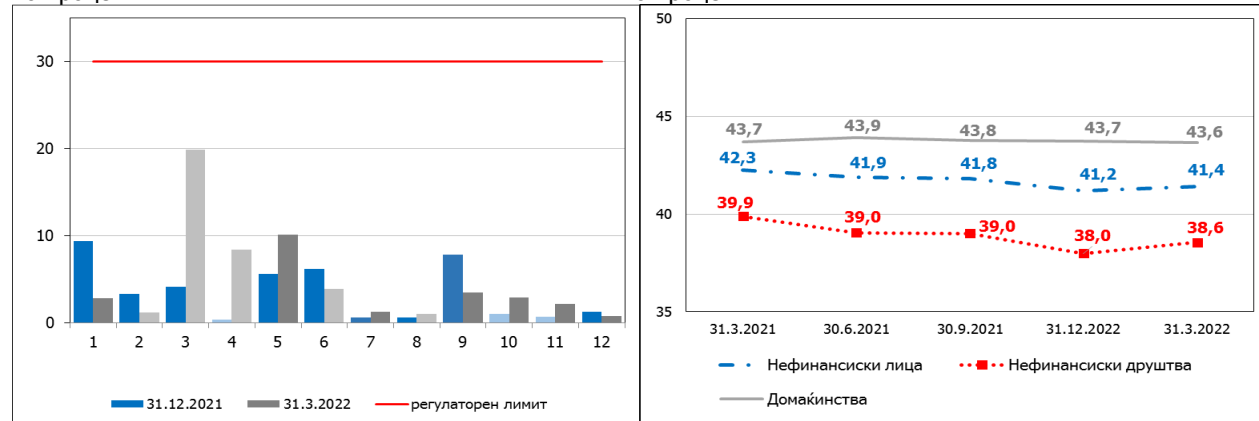
Опис	Број на банки										Агрегатна девизна позиција/с сопствени средства
	Отворена девизна позиција по одделни валути/ сопствени средства										
	Евро		Американски долар		Швајцарски франк		Австралиски долар		Останато		
	Долга	Кратка	Долга	Кратка	Долга	Кратка	Долга	Кратка	Долга	Кратка	
под 5%	6	3	7	5	6	5	8		10	2	9
од 5% до 10%	1	1									1
од 10% до 20%		1									2
од 20% до 30%											
над 30%											

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

На анализираните датуми, соодносот на агрегатната девизна позиција и сопствените средства на банките е прилично понизок од пропишаниот лимит којшто изнесува 30%. На 31.3.2022 година, седум банки имаа долга девизна позиција, наспроти пет банки коишто бележат кратка девизна позиција.

Графикон бр. 21

Сооднос на агрегатната девизна позиција и сопствените средства, по одделни банки* (лево) и учество на кредитите со валутна компонента во вкупните кредити (десно) во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

* Столпчињата со посветли нијанси, се однесуваат на банките коишто имаат кратка девизна позиција, но прикажани во апсолутна вредност.

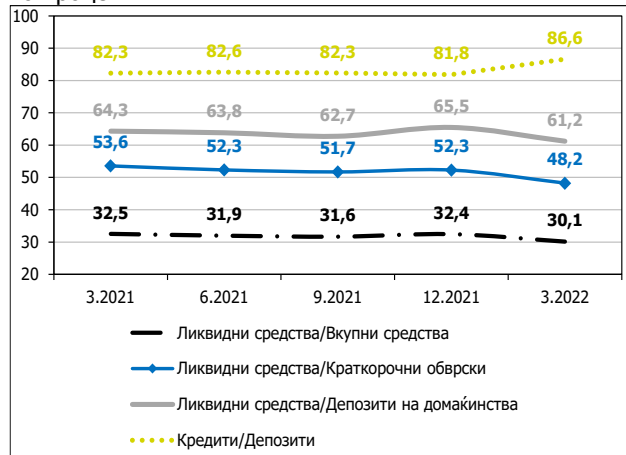
3. Ликвидносен ризик

Во првиот квартал од 2022 година, опкружувањето во кое работат банките дополнително се усложни со започнувањето на руско-украинската војна, покрај неизвесното опкружување предизвикано од долготрајноста на пандемијата, нарушените глобални синџири на снабдување и сè повисоките цени. Соочени со бројни предизвици, македонските банки ја задржаа стабилната и солидна ликвидносна позиција, којашто претставува еден од главните столбови на стабилноста на банкарскиот систем во целина. Во првиот квартал од 2022 година, и покрај намалувањето на вкупните ликвидни средства на банките, тие се задржаа во солиден обем, при што ликвидносниот ризик сè уште е во прифатливи рамки, без појава на позначителни ликвидносни притисоци кај банките. Притоа, показателите преку кои се следи и се оценува ликвидноста, иако минимално се намалија, се задржаа на стабилно и задоволително ниво. Од аспект на валутата, во овој квартал, малку поизразено е влошувањето на показателите за денарската ликвидност, што соодветствува со позначителниот пад на ликвидните средства во денари, поврзано со зголемената склоност на депонентите за чување на средствата во девизи. Како и претходно, кумулативните јазови меѓу договорените парични приливи и одливи до 1 година се негативни, но банките очекуваат релативно високо ниво на стабилност на депозитите, како главен извор на финансирање на нивните активности. Резултатите од стрес-тестовите упатуваат на задоволителна отпорност на банкарскиот систем на претпоставените екстремни, поединечни и комбинирани ликвидносни шокови.

И покрај отсуството на факторите на страната на побарувачката и надолните ризици за економскиот раст, на почетокот од вториот квартал беше согледана потребата од монетарна реакција, со оглед на продолжените ценовни притисоци под влијание на подолготрајниот и посилен раст на увозните цени и последователните преносни ефекти кај повеќе ценовни категории и создадените инфлациски очекувања. Така, во април и мај, Народната банка во два наврати ја зголеми каматната стапка на благајничките записи за по 0,25 п.п., на нивото од 1,75%. Износот на понудата на благајнички записи е непроменет, односно 10 милијарди денари. Покрај тоа, согласно со забележаната зголемена склоност на штедење во странска валута, како и неоснованите шпекулации за стабилноста на денарот, Народната банка презеде и целни мерки, односно направи промени во задолжителната резерва, како реакција на ваквите тенденции. Имено, преку намалувањето на стапката за задолжителна резерва од денарските обврски (од 8% на 6,5%) и едновременото зголемување на стапката на задолжителна резерва од обврските во странска валута (од 15% на 16,5%), коишто ќе се применуваат од јуни оваа година, се тежнее кон промена на валутната структура на депозитите во банкарскиот систем, што е во согласност и со Стратегијата за поддршка на денаризацијата на домашната економија.

Графикон бр. 22 Показатели за ликвидноста на банкарскиот систем во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Забелешка: При пресметката на показателите за ликвидноста на ниво на банкарскиот систем не се земени предвид резидентните меѓубанкарски средства и обврски.

3.1. Показатели за ликвидноста

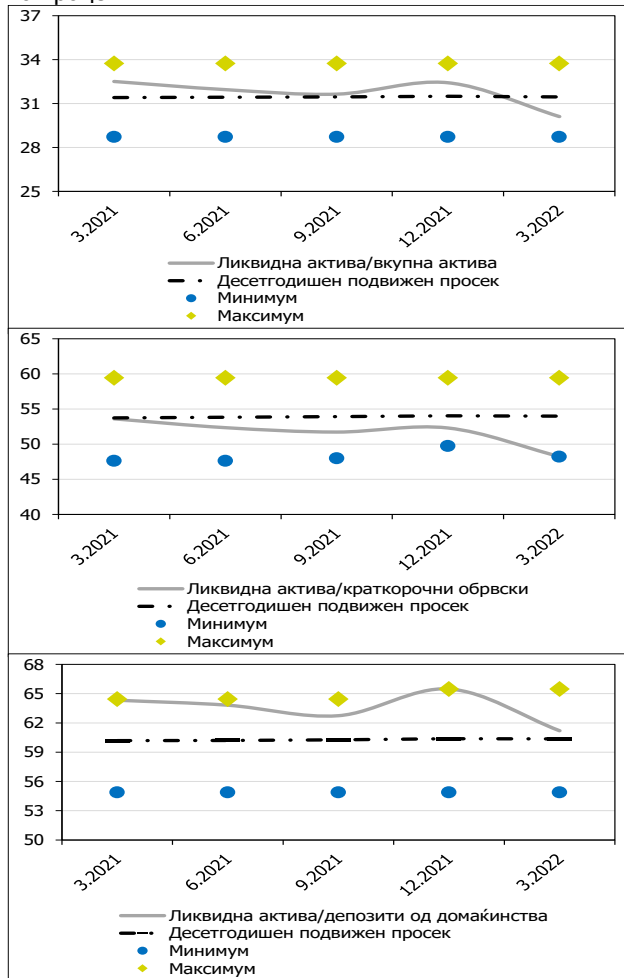
Во првиот квартал од 2022 година, во услови на намалување на ликвидните средства на банкарскиот систем, показателите за ликвидноста бележат извесно влошување. Сепак, тие и понатаму упатуваат на соодветно управување на банките со ликвидносниот ризик, без појава на ликвидносни притисоци, што се потврдува со релативно стабилното учество на ликвидните средства во вкупната актива на банките и покриеноста на краткорочните обврски и депозитите од домаќинствата со ликвидни средства, коишто, исто така, се задржаа на стабилно ниво (од близу 50% и над 60%²², соодветно). Соодносот меѓу кредитите и депозитите на ниво на банкарскиот систем е исто така стабилен, иако во првиот квартал од 2022 година малку се зголеми, до ниво малку повисоко од 85%. Стапката на покриеност со ликвидност на банкарскиот систем (англ. Liquidity Coverage Ratio) изнесува 255,2%, што е повеќе за 2,5 пати од регулаторниот минимум (100%²³) и го потврдува задоволителниот обем на ликвидност со кој располага македонскиот банкарски систем. Анализирани по одделни банки, стапките на покриеност со ликвидност се движат во интервал од 131,2% до 1.044,5% (со медијана од 270,6%), што дополнително упатува на прифатливи рамки на ликвидносен ризик на кој се изложени банките и стабилно управување со ликвидноста од нивна страна.

²² По одделни банки, на 31.3.2022 година, учеството на ликвидните во вкупните средства е помеѓу 9,3% и 50,2%, со медијана од 24,6% (март 2021 година: помеѓу 19,6% и 51,7%). Покриеноста на краткорочните обврски со ликвидни средства е помеѓу 34,8% и 71,8%, со медијана од 42,8% (март 2022 година: помеѓу 40,0% и 68,8%), а покриеноста на депозитите од домаќинствата со ликвидни средства меѓу 39,8% и 100,9%, со медијана од 61,7% (март 2022 година: помеѓу 35,4% и 84,9%). „Развојна банка на Северна Македонија“ АД Скопје е исклучена од оваа анализа.

²³ Покрај на збирна основа, банките се должни да утврдуваат и да следат стапка на покриеност со ликвидност според секоја значајна валута за банката (секоја валута чиешто учество во вкупните билансни обврски на банката изнесува најмалку 5%). Притоа, пропишаното минимално ниво од 100% се однесува само на вкупната стапка на покриеност со ликвидност, а не и на стапките според секоја значајна валута. На 31 март 2022 година, стапките на покриеност со ликвидност за двете значајни валути, евра и денари, изнесуваат 109,6% и 264,4%, соодветно.

Графикон бр. 23 Ликвидна актива/вкупна актива (горе), ликвидна актива/краткорочни обврски (средина) и ликвидна актива/депозити на домаќинства (долу) во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Според валутните карактеристики на ликвидните средства и обврските, во првиот квартал од 2022 година, показателите за денарската ликвидност бележат малку поизразено намалување во споредба со показателите за девизната ликвидност²⁴, со оглед на поизразениот квартален пад на денарските ликвидни средства (коишто предизвикуваат 94,3% од падот на вкупните ликвидни средства²⁵). Сепак, и натаму показателите за денарската ликвидност се на повисоко ниво во споредба со показателите за девизната ликвидност, што се должи на повисокото структурно учество на ликвидните средства во денари во вкупните ликвидни средства на банките. Ризиците од пониското ниво на показателите за девизната ликвидност се ублажуваат со високата денарска ликвидност и можноста за обезбедување девизни ликвидни средства²⁶ доколку има потреба.

3.2. Динамика и состав на ликвидните средства

На крајот од првиот квартал од 2022 година, ликвидните средства²⁷ на ниво на банкарскиот систем изнесуваа 186.763 милиони денари, и во споредба со крајот на 2021 година, забележаа пад за 7,7%,

²⁴ Побарувањата и обврските со валутна клаузула се сметаат како денарски, бидејќи нивниот паричен тек е во денари.

²⁵ При пад на депозитниот потенцијал на банките, вкупните ликвидни средства се намалија, каде што најголем пад забележаа пласманите на банките во расположливи депозити преку ноќ кај Народната банка и средствата на кореспондентните сметки во странски банки.

²⁶ Банките можат во секое време да ги обезбедат потребните девизни ликвидни средства, преку интервенциите на Народната банка на девизниот пазар. Покрај тоа, Европската централна банка (ЕЦБ) донесе одлука за продолжување на важноста на репо-линијата преку којашто, во август 2020 година, за првпат ѝ овозможи на Народната банка пристап до девизна ликвидност во евра, со соодветно обезбедување. Крајниот рок на примена на репо-линијата во вредност до 400 милиони евра е продолжен до јануари 2023 година. Досега, и покрај кризниот период изминатите две години, Народната банка немаше потреба да ја користи репо-линијата.

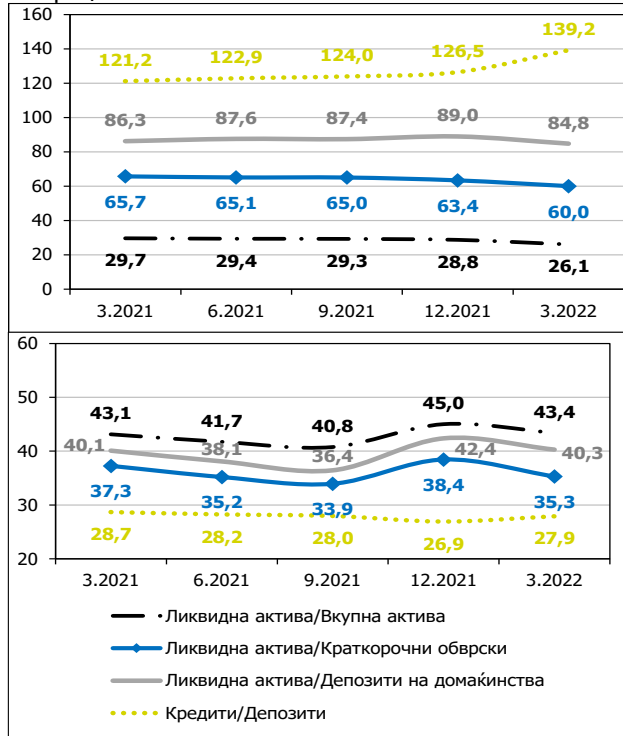
²⁷ Ликвидните средства ги опфаќаат: 1) паричните средства и побарувањата од Народната банка, каде што се вклучени ефективните парични средства, паричните средства на сметките на банките во Народната банка, расположливите депозити кај Народната банка и благајничките записи; 2) краткорочните депозити кај странски банки, вклучително и средствата на банките на нивните кореспондентни сметки во странство и 3) сметководствената вредност на пласманите во хартии од вредност издадени од централни влади, т.е. државни хартии од вредност издадени од Република Северна Македонија и издадени од странски држави. За потребите на анализата на ликвидносниот ризик, средствата и обврските во денари со девизна клаузула се сметаат како денарски.

Графикон бр. 24

Показатели за ликвидноста на банкарскиот систем според валутата – денари (горе) и девизи (долу)

во проценти

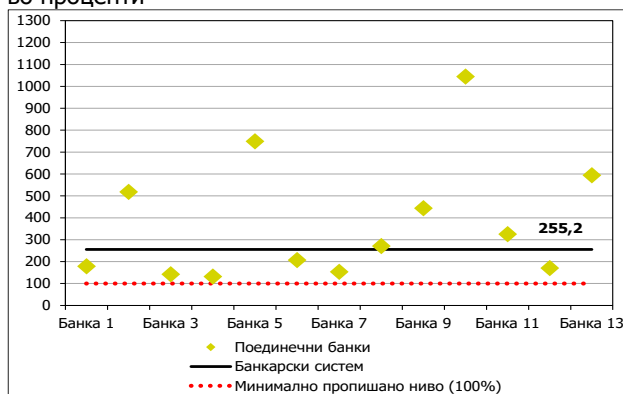

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 25

Стапка на покриеност со ликвидност, со состојба на 31.3.2022 година

во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

односно за 15.597 милиони денари.

Споредено на годишна основа, исто така е остварен пад на ликвидната актива, но помал (за 2.218 милиони денари, или за 1,2%). Од аспект на одделните финансиски инструменти што ги сочинуваат ликвидните средства, најголемо квартално намалување се забележува кај пласманите на банките во расположливи депозити преку ноќ кај Народната банка (за 14.180 милиони денари, или за 40,4%), а позначително намалување бележат и средствата на банките на кореспондентните сметки во странски банки (за 5.803 милиони денари или за 24,9%). Истовремено, намалување бележат и пласманите на банките во благајнички записи за 862 милиона денари, или за 8,6%. Зголемување бележат единствено вложувањата на банките во државни хартии од вредност, и тоа во државни обврзници (за 955 милиони денари, или за 1,7%) и во државни записи (за 203 милиони денари, или за 1,2%).

3.3. Рочна структура на договорените приливи и одливи од средствата и обврските на банките

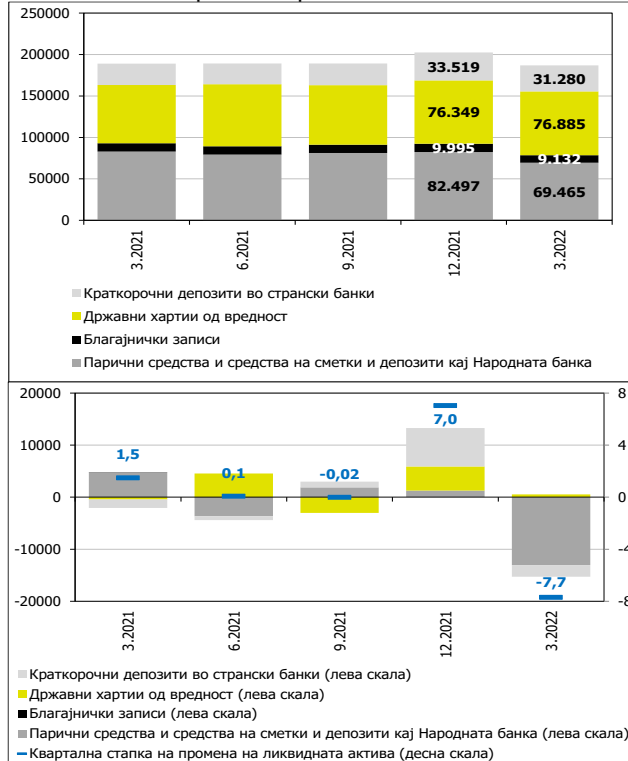
Со состојба на 31.3.2022 година, во рочната структура на приливите и одливите на банките преовладуваат договорените приливи на банките распоредени во временскиот период над една година и договорените одливи на банките распоредени во временскиот период до седум дена. Притоа, најголемата разлика (јаз) помеѓу приливите и одливите на банките се забележува токму во временските периоди до седум дена (негативен јаз) и над една година (позитивен јаз), што произлегува од вклучувањето на обврските по видување и без утврдена рочност во рочниот сегмент до седум

Графикон бр. 26

Ликвидни средства, структура (горе) и промена (долу)

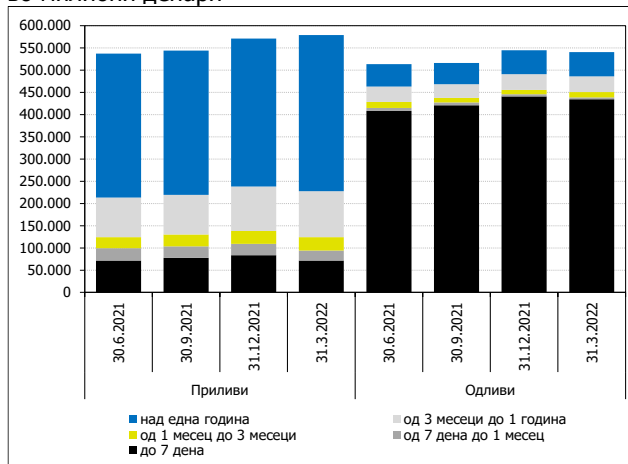
во милиони денари и во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 27

Рочна структура на приливите и одливите врз основа на билансните средства и обврски во милиони денари

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

дена, односно заради побарувањата врз основа на кредити и аванси вклучени во рочните сегменти над една година (долгорочните кредити на ниво на банкарски систем опфаќаат повеќе од 80% од вкупните кредити на нефинансиските субјекти). Овие јазови во однос на активата на банкарскиот систем изнесуваат 36,9% (кумулативниот јаз до 7 дена) и 25,6% (кумулативниот јаз до 1 година).

И во првиот квартал од 2022 година, банките очекуваат задржување на стабилноста на депозитите како главен извор на финансирање на нивните активности. Имено, на крајот на првиот квартал од 2022 година, согласно со однесувањето на депонентите, банките очекуваат дека 84,1% од договорените парични одливи во следните 12 месеци врз основа на депозити нема да се остварат од страна на депонентите. Високиот процент на стабилни депозити се задржа и натаму, и покрај високата неизвесност предизвикана од присуството на бројни фактори на ризик (војната меѓу Русија и Украина, нарушените глобални синџири на снабдување, енергетската криза, растот на цените на примарни производи, натамошниот тек на пандемијата и слично).

3.4. Стрес-симулации за ликвидносни шокови

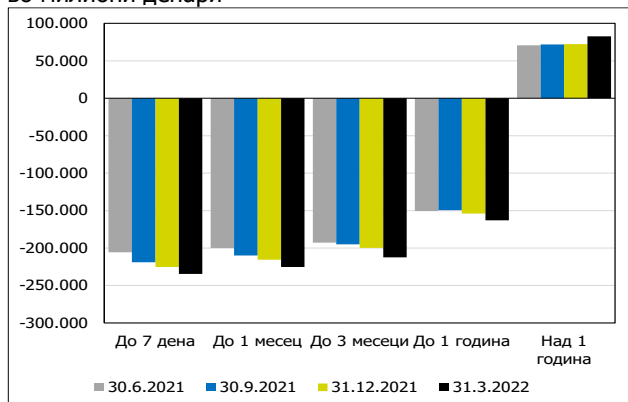
На 31.3.2022 година, резултатите од спроведените стрес-симулации за ликвидносни шокови покажуваат солиден капацитет на банкарскиот систем, односно тој располага со доволно ликвидни средства за да им одговори соодветно на поединечните симулирани парични одливи. Отпорноста на македонскиот банкарски систем на ликвидносни шокови

Графикон бр. 28

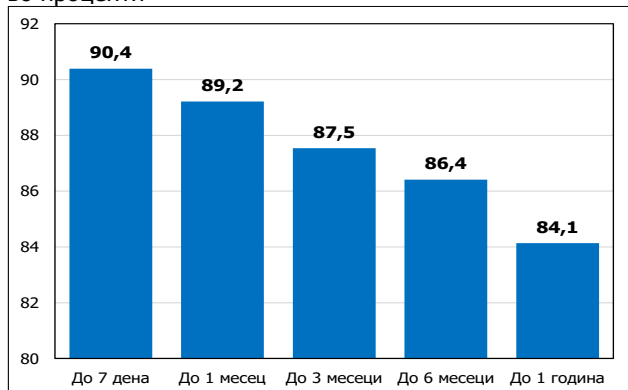
Кумулативен јаз меѓу договорените приливи и одливи, со вклучување на кумулативниот износ на неоптоварените средства во милиони денари

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 29

Очекувана стабилност на депозитите, според преостанатиот период до достасување, со состојба на 31.3.2022 година во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

се потврдува преку резултатите од сите поединечни симулации на ликвидносните шокови, а целосно искористување (121,1% на 31.3.2022 година) на ликвидните средства би настанало само при значително екстремната симулација на ликвидносен шок, којшто опфаќа комбинирани одливи²⁸ на средства од банките врз повеќе основи. Со оглед на екстремноста на претпоставката, за потребите на оваа симулација, вообичаениот опфат на ликвидните средства се проширува и со други финансиски инструменти²⁹ во сопственост на банките, за кои се цени дека банките брзо и лесно ќе ги наплатат или ќе ги претворат во парични средства. Во таков случај, при комбинација на претпоставените шокови, за покривање на ликвидносните одливи би биле потребни помалку, односно 105,4% од ликвидните средства коишто се на располагање, според проширената дефиниција.

При примена на поединечните симулации на ликвидносни шокови, високото ниво на ликвидни средства со кое располагаат македонските банки овозможува намирување на сите претпоставени, поединечни, екстремни ликвидносни одливи. Најголемо намалување на ликвидните средства се случува при одлив на депозитите на десетте најголеми

²⁸ При симулацијата се претпоставува одлив на: депозитите на десетте најголеми депоненти, 20% од депозитите на домаќинствата, обврските кон матичните субјекти (обврските врз основа на субординирани инструменти и хибридни капитални инструменти се исклучени од симулацијата бидејќи, согласно со регулативата за пресметка на адекватноста на капиталот, нивната исплата е регулирана), 50% од обврските кон нерезидентите (со исклучок на обврските кон нерезидентните матични лица на банките, коишто се веќе опфатени со една од претходните симулации) и конверзија на определени вонбилансни обврски на банките (непокриени акредитиви, неотповикливи кредитни линии и неискористени лимити врз основа на кредитни картички и одобрени пречекорувања на трансакциските сметки) во билансни побарувања. При симулациите за ликвидносни шокови е изземена „Развојната банка на Северна Македонија“ АД Скопје.

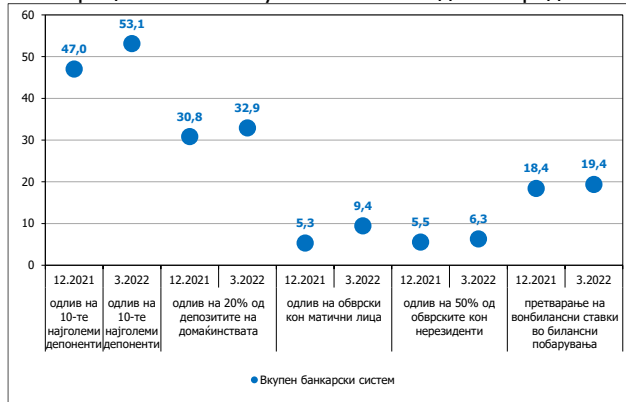
²⁹ Покрај финансиските инструменти што ги сочинуваат ликвидните средства, се додаваат и следниве финансиски инструменти: средствата во резервниот гарантен фонд кај КИБС, долгорочните депозити во странски банки, инструментите на пазарот на пари издадени од странски недржавни издавачи, кредитите со договорна преостаната рачност до 30 дена, како и ефектот од намалувањето на задолжителната резерва за девизните обврски на банките којашто е издвоена во девизи заради симулираниот одлив на девизните депозити на домаќинствата.

Графикон бр. 30

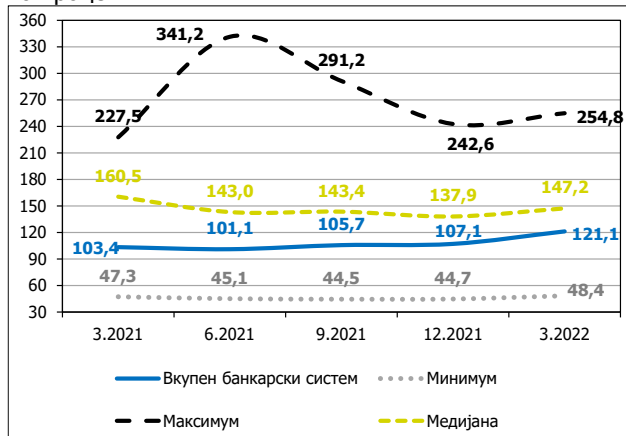
Придонес на одделните шокови во намалувањето на ликвидните средства при симулацијата за комбиниран ликвидносен шок како процент на намалување на ликвидните средства

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 31

Намалување на ликвидните средства по симулацијата за комбинирани ликвидносни шокови (по сите шокови) во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

депоненти³⁰, но значењето на оваа симулација за одделните банки е различно, со оглед на разликите во степенот на концентрацијата на депозитите. Спротивно на тоа, кај симулацијата на остварувањето на репутацискиот ризик и губењето на довербата на населението во банките претставена преку одлив на 20% од депозитите на домаќинствата има значително поголема сличност во резултатите за одделните банки, со што се потврдува важноста на депозитите за финансирањето на активностите на банките. При претпоставеното претворање на определени вонбилансни обврски на банките во билансни побарувања³¹, банките би потрошиле нешто помалку од 20% од своите ликвидни средства, што иако е помалку во споредба со симулациите за одлив на депозити³², сепак и ова претпоставено намалување на ликвидните средства може да се смета за значајно. Малото учество на обврските кон нерезидентите, како и кон матичните лица во структурата на вкупните извори на финансирање на банките предизвикува скромно влијание на шоките поврзани со нив врз вкупниот резултат од оваа симулација.

³⁰ Во претпоставениот поединечен ликвидносен шок којшто опфаќа целосен одлив на депозитите на десетте најголеми депоненти, согласно со измените во регулативата за управување со ликвидносниот ризик, влезните податоци во симулацијата се однесуваат на депозитите на десетте најголеми депоненти, наместо претходниот опфат на дваесетте најголеми депоненти (пред 30.6.2021 година).

³¹ Се претпоставува одлив на средства како резултат на претворање на определени вонбилансни обврски на банките (непокриени акредитиви, неотповикливи кредитни линии и неискористените лимити врз основа на кредитни картички и одобрени пречекорувања на трансакциските сметки) во билансни побарувања.

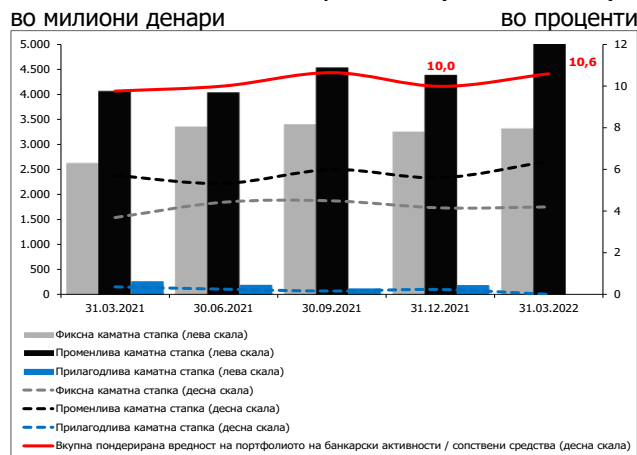
³² При симулацијата за одлив на депозитите од десетте најголеми депоненти, ликвидните средства на банкарскиот систем се намалуваат за 53,1%, додека при претпоставен одлив на 20% од депозитите на домаќинствата, ликвидните средства се намалуваат за 32,9%.

4. Ризик од промена на каматните стапки

Во првиот квартал од 2022 година, изложеноста на банкарскиот систем на ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности се зголеми, поради растот на пондерираната вредност на портфолиото на банкарски активности, што услови и раст на нејзиното учество во сопствените средства. Зголемувањето на изложеноста на банкарскиот систем на ризикот од промена на каматните стапки најмногу се должи на промените кај каматочувствителните позиции на банките со променливи каматни стапки, каде што пласманите во кредити забележаа раст, проследен со прераспоредување кон временските блокови со малку подолг преостанат период до следната преоцена на каматните стапки, додека обврските по видување со променлива каматна стапка се намалија. Покрај тоа, и пондерираната вредност на портфолиото на банкарски активности со фиксна каматна стапка бележи квартален раст, што е последица на зголемувањето на пласманите во должнички хартии од вредност и делумно во кредити, со подолги преостанати рочности при истовремен пад на пласманите во депозити кај Народната банка со овој тип каматна стапка. Вкупниот (непондериран) јаз е позитивен, што, на агрегирана основа, го изложува банкарскиот систем на ризикот од намалување на каматните стапки, коешто, во услови кога завршува периодот на ниски каматни стапки, е малку веројатно. Но, од друга страна, во такви услови, банките индиректно се изложени на каматниот ризик, којшто би се претворил во кредитен ризик од изложеноста на нивните клиенти, поради значителната застапеност на кредитите со променливи и прилагодливи каматни стапки.

Графикон бр. 32 Вкупна пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности* според типот на каматната стапка, во апсолутен износ (лева скала) и во однос на сопствените средства (десна скала) во милиони денари

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

* Вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности ја означува потенцијалната загуба на економската вредност на ова портфолио, при претпоставен неповолен каматен шок од ± 2 процентни поена.

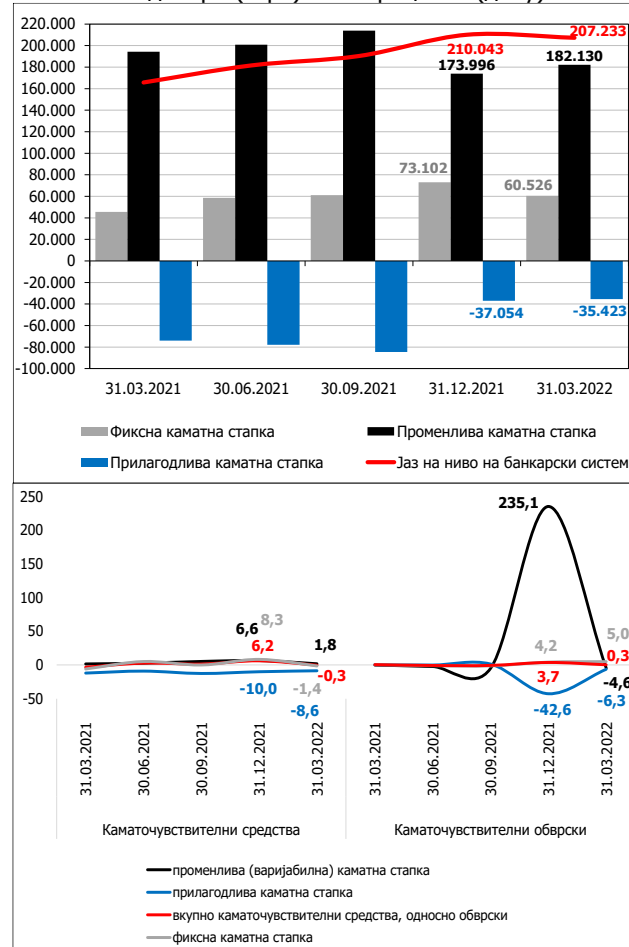
Вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности забележа квартално зголемување од 538 милиони денари, или за 6,9%. Ова, при забавен раст на сопствените средства (за 0,8%), услови зголемување на соодносот меѓу пондерираната вредност на портфолиото на банкарски активности и сопствените средства за 0,6 процентни поени, до нивото од 10,6%. Воедно, висината на овој сооднос, преку кој се мери изложеноста на банкарскиот систем на ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности, уште повеќе го надмина нивото на просекот пресметан за последните 10 години (6%) и се изедначи со пресметаната максимална вредност, за последните 10 години. По одделна банка, овој сооднос се движи во интервал од 0,9% до 16,8% и е под нивото

Графикон бр. 33

Каматочувствителни средства и обврски според тип на каматна стапка, јаз (горе) и квартална промена (долу)

во милиони денари (горе) и во проценти (долу)

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

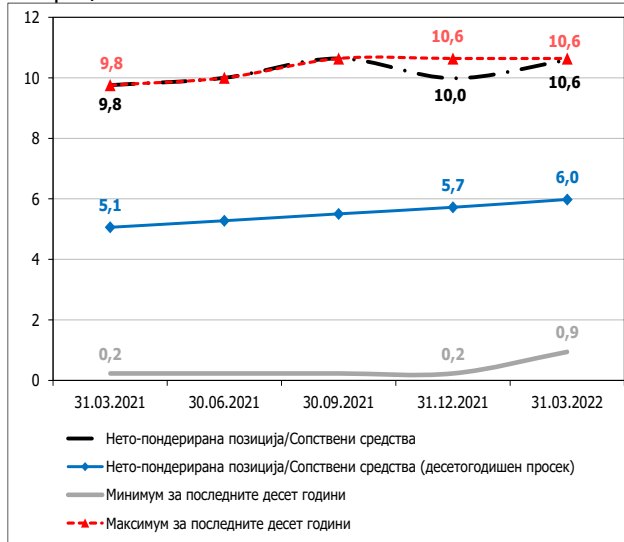
од пропишаниот праг од 20,0%³³. Анализирano според типот на каматната стапка, кварталниот раст на вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности произлегува најмногу од зголемувањето на пондерираната вредност на портфолиото со променлива каматна стапка (660 милиони денари или 15,1%) и делумно од растот на портфолиото со фиксна каматна стапка (63 милиони денари или за 1,9%). Растот на пондерираната вредност на портфолиото со променлива каматна стапка се должи на зголемувањето на јазот меѓу активните и пасивните позиции со овој тип каматна стапка при истовремено прераспореување во структурата на јазот, од блоковите со пократка (до 1 месец) кон блоковите со подолга преостаната рочност (3 – 6 месеци). Ваквите промени на јазот со променливи каматни стапки најмногу произлегуваат од промените во пласманите во кредити и обврските по видување, со овој тип каматна стапка. Растот на пондерираната вредност на портфолиото со фиксна каматна стапка, при позначително стеснување на (позитивниот) јаз со овој тип каматна стапка, произлегува од прераспореувањето во структурата на јазот, од блоковите со пократка рочност (до 1 месец и од 3 до 6 месеци) кон блоковите со подолга рочност (од 6 до 12 месеци, од 2 до 3 години и од 5 до 7 години), најмногу заради зголемувањето на пласманите во должнички хартии од вредност и делумно во кредити, со подолги преостанати рочности, при истовремен пад на пласманите во депозити кај Народната банка. Наспроти тоа, пондерираната вредност на портфолиото со прилагодлива каматна стапка се намали (за 185 милиони денари или за 101,4%) и на 31.3.2022 година изнесува само 3 милиони денари.

³³ Според регулативата, во случај кога односот помеѓу вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности и сопствените средства на банката надмине 20%, банката е должна да предложи мерки за намалување на овој однос, а Народната банка може да ѝ наложи и издвојување соодветен износ на капитал за покривање на ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности.

Графикон бр. 34

Нето пондерирана позиција / сопствени средства
во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

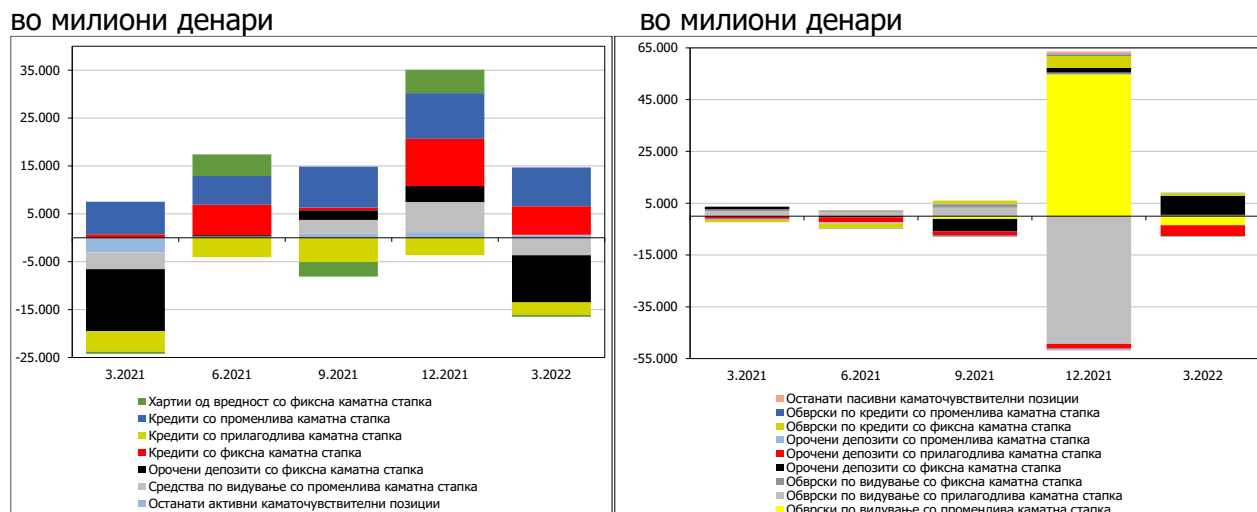
Намалувањето на пондерираната вредност на ова портфолио, при истовремено стеснување на негативните јазови со овој тип каматни стапки, произлегува од поголемиот пад на орочените депозити во споредба со намалувањето на пласманите во кредити со овој тип каматна стапка.

Вкупниот јаз меѓу каматочувствителните средства и обврски бележи квартален пад за 1,3%, или 2.810 милиони денари. Ова најмногу се должи на стеснувањето на **позитивниот јаз меѓу позициите со фиксна каматна стапка** (за 17,2%, или за 12.575 милиони денари), и тоа најмногу заради намалувањето на пласманите во орочени депозити со овој тип каматна стапка (расположливи депозити кај Народната банка). **Негативниот јаз меѓу средствата и обврските со прилагодлива каматна стапка** се намали (за 1.631 милиони денари, или за 4,4%), најмногу заради намалувањето на пласманите во кредити и намалувањето на орочените депозити, со овој тип каматни стапки. **Позитивниот јаз меѓу средствата и обврските со променлива каматна стапка** се прошири за 8.134 милиони денари, или за 4,7%, што произлегува од кварталното зголемување на пласманите во кредити со променлива каматна стапка.

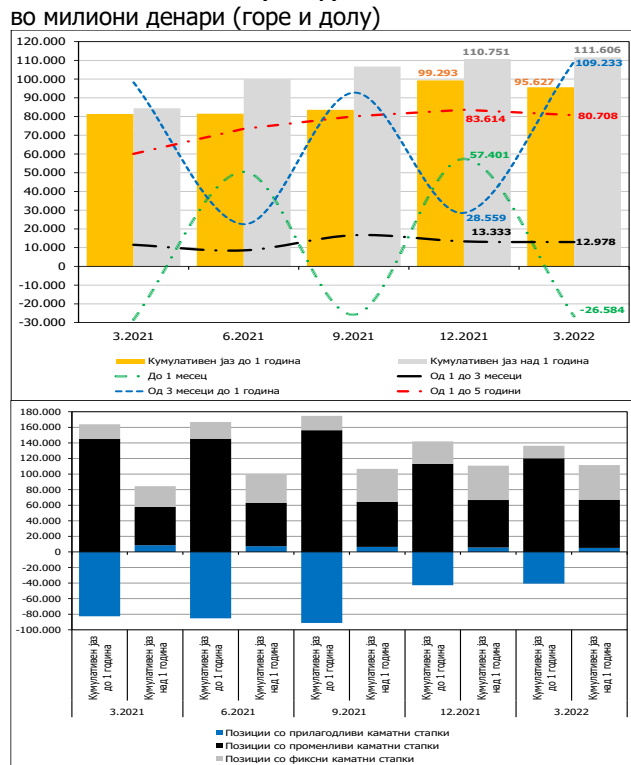
Графикон бр. 35

Квартални промени на каматочувствителните средства (лево) и обврски (десно), според типот на инструментот и типот на каматната стапка во милиони денари

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 36 Јаз меѓу активните и пасивните позиции, според периодот до следната преоцена на каматните стапки (горе) и структура на јазот според типот на каматната стапка (долу) во милиони денари (горе и долу)

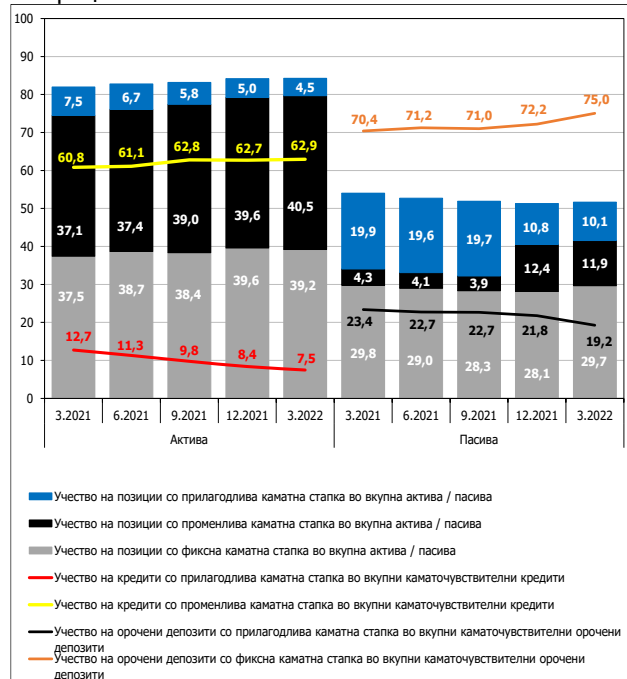
Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Анализирано според временскиот период до следната преоцена на висината на каматните стапки, стеснувањето на вкупниот јаз меѓу каматочувствителните средства и обврски се должи на стеснувањето на јазот до 1 година, за 3.666 милиони денари. Стеснувањето на јазот меѓу каматочувствителните активни и пасивни позиции до 1 година произлегува најмногу од намалените пласмани во орочени депозити со фиксна каматна стапка. Истовремено, јазот над 1 година забележа минимален раст, што, пак, е најмногу условено од растот на пласманите во кредити со фиксна и променлива каматна стапка.

Графикон бр. 37

Структура на активата и пасивата, според типот на каматна стапка во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Индиректната изложеност на ризикот од зголемување на каматните стапки, којашто произлегува од присуството на кредитите со прилагодливи и променливи каматни стапки и натаму е значителна. На 31.3.2022 година, збирното учество на овие кредити во вкупните кредити изнесува 70,4% (намалување за 0,7 процентни поени во споредба со 31.12.2021 година), при што 62,9% од вкупните кредити имаат променлива каматна стапка, додека 7,5% се со прилагодлива каматна стапка. Ова ги изложува банките на индиректен кредитен ризик од изложеноста на нивните клиенти на ризикот од зголемување на каматните стапки.

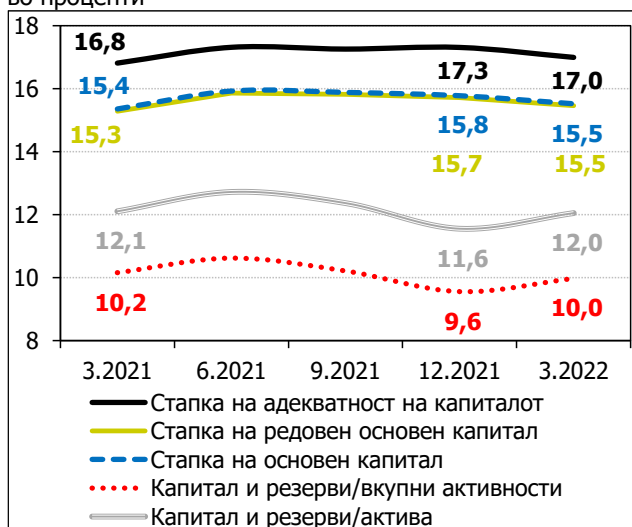
Повеќе детали околу структурата на каматочувствителните позиции на банките се дадени во анексите кон овој извештај.

5. Ризик од несолвентност

Показателите за солвентноста и капитализираноста на банкарскиот систем бележат спротивни, но релативно скромни квартални промени. Спротивните движења на анализираниите показатели се резултат на поголемите разлики меѓу кварталните стапки на промена на сопствените средства, од една, и капиталот и резервите, од друга страна, што, пак, најмногу произлегува од разликите во износите на задржани добивки во двете категории на капитални позиции. Стапката на адекватност на капиталот забележа квартално намалување за 0,3 процентни поени, до нивото од 17%, што е последица на побрзиот квартален раст на активата пондерирана според ризиците, во споредба со зголемувањето на сопствените средства. Растот на сопствените средства најмногу се должи на задржаните добивки, додека зголемување на активата пондерирана според ризиците имаше најмногу кај активата пондерирана според кредитниот ризик. Анализирани според намената на сопствените средства, сите заштитни слоеви на капиталот и капитални барања, вклучително и капиталниот додаток утврден со супервизорска оцена и евалуација, забележаа квартален раст, којшто беше покриен од слободните сопствени средства. Речиси 53% од сопствените средства на банкарскиот систем отпаѓаат на капиталните додатоци утврдени согласно со супервизорската оцена, на заштитните слоеви на капиталот или се слободни над потребните регулаторни и супервизорски барања и се особено значајни во услови на кризни епизоди, кога може да се искористат за справување со предизвици од различна природа и интензитет. Спроведеното стрес-тестирање на отпорноста на банкарскиот систем на симулираните шокови покажува задоволителна отпорност.

Графикон бр. 38
Показатели за солвентноста и капитализираноста на македонскиот банкарски систем во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

5.1. Солвентност и капитализираност на банкарскиот систем

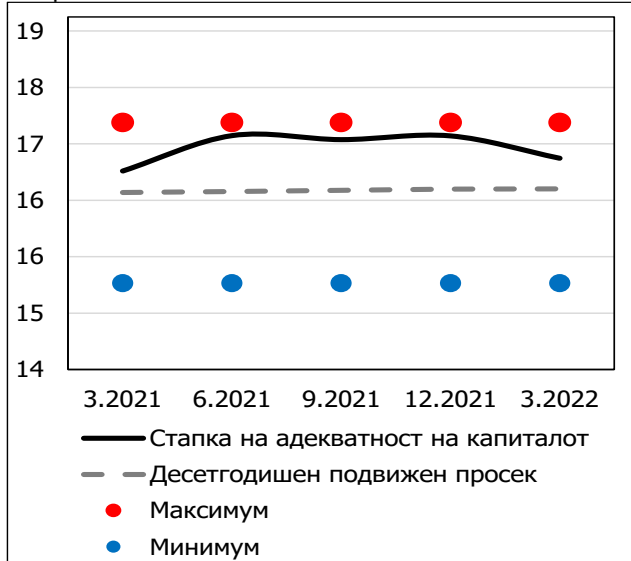
Показателите за солвентноста и капитализираноста на банкарскиот систем бележат спротивни движења во првиот квартал од 2022 година. На квартална основа, стапката на адекватност на капиталот се спушти за 0,3 процентни поени, до нивото од 17%, што е над пресметаниот десетгодишен просек од оваа стапка (16,6%), но е под максимумот забележан во изминатите десет години (17,5%). Стапките на редовниот основен и на основниот капитал изнесуваат 15,5% (намалување од 0,2 и 0,3 процентни поени, соодветно), додека учествата на капиталот и резервите во вкупната актива и вкупните билансни и вонбилансни активности на банките се зголемија за по 0,4 процентни поени и достигнаа 12% и 10%, соодветно. Спротивните движења на анализираниите

Графикон бр. 39

Движење на стапката на адекватност на капиталот во проценти

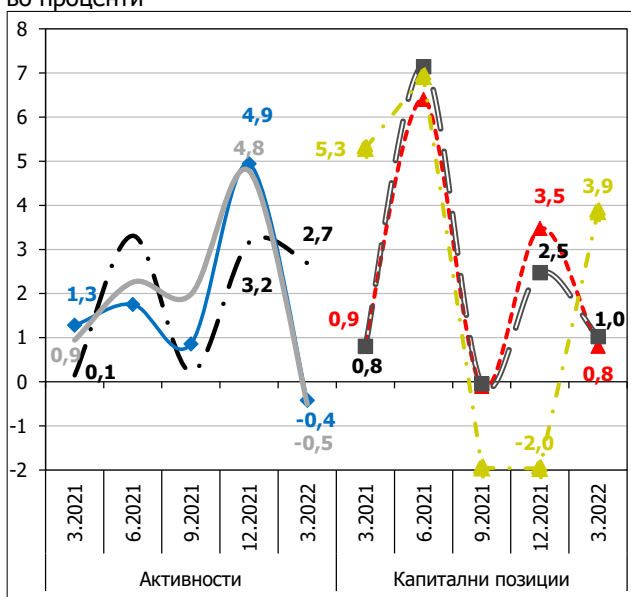

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

показатели произлегуваат од поголемите разлики меѓу кварталните стапки на промена на сопствените средства и капиталот и резервите. Имено, растот на капиталот и на резервите забрза на квартално ниво достигнувајќи 3,9%, додека сопствените средства беа речиси непроменети (се зголемија за само 0,8%), што најмногу произлегува од разликите во износите на задржани добивки во двете категории капитални позиции³⁵. Наспроти тоа, активата и вкупните билансни и вонбилансни активности забележаа квартален пад, од 0,4% и 0,5%, соодветно, додека активата пондерирана според ризиците и натаму се зголемува, но забавено во однос на претходниот квартал (раст од 2,7%).

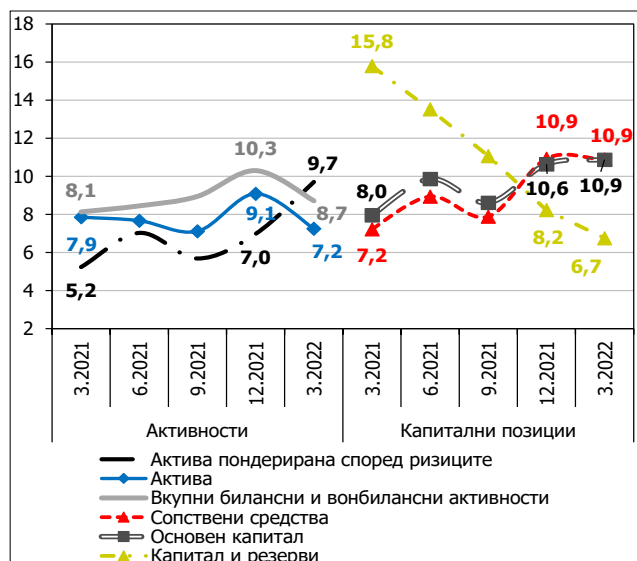
Графикон бр. 40

Квартални (горе) и годишни (долу) стапки на промена на компонентите на показателите за солвентноста во проценти

³⁵ Во сопствените средства се задржува само оној дел добивката којшто е ограничен за распределба на акционерите, додека во капиталот и резервите се задржуваат и добивките коишто се расположливи за една распределба на акционерите.

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 41

Структура на кварталните промени на сопствените средства во милиони денари во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

5.2. Квалитет на сопствените средства на банкарскиот систем

Структурата на сопствените средства на ниво на банкарскиот систем покажува дека секторот располага со квалитетни капитални позиции, коишто му овозможуваат задоволителна отпорност на потенцијални стресни сценарија. На крајот на првиот квартал од 2022 година, најквалитетниот слој од сопствените средства на банкарскиот систем (редовниот основен капитал) учествува со 91% во вкупните сопствени средства, на додатниот основен капитал отпаѓаат само 0,4% од сопствените средства на банкарскиот систем, а дополнителниот капитал сочинува 8,7%.

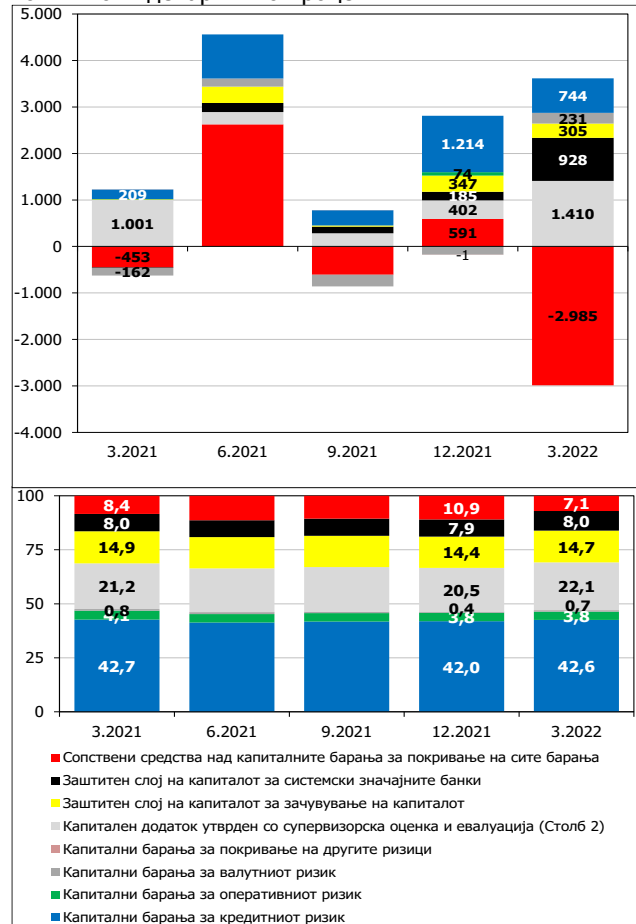
Во првиот квартал од 2022 година, сопствените средства на банкарскиот систем забележаа раст од 632 милиона денари, или за 0,8%, што е побавно во однос на претходниот квартал (3,5%), но е многу слично на растот (0,9%) остварен во првиот квартал од 2021 година. Најголем придонес за растот на сопствените средства, во првото тримесечје од 2022 година, имаше реинвестирањето на добивките на банките остварени во претходната година. Повеќе детали во врска со нивото на сопствените средства по групи банки се прикажани во анексите кон овој извештај.

Анализирано според намената на сопствените средства, сите заштитни слоеви на капиталот и капиталните барања, вклучително и капиталниот додаток утврден со супервизорска оценка и евалуација, забележаа квартален раст, којшто беше покриен од слободните сопствени средства. Капиталните барања за покривање на ризиците (од столбот 1) се зголемија за 975 милиони денари, или за 2,7%, и на 31.3.2022 година, на нив отпаѓаат 47,1% од вкупните

Графикон бр. 42

Структура на кварталните промени (горе) и на состојбата (долу) на сопствените средства, според потребата за покривање на одделните ризици и за одржување на потребните заштитни слоеви на капиталот во милиони денари и во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

сопствени средства на банкарскиот систем (46,2% на 31.12.2021 година). Кварталниот раст на капиталните барања за покривање на ризиците произлегува во најголема мера³⁶ од зголемувањето на капиталните барања за покривање на кредитниот ризик (за 744 милиони денари), и тоа најмногу од активностите на банките со претпријатијата и населението, што во услови на пад на ликвидната актива (активности со пондер на ризичност од 0%) предизвика зголемување на просечното ниво на ризичност на банкарските активности³⁷, за 1,5 процентни поени, на нивото до 54,7%. Заштитните слоеви на капитал³⁸ (за зачувување на капиталот и за системски значајните банки) се зголемија за 1.233 милиони денари, или за 7,0%, на квартално ниво и на крајот на првиот квартал од 2022 година учествуваат со 23,8% во вкупните сопствени средства на банкарскиот систем. Износот на капиталниот додаток утврден со супервизорската оценка и евалуација (столб 2) забележа квартално зголемување од 1.410 милиона денари, или за 8,8% и учествува со 22,1% во вкупните сопствени средства на банкарскиот систем. Зголемувањето на заштитните слоеви на капитал и капиталот потребен за покривање на одделните ризици беше направено со користење на слободните сопствени средства, над потребните регулаторни и супервизорски барања, коишто забележаа квартален пад од 2.985 милиони денари, или за 34,8% и нивното учество на квартална основа се намали за 3,8 п.п, до 7,1% од вкупните сопствени средства.

Повеќе детали за капиталните барања за покривање на ризиците и стапката на адекватноста на капиталот по одделни

³⁶ Солиден раст од 231 милион денари бележат и капиталните барања за покривање на валутниот ризик, заради зголемувањето на агрегатната девизна позиција во првиот квартал од 2022 година.

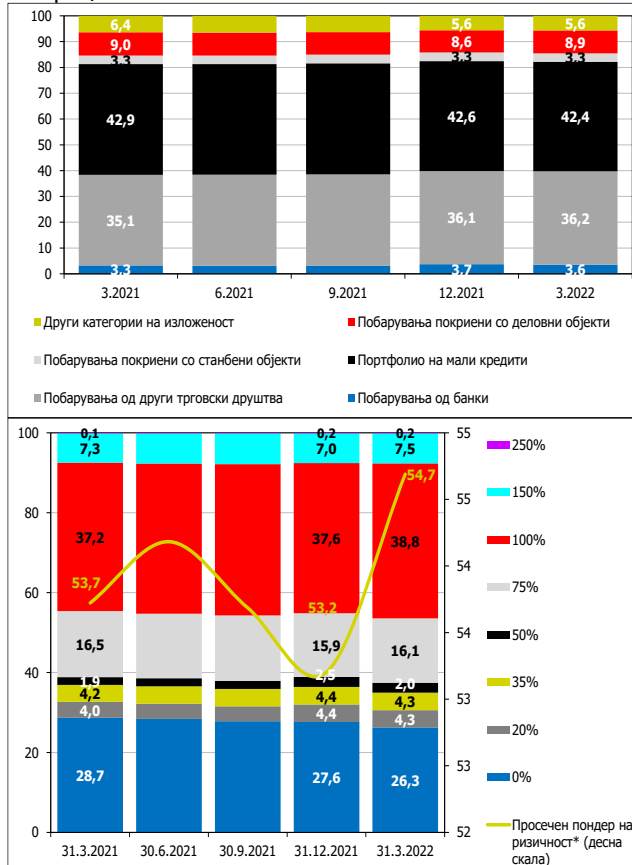
³⁷ Мерено преку соодносот меѓу активата пондерирана според кредитниот ризик и вкупната билансна и вонбилансна изложеност

³⁸ Од четирите заштитни слоеви на капиталот предвидени со Законот за банките, во првиот квартал од 2022 година, сите банки имаа обврска да го исполнуваат заштитниот слој за зачувување на капиталот, додека банките коишто се идентификувани како системски значајни банки имаат обврска да исполнуваат и соодветна стапка на заштитен слој на капиталот за системски значајни банки. Повеќе за системски значајните банки на следнава врска: [Skopje, 11 \(nbrm.mk\)](http://Skopje, 11 (nbrm.mk)).

Графикон бр. 43 Структура на капиталните барања за покривање на кредитниот ризик, според категории на изложеност (горе) и на вкупната билансна и вонбилансна изложеност, според пондерите на ризициност (долу)

во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Забелешка: Просечниот пондер на ризициност е пресметан како сооднос меѓу активата пондерирани според кредитниот ризик и вкупната билансна и вонбилансна изложеност на банкарскиот систем.

групи банки се прикажани во анексите кон овој извештај.

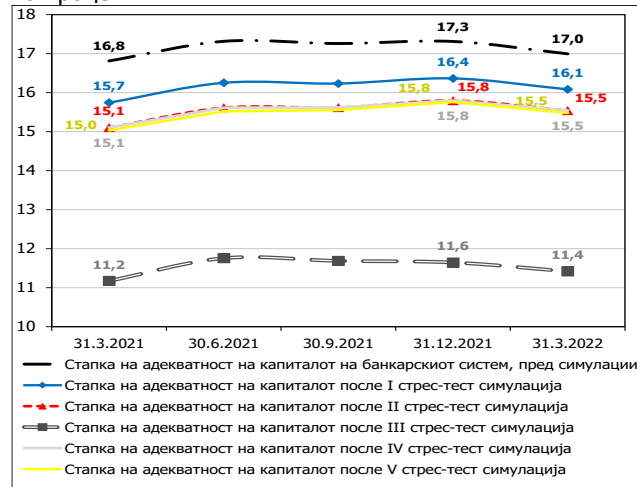
5.3. Стрес-тестирање на отпорноста на банкарскиот систем на хипотетички шокови

Банкарскиот систем покажува задоволителна отпорност на спроведените редовни симулирани шокови, коишто претпоставуваат екстремно остварување на кредитниот ризик (изолирано, или во комбинација со остварување на валутниот и/или ризикот од промена на каматните стапки). Резултатите од спроведеното редовно стрес-тестирање се малку послаби во споредба со 31.12.2021 година, најмногу заради пониското почетно ниво на стапката на адекватност на капиталот, пред шоките. Адекватноста на капиталот на банкарскиот систем не се намалува под 8%, при ниту една од симулациите, иако кај поединечни банки се воочува хипотетичка потреба за докапитализација при симулираните екстремни шокови.

Хипотетичките шокови на страната на кредитниот ризик имаат најголемо влијание врз солвентноста на банкарскиот систем. Резултатите од т.н. обратен стрес-тест (англ. reverse stress test) покажуваат дека е потребен раст од 492,6% на нефункционалната кредитна изложеност, односно премин на 16,1% од редовната кон нефункционалната кредитна изложеност, за да може адекватноста на капиталот на банкарскиот систем да се спушти до 8%. Сепак, станува збор за прилично екстремни и помалку веројатни симулации, особено на краток рок, имајќи предвид дека во првиот квартал од 2022 година, само 0,3% од редовната кредитна изложеност кон нефинансискиот сектор добија нефункционален статус. Истовремено, состојбата на нефункционалната кредитна изложеност кон нефинансиските субјекти

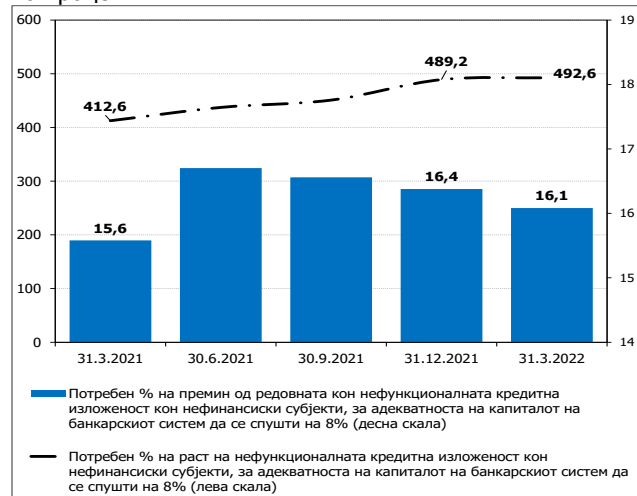
Графикон бр. 44
Резултати од стрес-тест симулациите
во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките³⁴.

Графикон бр. 45

Потребно влошување на квалитетот на кредитната изложеност, за да може адекватноста на капиталот на банкарскиот систем да се спушти на 8% во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

забележа намалување од 2,1%. Сепак, банките и нивните клиенти се соочуваат со бројни предизвици. Покрај негативните ефекти од здравствената криза, коишто сè уште постојат, нагласени се и ризиците поврзани со нарушувањата во глобалните синџири на снабдување и производство, растот на цените на енергентите и главно на стапките на инфлација, а од првиот квартал на 2022 година се заострија и геополитичките ризици на коишто е изложена и македонската економија. Во такви услови, солвентноста на банкарскиот систем е на задоволително ниво и претставува значаен ублажувач на негативните ефекти од евентуално позначително остварување на ризиците од каква било природа.

³⁴ Стрес-тестирањето ги опфаќа следниве симулации:

I: Зголемување на нефункционалната кредитна изложеност кон нефинансиските субјекти за 50%;

II: Зголемување на нефункционалната кредитна изложеност кон нефинансиските субјекти за 80%;

III: Премин на 10% од редовната кон нефункционална кредитна изложеност кон нефинансиските субјекти;

IV: Зголемување на нефункционалната кредитна изложеност кон нефинансиските субјекти за 80% и зголемување на каматните стапки од 1 до 5 п.п.;

V: Зголемување на нефункционалната кредитна изложеност кон нефинансиските субјекти за 80%, депрецијација на курсот на денарот за 30% и зголемување на каматните стапки од 1 до 5 п.п.

IV. Позначајни билансни промени и профитабилност на банкарскиот систем

1. Активности на банките

Во првиот квартал од 2022 година, билансот на состојба на банкарскиот систем се намали, што покрај од делувањето на вообичаените сезонски фактори во овој дел од годината, е во голема мера последица и на негативните ефекти од конфликтот меѓу Русија и Украина и нарушените глобални синџири на снабдување.

На страната на изворите на средства, депозитите забележаа квартален пад кај претпријатијата и домаќинствата, како најзначајни секторски депоненти во банкарскиот систем, и тоа и кај вкупните депозити по видување, и кај вкупните орочени депозити, и на двата сектора. Склоноста на населението за депозити во девизи и натаму е висока, што се огледа преку растот на девизните депозити на овој сектор, во сите рочни сегменти. Во структурата на депозитите на претпријатија, краткорочно орочените девизни депозити единствено забележаа раст. Другите позиции од пасивата на банкарскиот систем претежно бележат зголемување, коешто беше најмногу изразено кај депозитите од финансиски институции, капиталот и резервите и обврските врз основа на кредити.

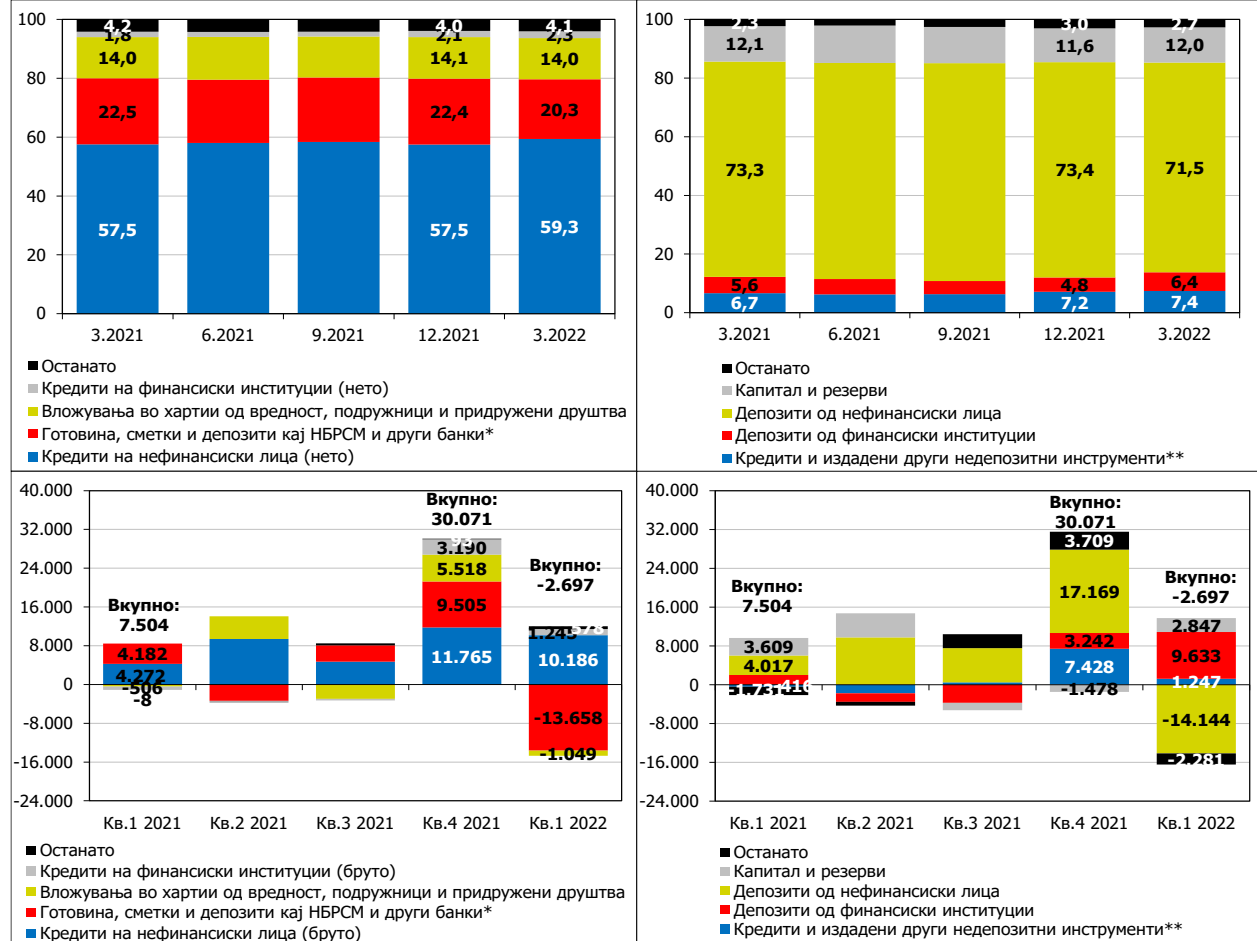
Падот на депозитите од нефинансиските субјекти одеше во иста линија со намалувањето на ликвидните средства на банките, но немаше позначително влијание врз кредитната активност на банкарскиот систем. Така, пласманите во кредити на нефинансиските субјекти и натаму солидно растат, со слична динамика како и во претходниот квартал. Поголемиот дел од кварталниот раст на кредитите беше насочен кон претпријатијата, претежно во краткорочни кредити, иако и кредитите на домаќинствата исто така се зголемија.

Окружувањето во коешто функционира домашниот банкарски систем уште повеќе се усложни, со почнувањето на конфликтот меѓу Русија и Украина, чишто негативни ефекти веќе се чувствуваат во меѓународното и домашното окружување. Покрај тоа, сè уште има неизвесност околу натамошниот тек на настаните поврзани со пандемијата на корона-вирусот, што заедно со фрагментираните и нарушени синџири на снабдување, заради конфликтот во Украина и воведените строги рестриктивни мерки во Кина, се најзначајните фактори на ризик коишто ќе влијаат врз идната динамика на раст на економската активност и активностите на банкарскиот систем.

Графикон бр. 46

Структура на активата (горе лево) и на пасивата (горе десно) и структура на кварталните промени на активата (долу лево) и на пасивата (долу десно) на банкарскиот систем во проценти (горе) и во милиони денари (долу)

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од банките.

Забелешка: * Во готовината, сметките и депозитите кај НБРСМ и други банки се вклучени и средствата во резервниот гарантен фонд на КИБС, како и задолжителната резерва во девизи; ** Издадените други недепозитни инструменти опфаќаат издадени субординирани и хибридни капитални инструменти.

Во првиот квартал од 2022 година, билансот на состојба на банкарскиот систем се намали за 2.697 милиони денари, или за 0,4%. Ваквиот квартален пад е најмногу условен од намалувањето на депозитите од нефинансиските субјекти, што во еден дел е последица на делувањето на вообичаените сезонски фактори во овој период од годината. Сепак, движењето на депозитите во првото тримесечје од 2022 година, пред сè падот во март, беше под

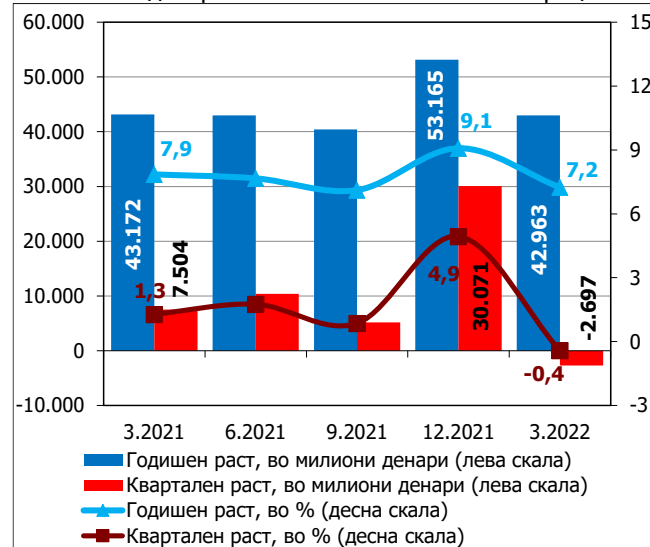

Графикон бр. 47

Актива на банкарскиот систем

во милиони денари

во проценти

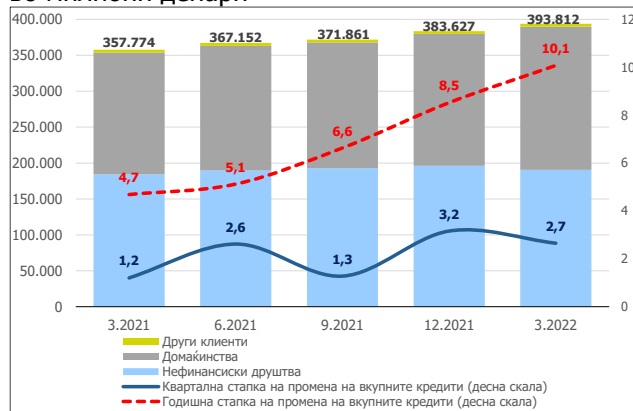
Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од банките.

силно влијание и на негативните ефекти од конфликтот меѓу Русија и Украина, поскапите енергенти и нарушените глобални синџири на снабдување, коишто условија повисоки трошоци за домашните претпријатија и поизразени психолошки притисоци врз населението поттикнати од ширењето негативни вести во врска со идните движења на стапките на инфлација. Другите позиции од пасивата на банкарскиот систем бележат претежно раст, којшто беше најмногу изразен кај депозитите од финансиските институции (пред сè, од матичните субјекти на банките), капиталот и резервите (заради задржување на добивките кај дел од банките) и обврските врз основа на кредити (склучени репо-трансакции со централната банка и меѓу две домашни банки). Падот на изворите на финансирање врз основа на депозити од нефинансиските субјекти беше амортизиран со намалување на ликвидните средства на банките, каде што најголем пад забележаа депозитите кај Народната банка и средствата на кореспондентни сметки во странски банки. Пласманите во кредити на нефинансиските субјекти и натаму солидно растат, со слична динамика како и во претходниот квартал.

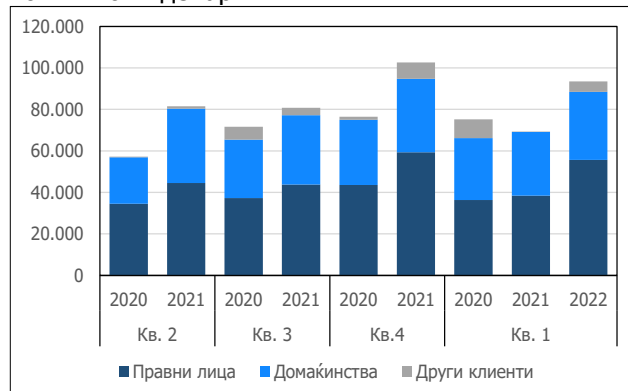

Графикон бр. 48
Износ на кредитите на нефинансиските субјекти во милиони денари

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 49 Новоодобрени кредити по одделни сектори во милиони денари

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

1.3 Кредити на нефинансиските субјекти³⁹

Во првиот квартал од 2022 година, кредитната активност на банките имаше важна улога во поддршката на економијата, особено на претпријатијата, во услови на неизвесност во домашното и надворешното окружување како последица на ескалација на геополитичките тензии, а во амбиент на натамошен приспособлив карактер на монетарната политика на Народната банка и стабилен домашен банкарски систем. Во првиот квартал, кредитирањето на нефинансискиот сектор се зголеми за 10.186 милиони денари, или за 2,7%, што е забавување во однос на претходниот квартал (3,2%). Забавувањето на кварталната стапка на кредитен раст главно произлегува од кредитирањето на претпријатијата, што е вообичаен сезонски ефект во овој дел од годината. Од друга страна, согласно со резултатите од Анкетата за кредитната активност во првиот квартал од 2022 година, банките пријавиле заострување на кредитните услови за кредитите на претпријатија при истовремено зголемена побарувачка за кредити од овој сектор.

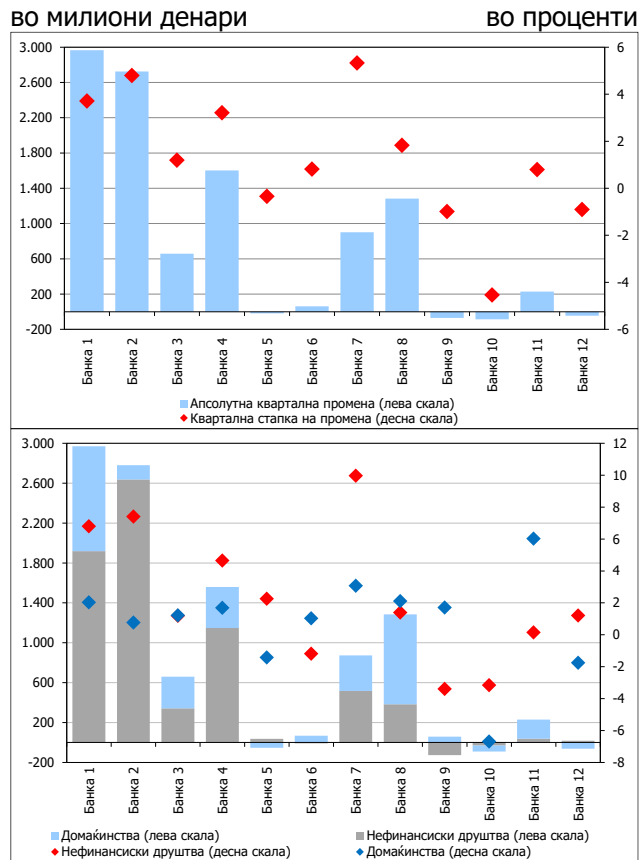
Анализирано по поединечна банка, девет од вкупно тринаесет банки⁴⁰ остварија зголемена кредитна активност во однос на претходниот квартал. Сепак, само четири од групата големи банки придонесоа за 84% од вкупниот квартален раст на кредитите на нефинансиските субјекти.

³⁹ Кредитите на нефинансиските субјекти ги вклучуваат кредитите на нефинансиските лица – резиденти и нерезиденти, и тоа кредитите на приватните и јавните нефинансиски друштва, централната влада, локалната самоуправа, непрофитните институции коишто им служат на домаќинствата (кредити на други клиенти), самостојните вршителите на дејност и физичките лица (кредити на домаќинствата).

⁴⁰ Не е земена предвид РБСМ АД Скопје.

Графикон бр. 50 Раст на вкупните кредити на нефинансиските субјекти (горе) и на кредитите на нефинансиските друштва и домаќинствата (долу), по поединечна банка

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Обемот на нови кредити во првиот квартал од 2022 година бележи значителен раст, од околу една третина, во однос на истиот квартал од 2021 година. Анализирани на месечна основа, во сите месеци од првиот квартал од 2022 година обемот на нови кредити е повисок во споредба со истите месеци од минатата година, и тоа во двата сегмента од кредитното портфолио. Сепак, поизразено зголемување бележат новоодобрените корпоративни кредити (од 44,8%), при умерен раст на новите кредити на домаќинствата (од 6,9%).

Кварталниот раст на кредитната активност во најголем дел произлезе од кредитирањето на нефинансиските друштва, иако и кредитите на домаќинства исто така се зголемија.

Кредитите на нефинансиските друштва се зголемија за 6.877 милиони денари, или за 3,7%, наспроти растот од 4,9% во последниот квартал од 2021 година. Годишната стапка на раст на корпоративните кредити (без ефектот од нето-отписите) забрза и изнесува 11,1% (8,4% на 31.12.2021 година), што претставува нова максимална вредност на годишен раст на корпоративните кредити остварена во последните 10 години.

Забавувањето на кредитниот раст на нефинансиските друштва е вообичаено за овој период од годината, но соодветствува и со движењата на овој сегмент од кредитниот пазар, каде што се забележува мало нето-заострување на условите⁴¹ за одобрување корпоративни кредити⁴². Истовремено, во првиот квартал

⁴¹ Од аспект на поединечните услови за кредитирањето на претпријатијата, банките укажуваат на натамошно нето-заострување кај каматните стапки на кредитите, и кај барањата за обезбедување. Позначително нето-олеснување е забележано кај кредитниот услов „достасување на заемите“.

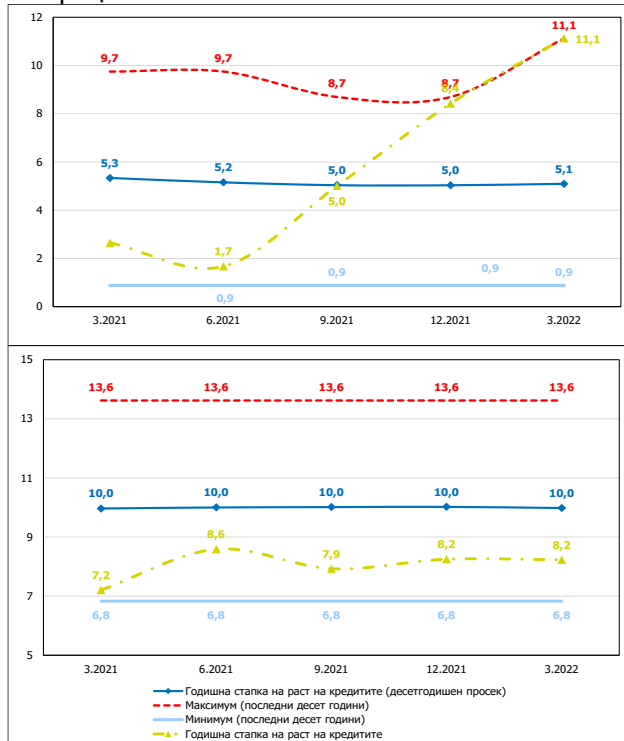
⁴² Извор: Анкета за кредитната активност на банките во првиот квартал од 2022 година.

Графикон бр. 51

Десетгодишен подвижен просек на годишните стапки на раст на кредитите на нефинансиските друштва (горе) и кредитите на домаќинствата (долу)

во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

* Забелешка: Исклучен е ефектот од сите задолжителни отписи извршени во периодот 1.1.2016 – 31.3.2022 година. Почнувајќи од декември 2019 година податокот содржи и наплатени задолжително отпишани кредити.

од 2022 година, банките укажуваат на минимално нето-зголемување на вкупната побарувачка за корпоративни кредити, во споредба со претходниот квартал. За вториот квартал од 2022 година, банките очекуваат мало нето-заострување на кредитните услови за одобрување корпоративни кредити (кај кредитирањето на малите и средните претпријатија се очекува малку посилно нето-заострување на кредитните услови), при ниско нето-зголемување на кредитната побарувачка од страна на претпријатијата (кај кредитната активност со големите претпријатија се очекува поголемо нето-намалување на побарувачката за кредити).

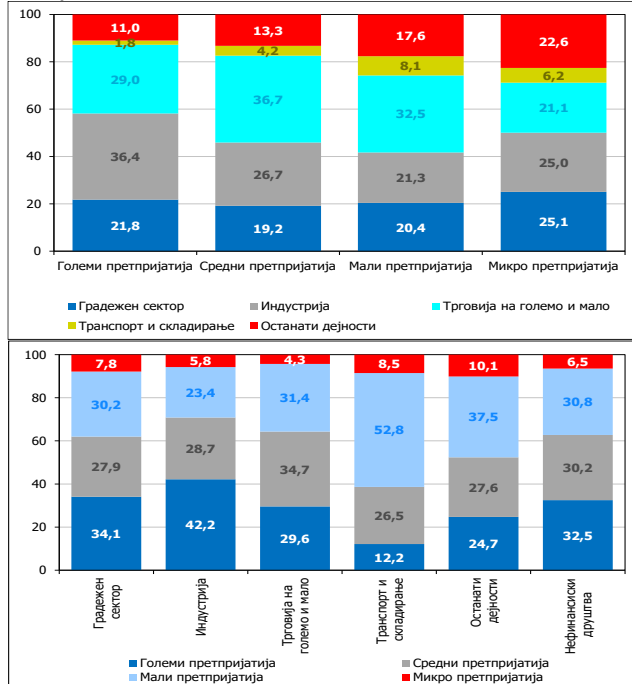
Според економската дејност на клиентите, во структурата на кредитите на нефинансиските друштва преовладуваат кредитите одобрени на клиенти од индустријата и трговијата на големо и мало, и тоа со по околу 30%. Анализирани според големината на нефинансиските друштва⁴³, на 31.3.2022 година, по малку повеќе од 30% од одобрените корпоративни кредити се однесуваат на големите, средните и на малите претпријатија.

Кредитната поддршка на домаќинствата ја задржа динамиката на раст во првиот квартал од 2022 година, при раст на кредитите на овој сектор за 3.326 милиони денари, или за 1,7% (растот во последниот квартал од 2021 година изнесува 3.263 милиони денари или 1,7%). Годишниот раст на кредитите на домаќинствата (без ефектот од нето-отписите) е непроменет (8,2%) во однос на претходниот квартал, при што речиси две години, е под 10-годишниот подвижен просек од годишните стапки на раст на овие кредити (на 31.3.2021 изнесува 10,0%).

⁴³ Критериумите за класификација на субјектите според големината (на големи, средни, мали и микро) се дадени во член 470 од Законот за трговски друштва.

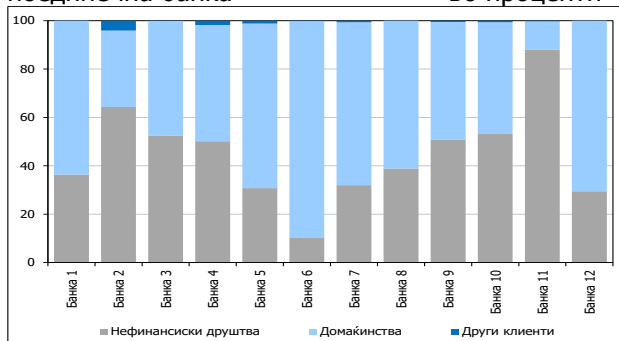

Графикон бр. 52 Структура на кредитите на нефинансиските друштва, по одделни дејности и според големината на друштвото во проценти

Извор: Кредитен регистар на Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 53 Секторска структура на кредитите на нефинансиските субјекти, по поединечна банка во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Кредитниот раст кај домаќинствата ја одразува зголемената побарувачка за кредити, при истовремено олеснети кредитни услови. Имено, во првиот квартал од 2022 година, банките укажуваат на поизразено нето-олеснување на кредитните услови кај станбените и потрошувачките кредити за домаќинствата⁴⁴. На страната на побарувачката, банките укажуваат на поизразено нето-зголемување на побарувачката за вкупните кредити на домаќинствата, и тоа кај сите типови кредити. Во следниот квартал, банките очекуваат нето-олеснување на кредитните услови⁴⁵, наспроти очекувањата за нето-намалување на побарувачката на кредити од страна на домаќинствата.

Кредитите на домаќинствата и понатаму зафаќаат поголем дел (50,7%) од вкупните кредити, којшто минимално се намали (за 0,4 процентни поени) во првиот квартал од 2022 година. Според кредитните производи, 64,9% од кредитите на физичките лица се наменети за финансирање на ненаменската потрошувачка на физичките лица (потрошувачките кредити, дозволени пречекорувања на трансакциски сметки и кредитни картички и останати кредити).

Интересот на домашните кредитори за финансирање „зелени“ проекти коишто позитивно влијаат врз животната средина, здравјето на луѓето и поттикнуваат развој на обновливи извори на енергија, иако се зголемува, сепак учеството на овие кредити во кредитното портфолио на банкарскиот систем е скромно (иако, кај одделни банки учеството на зелените кредити е повисоко).

⁴⁴ Гледано од аспект на поединечните кредитни услови, се забележува поизразено нето-олеснување кај каматната стапка на кредитите на домаќинствата, на провизиите кај станбените кредити и достасувањето на заемите кај потрошувачките кредити. Извесно нето-заострување кај станбените и потрошувачките кредити се забележува кај условот кредитна способност на потрошувачите.

⁴⁵ За вториот квартал од 2022 година, банките очекуваат натамошно умерено нето-олеснување на кредитните услови кај станбените и потрошувачките кредити, и мало нето-заострување кај групата останати кредити.

Графикон бр. 54

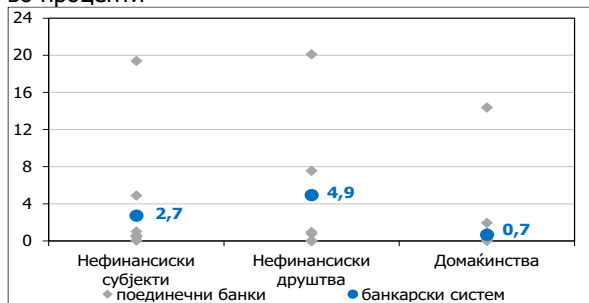
Структура на кредитите на физичките лица, по производи во милиони денари и во проценти во ознаки

Извор: Кредитен регистар на Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 55

Учество на „зелените“ кредити во вкупните кредити на нефинансиските субјекти и по одделни сектори, по поединечна банка во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките

На 31.3.2022 година, зелените кредити⁴⁶ одобрени од страна на банките, учествуваат со 2,7% во вкупните кредити на нефинансиските субјекти, со поголемо учество од 4,9% кај нефинансиските друштва и само 0,7% кај домаќинствата⁴⁷.

Во првиот квартал од 2022 година, денарските кредити⁴⁸ имаа најголем придонес (51,1%) во растот на вкупните кредити на нефинансиските субјекти, додека придонесот на девизните кредити⁴⁹ и кредитите во денари со девизна клаузула⁵⁰ е видно помал (33,2% и 15,7%, соодветно). Во валутната структура на вкупните кредити учеството на девизните кредити се зголеми за 0,5 процентни поени за сметка на стеснувањето на учеството на денарските кредити и денарските кредити со девизна клаузула, од 0,2 и 0,3 процентни поени, соодветно.

⁴⁶ Под „зелен кредит“ се подразбира начинот на финансирање којшто му овозможува на кредитокорисникот да инвестира исклучиво во проекти со значителен позитивен придонес врз животната средина и во проекти што придонесуваат за намалување на негативните ефекти од климатските промени. Зелените кредити имаат за цел да обезбедат (i) подобрување на енергетската ефикасност на домаќинствата и на корпоративниот сектор; (ii) поддршка на инвестициите во зелени технологии, материјали и решенија; (iii) поддршка на инвестициите во обновливи извори на енергија, контрола и спречување на загадувањето, заштита на животната средина, намалување на ризиците од климатските промени и слично. За потребите на овој извештај, како зелени кредити се сметаат кредитите коишто се наменети за подобрување на енергетската ефикасност на домаќинствата и на корпоративниот сектор; кредитите за поддршка на инвестициите во зелени технологии, материјали и решенија; кредитите за поддршка на инвестиции во обновливи извори на енергија, контрола и спречување на загадувањето, заштита на животната средина, намалување на ризиците од климатските промени и слично.

⁴⁷ Од дванаесетте анализирани банки, четири банки немаат одобрено зелени кредити на 31.3.2022 година. Кај банките коишто имаат одобрено вакви кредити, учеството на зелените кредити во вкупните кредити се движи во интервал од 0,1% до 20,1%. Од секторски аспект, застапеноста на зелените кредити во вкупните кредити по одделни банки е помеѓу 0,03% и 20,1% кај претпријатијата, односно меѓу 0,1% и 14,4% кај домаќинствата.

⁴⁸ Денарските кредити на квартална основа се зголемија за 5.203 милиони денари (или за 2,3%), во најголем дел како резултат на кредитите на нефинансиските друштва (раст од 3.194 милиони денари, или 2,8%) и во нешто помал дел од зголемувањето на кредитите на домаќинствата (раст од 2.012 милиони денари, или 1,8%).

⁴⁹ Девизните кредити на квартална основа се зголемија за 3.379 милиони денари, или за 6,0%, што произлегува од кредитите на претпријатијата (раст од 2.815 милиони денари, или 6,5%), како и од зголемувањето на девизните кредити на домаќинствата и другите клиенти (за 533 милиони денари, или 4,6% и 31 милиони денари, или 2,1%, соодветно).

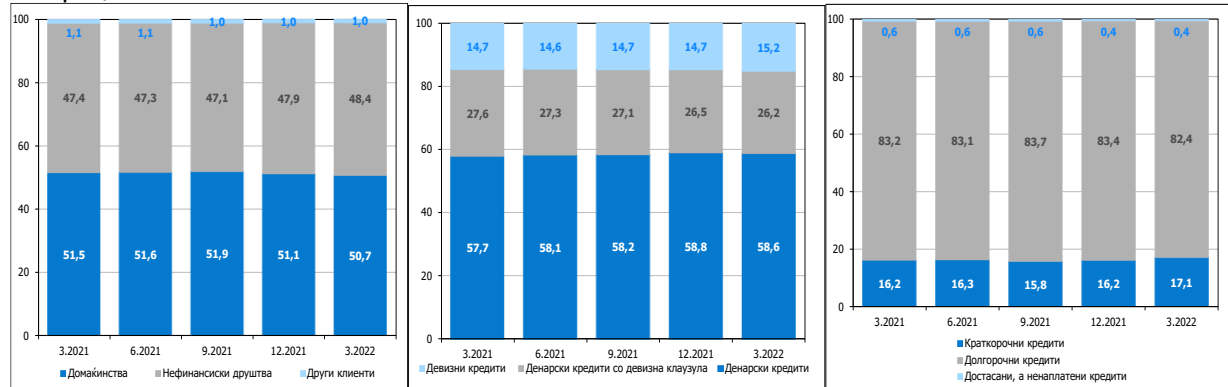
⁵⁰ Денарските кредити со девизна клаузула на квартална основа растат за 1.604 милиони денари, или за 1,6%, а во нивни рамки кредитите на нефинансиските друштва се зголемија за 869 милиони денари (или 3,3%), додека кредитите на домаќинствата се зголемија за 781 милион денари (или 1,1%).

Извештај за ризиците во банкарскиот систем во првиот квартал од 2022 година

Графикон бр. 56

Структура на вкупните кредити, според секторот (лево) и валутата (средина) и структура на редовните кредити според рочноста (десно) во проценти

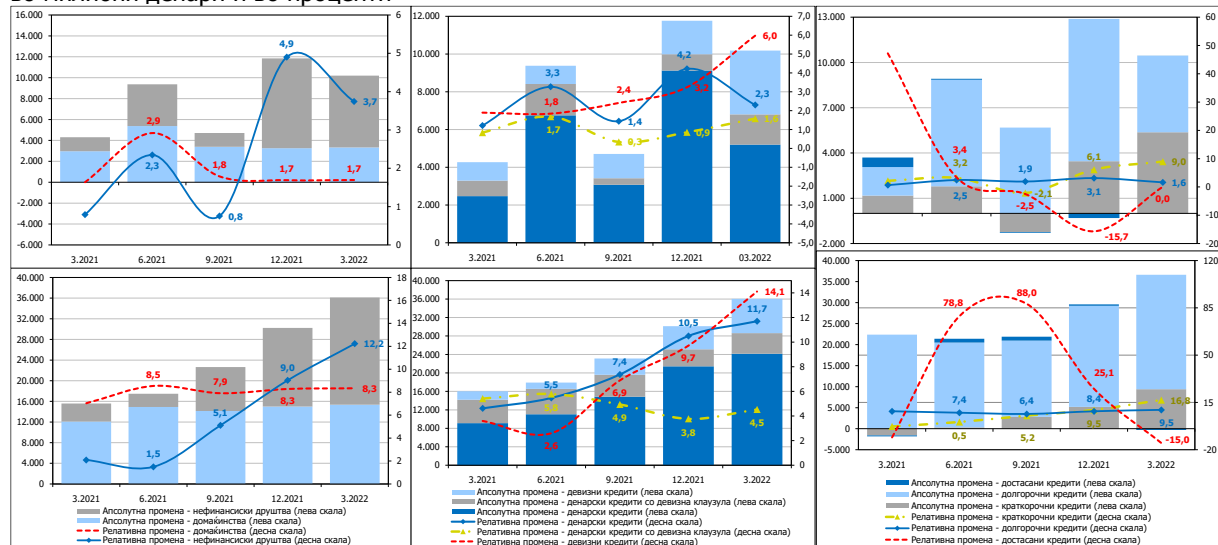

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Во првиот квартал од 2022 година е забележано намалување на рочноста на кредитното портфолио, преку забрзан раст на краткорочното кредитирање (за 9,0% или за 5.372 милиона денари) и намален раст на долгорочното кредитирање (за 1,6%, или за 5.071 милион денари).⁵¹ Растот на краткорочните кредити речиси во целост произлегува од кредитната активност на корпоративниот сектор, додека растот на долгорочните кредити речиси подеднакво се должи на кредитите на претпријатијата и домаќинствата.

Графикон бр. 57

Квартален (горе) и годишен (долу) раст на кредитите, според секторот, валутата и рочноста во милиони денари и во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

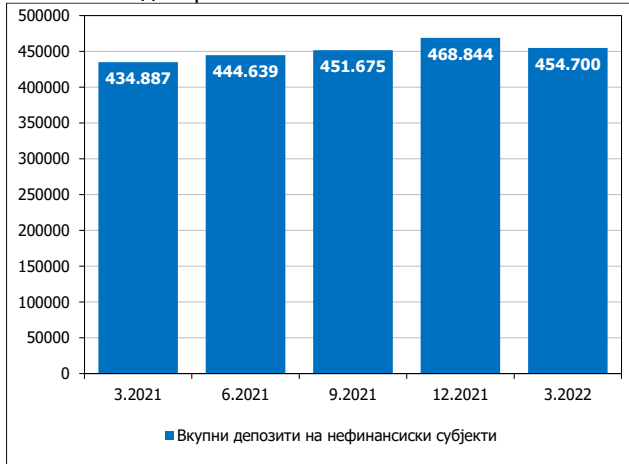
⁵¹ При анализата на рочната структура на кредитите се исклучени нефункционалните кредити.

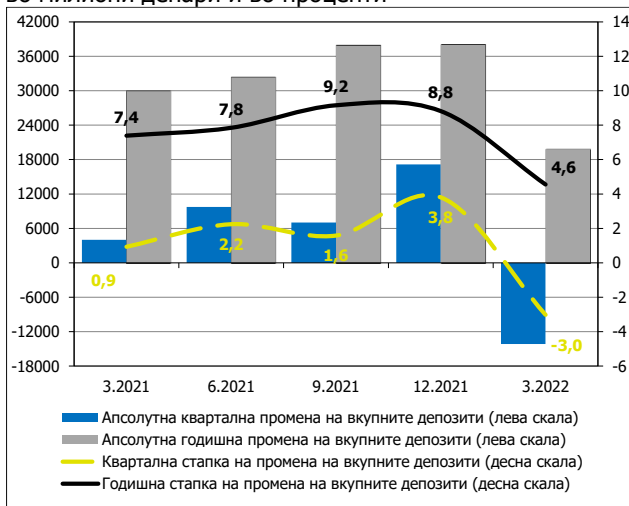
1.4 Депозити на нефинансиските субјекти

Графикон бр. 58 Состојба на депозитите на нефинансиските субјекти во милиони денари

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 59 Промена на депозитите на нефинансиските субјекти во милиони денари и во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Во првиот квартал од 2022 година, депозитите на нефинансиските субјекти забележаа намалување (за 14.144 милиони денари, или 3%), што во еден дел е последица на делувањето на вообичаените сезонски фактори во овој период од годината. Воедно, движењето на депозитите во првото тримесечје од 2022 година, пред сè во март, беше под силно влијание и на негативните ефекти од конфликтот меѓу Русија и Украина и нарушените глобални синџири на снабдување, коишто условија повисоки трошоци за домашните претпријатија и поизразени психолошки притисоци врз населението поттикнати од ширењето негативни вести во врска со идните движења на стапките на инфлација. Сепак, на годишна основа, вкупната депозитна база на банките расте, но забавено (стапката на раст изнесува 4,6% и е речиси преполовена во споредба со последниот квартал од 2021 година, кога изнесуваше 8,8%). Анализирани по поединечна банка, банките од групата големи банки речиси во целост го условуваат кварталното намалување на депозитите, а само на две од нив отпаѓаат близу 60% од вкупниот квартален пад.

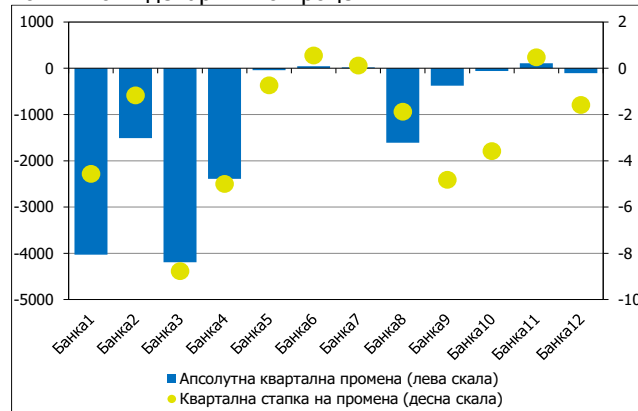
Домаќинствата, коишто традиционално се најзначајниот депонент во македонскиот банкарски систем (со учество од 67,1% во вкупните депозити на 31 март 2022 година), во првиот квартал од 2022 година, ги намалија своите средства во банките за 3.916 милиони денари, или за 1,3% (зголемување за 2,6% во последниот квартал од 2021 година). Од друга страна, на годишна основа, средствата на домаќинствата депонирани во банките и понатаму бележат раст (за 11.364 милиони денари или за 3,9%), но побавен во

споредба со последниот квартал од 2021 година.

Графикон бр. 60 Раст на депозитите на нефинансиските субјекти, по поединечна банка

во милиони денари и во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Енергетската криза и започнувањето на воениот конфликт во Украина имаа негативно влијание и врз однесувањето на **нефинансиските друштва**, коишто во првиот квартал од 2022 година ги намалија своите депозити за 10.654 милиони денари, или 7,5%, а извесно забавување се забележува и кај нивната годишна стапка на раст (4,7%) во однос на крајот на 2021 година (кога изнесуваше 11,8%), но и во однос на 31.3.2021 година (12,9%). Покрај од наведените фактори, намалувањето на корпоративните депозити во првиот квартал од 2022 година е под влијание и на вообичаените сезонски фактори, којшто најчесто се одразува преку променливи и претежно надолни движења на депозитите за трансакциски цели⁵².

Пролонгираната неизвесност под влијание на силни надворешни шокови во изминатите две години предизвика извесни промени на валутната и рочната склоност на депонентите за чување на нивните средства во банките, видливи преку растот на депозитите во девизи и на многу кратки рокови.

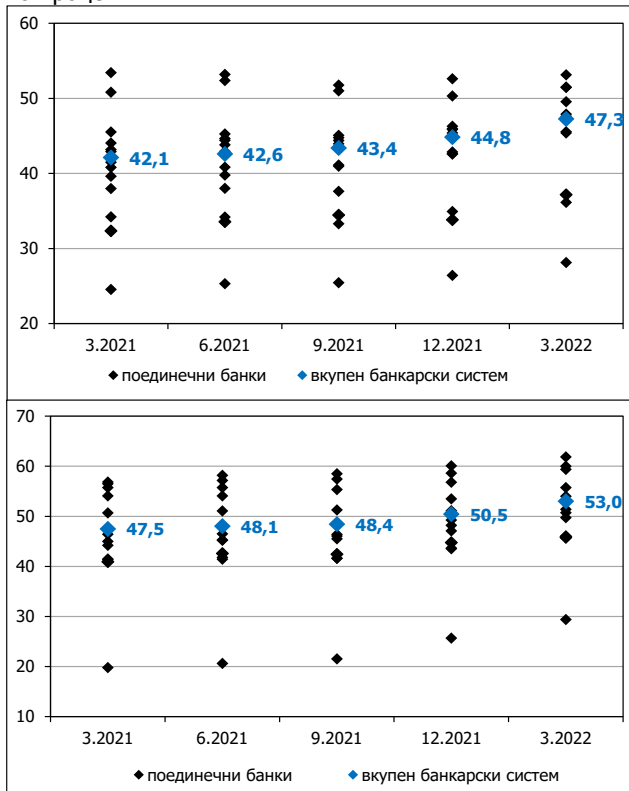
Така, од аспект на **валутата**, кварталниот пад на депозитната база во целост произлезе од денарските депозити, коишто во првиот квартал од 2022 година се намалија за 18.782 милиона денари, или 7,3%. Притоа, намалувањето на денарските депозити најмногу произлегува од намалувањето на депозитите по видување, со речиси подеднаков придонес на овие депозити од двата сектора

⁵² Повеќе од 80% од депозитите на корпоративниот сектор се депозити по видување, коишто придонесуваат за намалувањето на вкупните корпоративни депозити со 89%. Намалување бележат и долгорочните корпоративни депозити, но тоа е помало за речиси шестпати, отколку намалувањето на депозитите по видување.

Графикон бр. 61 Учество на вкупните девизни депозити во вкупните депозити на банкарскиот систем (горе) и на девизните депозити на домаќинствата во вкупните депозити на домаќинства (долу) во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

(домаќинствата и нефинансиските друштва)⁵³. Од друга страна, девизните депозити забележаа квартално зголемување од 4.661 милион денари, или за 2,2%, што е забавување во однос на растот од претходниот квартал (7,3%). Притоа, кварталниот раст на девизните депозити најмногу произлегува од зголемувањето на депозитите по видување, и тоа во целост како резултат на зголемувањето на овие депозити кај секторот „домаќинства“⁵⁴. Следствено на ваквите движења, се намали учеството на денарските депозити во вкупната депозитна база, коешто на крајот на првиот квартал од 2022 година изнесува 52,6% (55% на 31.12.2021 година), додека уделот на девизните депозити се зголеми до нивото од 47,3% (44,8% на 31.12.2021 година).

Од аспект на рочноста, депозитите по видување во најголем дел придонесоа за намалувањето на вкупната депозитна база и остварија квартално намалување од 10.537 милиони денари, или 3,5%, коешто речиси во целост (90%) се должи на намалувањето на депозитите кај нефинансиските друштва. Иако значително помало, квартално намалување бележат и краткорочните депозити (за 696 милиони денари⁵⁵, или за 1%) и долгорочните депозити (за 2.912 милиона денари, или за 3%⁵⁶). Согласно со забележаната зголемена склоност на штедење во странска валута, придружени со неосновани шпекулации за стабилноста

⁵³ Кварталното намалување на денарските депозити по видување на нефинансиските друштва изнесува 8.338 милиони денари, или 9,8%, додека кварталното намалување на денарските депозити на домаќинствата по видување изнесува 6.270 милиони денари, или 6,9%.

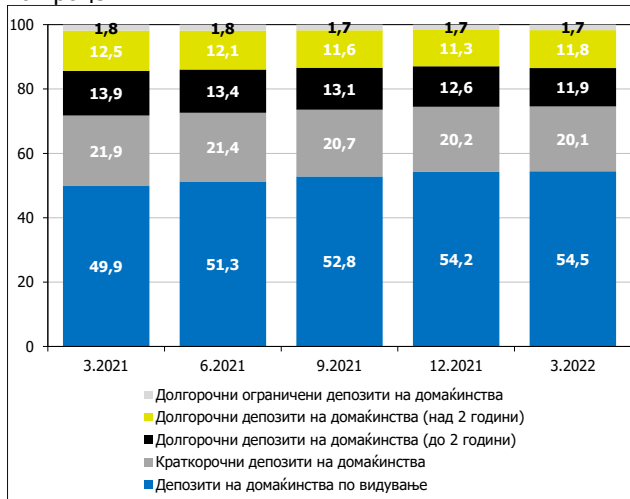
⁵⁴ Кварталното зголемување на девизните депозити по видување на домаќинствата изнесува 4.804 милиони денари, или 6,2%, додека девизните депозити на нефинансиските друштва по видување се намалуваат за 1.142 милиона денари, или за 3,1%.

⁵⁵ Апсолутното квартално намалување на краткорочните депозити во целост произлегува од намалувањето на депозитите на домаќинствата за 1.140 милиони денари, или за 1,8% (во целост денарски депозити), додека краткорочните депозити на нефинансиските друштва се зголемуваат за 441 милион денари, или за 7,1% (во целост девизни депозити).

⁵⁶ Во кварталното намалување на долгорочните депозити речиси подеднаков придонес имаат и двата сектора (домаќинствата и нефинансиските друштва), при што намалувањето кај домаќинствата во целост се должи на денарските депозити (за 2.029 милиони денари, или за 5%), додека кај нефинансиските друштва преовладува намалувањето на девизните депозити (за 1.225 милиони денари, или за 21,8%).

Графикон бр. 62 Рочна структура на депозитите на домаќинствата во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

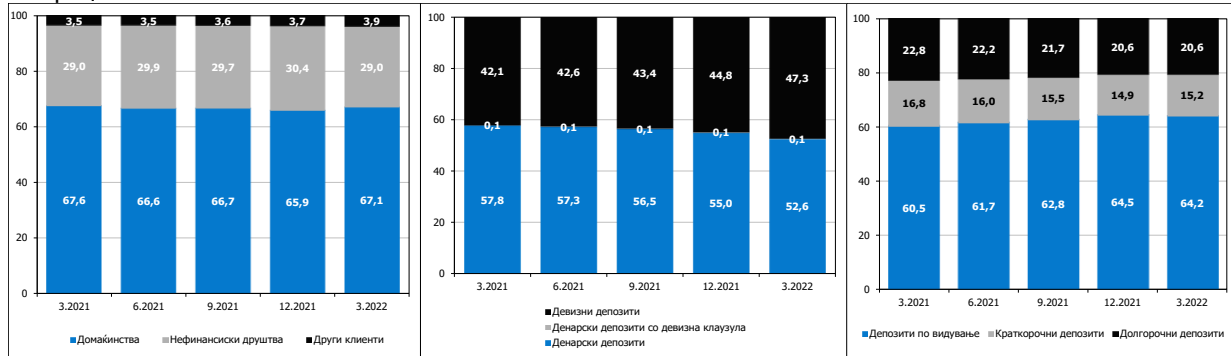
на денарот, **Народната банка презеде целни мерки, односно направи промени во задолжителната резерва, како реакција на ваквите тенденции.** Имено, преку намалувањето на стапката за задолжителна резерва од денарските обврски (од 8% на 6,5%) и едновременото зголемување на стапката на задолжителна резерва од обврските во странска валута (од 15% на 16,5%), коишто ќе се применуваат од јуни оваа година, се тежнее кон промена на валутната структура на депозитите во банкарскиот систем, што е во согласност и со Стратегијата за поддршка на денаризацијата на земјата.

Од аспект на **рочноста** на депозитите од домаќинства, и во првиот квартал од 2022 година има зголемување на структурното учество на депозитите по видување (од 54,2% на 31.12.2021 година, на 54,5% на 31.3.2022 година). Спротивен тренд се забележува кај краткорочните и кај долгорочните депозити, чие учество во рочната структура на депозитите на домаќинствата, иако минимално, сепак и понатаму се намалува (од 20,2% и 25,6% на 31.12.2021 година, на 20,1% и 25,4% на 31.3.2022 година, соодветно).

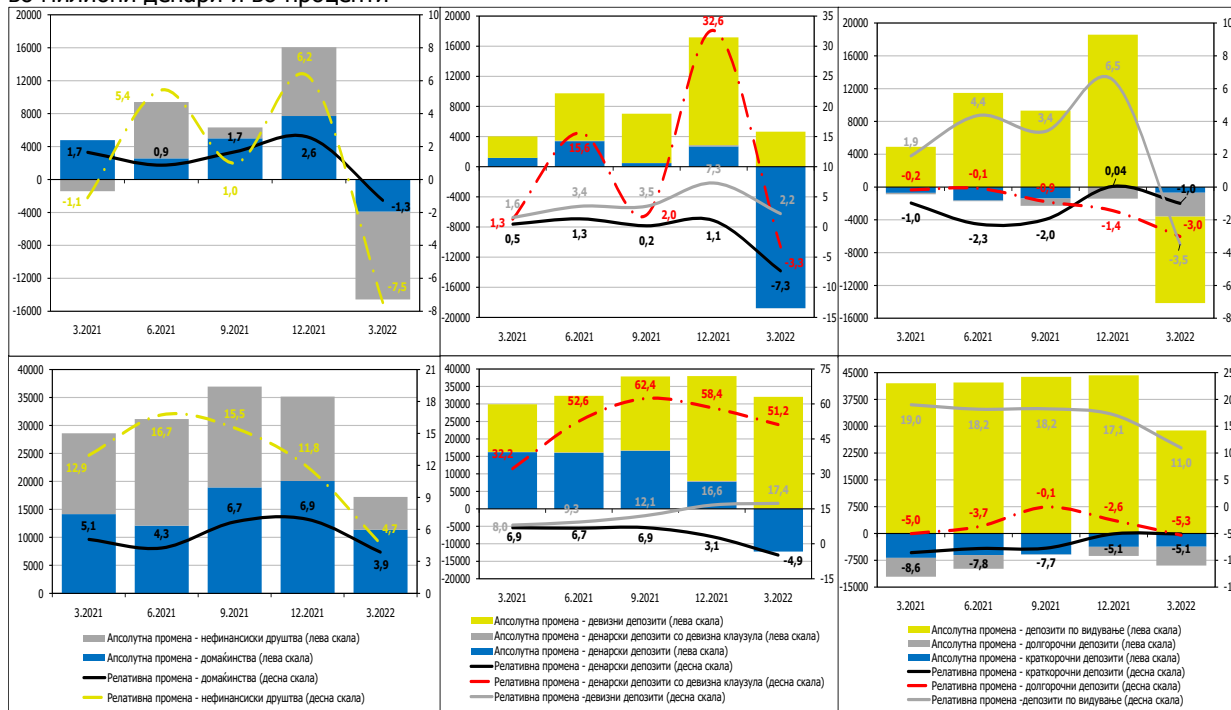
Извештај за ризиците во банкарскиот систем во првиот квартал од 2022 година

Графикон бр. 63 Структура на вкупните депозити, според секторот (лево), валутата (средина) и рочноста (десно) во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 64 Квартална (горе) и годишна (долу) промена на депозитите, според секторот (лево), валутата (средина) и рочноста (десно) во милиони денари и во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

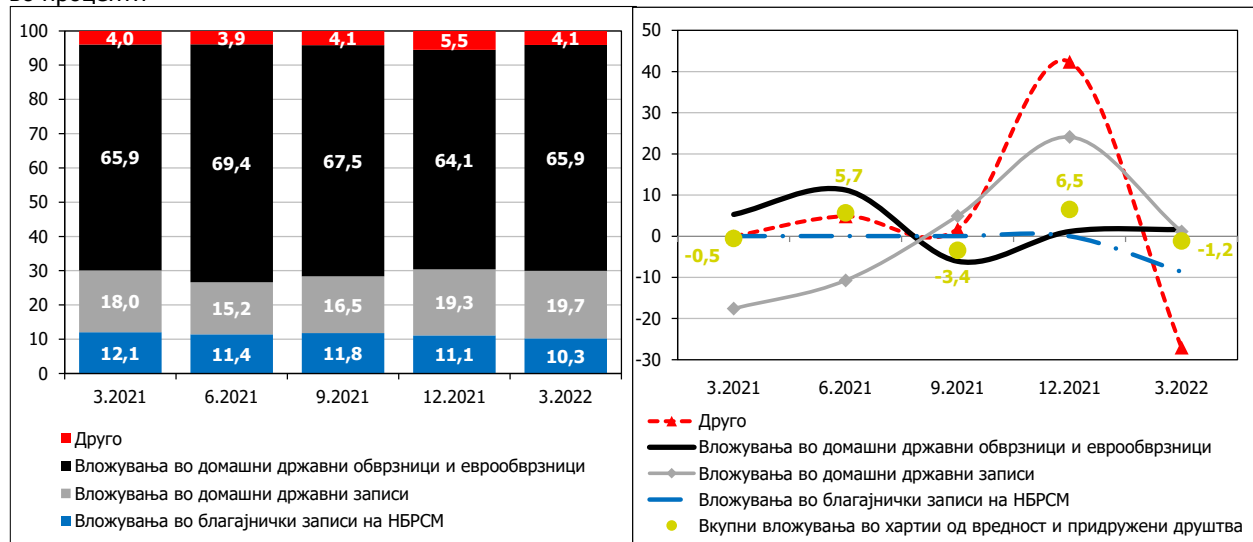

1.3. Останати активности

Во првиот квартал од 2022 година, вложувањата на банките во хартии од вредност, подружници и придружени друштва⁵⁷ се намалија, за 1.049 милиони денари, или за 1,2%. Намалувањето на овие вложувања произлегува од пласманите на банките во должнички хартии од вредност издадени од странски држави (пад од 1.208 милиони денари, или за 65,6%)⁵⁸, чиешто учество во вкупните вложувања во хартии од вредност, подружници и придружени друштва и онака е прилично мало и дополнително се сведе на само 0,7% (2% на 31.12.2021 година). Покрај тоа, и пласманите во благајничките записи на Народната банка забележаа квартален пад, од 862 милиона денари, или за 8,6%. **Во структурата на вкупните вложувања во хартии од вредност, подружници и придружени друштва, и натаму највисоко е учеството на пласманите во домашни државни обврзници и еврообврзници (65,9%).** Овие пласмани забележаа квартален раст од 955 милиони денари (или за 1,7%), што во најголем дел произлегува од зголемените вложувања во еврообврзниците. На квартална основа, и вложувањата во државни записи забележаа зголемување од 203 милиони денари (или за 1,2%), со што нивното учество во вкупните вложувања во хартии од вредност се зголеми до нивото од 19,7%.

Графикон бр. 65

Структура (лево) и квартална промена (десно) на вложувањата во хартии од вредност, подружници и придружени друштва во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Во првиот квартал од 2022 година, пласманите кај банките и другите финансиски институции (коишто зафаќаат 8% од вкупната актива на банкарскиот систем) забележаа намалување од 646 милиони денари, или за 1,3%. Ваквото намалување произлезе од падот на средствата на кореспондентните сметки во странски банки.

Вкупните обврски врз основа на кредити (коишто зафаќаат 6,2% од вкупната пасива на банкарскиот систем) на квартална основа се зголемија за 1.239 милиона денари, или за

3,2%, што е најмногу резултат на склучените репо-трансакции со централната банка (две банки од групата големи банки) и меѓу две домашни банки.

Графикон бр. 66 Квартална промена на побарувањата од финансиски институции (лево), обврските врз основа на кредити (десно) и депозитите од финансиските институции (средина)

во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Депозитите од банките и останатите финансиски институции (коишто зафаќаат 6,4% од вкупната пасива на банкарскиот систем) забележаа раст од 9.633 милиони денари, или за 31,2%. Зголемувањето на депозитите од нерезидентите финансиски институции (8.807 милиони денари) имаше најголем придонес за растот на вкупните депозити од финансиските институции (станува збор пред сè за депозити од матичните субјекти на банките).

Обемот на активностите на банкарскиот систем со нерезидентите е постојано мал, иако се забележуваат разлики по поединечни банки. Притоа, банкарскиот систем повеќе им должи⁵⁹, отколку што побарува од нерезидентите. Обврските на домашните банки кон нерезидентите забележаа квартален раст од 7.698 милиони денари, или 14,9%, а нивното учество во вкупната пасива на банкарскиот систем се зголеми и достигна 9,3%⁶⁰ (8,1% на 31.12.2021 година). Ваквото зголемување произлегува од претходно споменатиот раст на обврските врз основа на депозити од нерезидентите финансиски институции. Побарувањата на банките од нерезидентите (на кои отпаѓаат 5,8% од вкупната актива на банкарскиот систем⁶¹) забележаа намалување од 3.021 милион денари, или за 7,6%, што најмногу произлегува од намалувањето на средствата на кореспондентните сметки во странски банки.

⁵⁷ Анализите на овие вложувања се прават согласно со нивната нето сметководствена вредност.

⁵⁸ Станува збор за вложувања во хартии од вредност коишто една банка ги направи во претходниот квартал и веќе во првиот квартал од 2022 година ги ликвидираше.

⁵⁹ На 31.3.2022 година, осум од вкупно тринаесет банки повеќе користат отколку што пласираат средства на нерезидентите.

⁶⁰ Доколку од анализата се исклучи „РБСМ“ АД Скопје, учеството на обврските кон нерезидентите во вкупната пасива изнесува 7,7%.

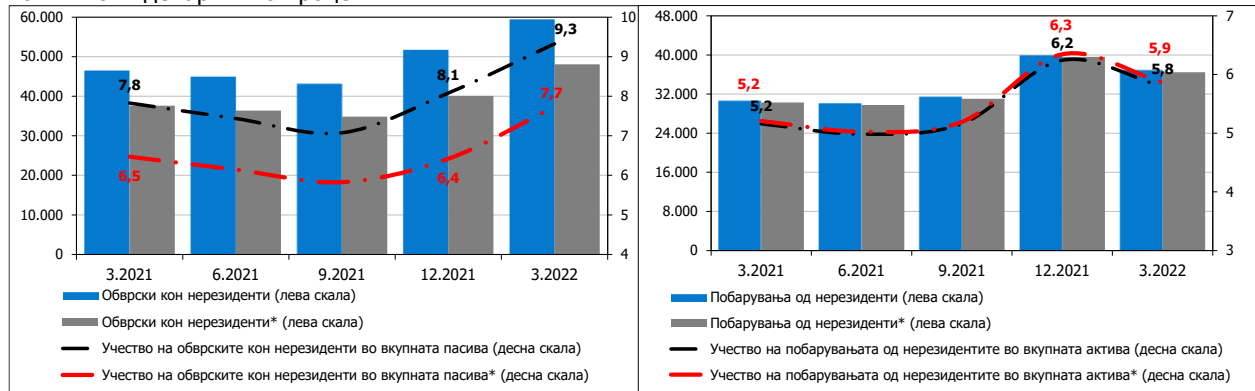
⁶¹ Билансите побарувања на банкарскиот систем од клиенти од Русија и Украина учествуваат со само 0,04% во вкупните побарувања од нерезиденти (односно, имаат учество од 0,002% во активата на банките).

Графикон бр. 67

Обврски (лево) и побарувања (десно) кон/од нерезидентите

во милиони денари и во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

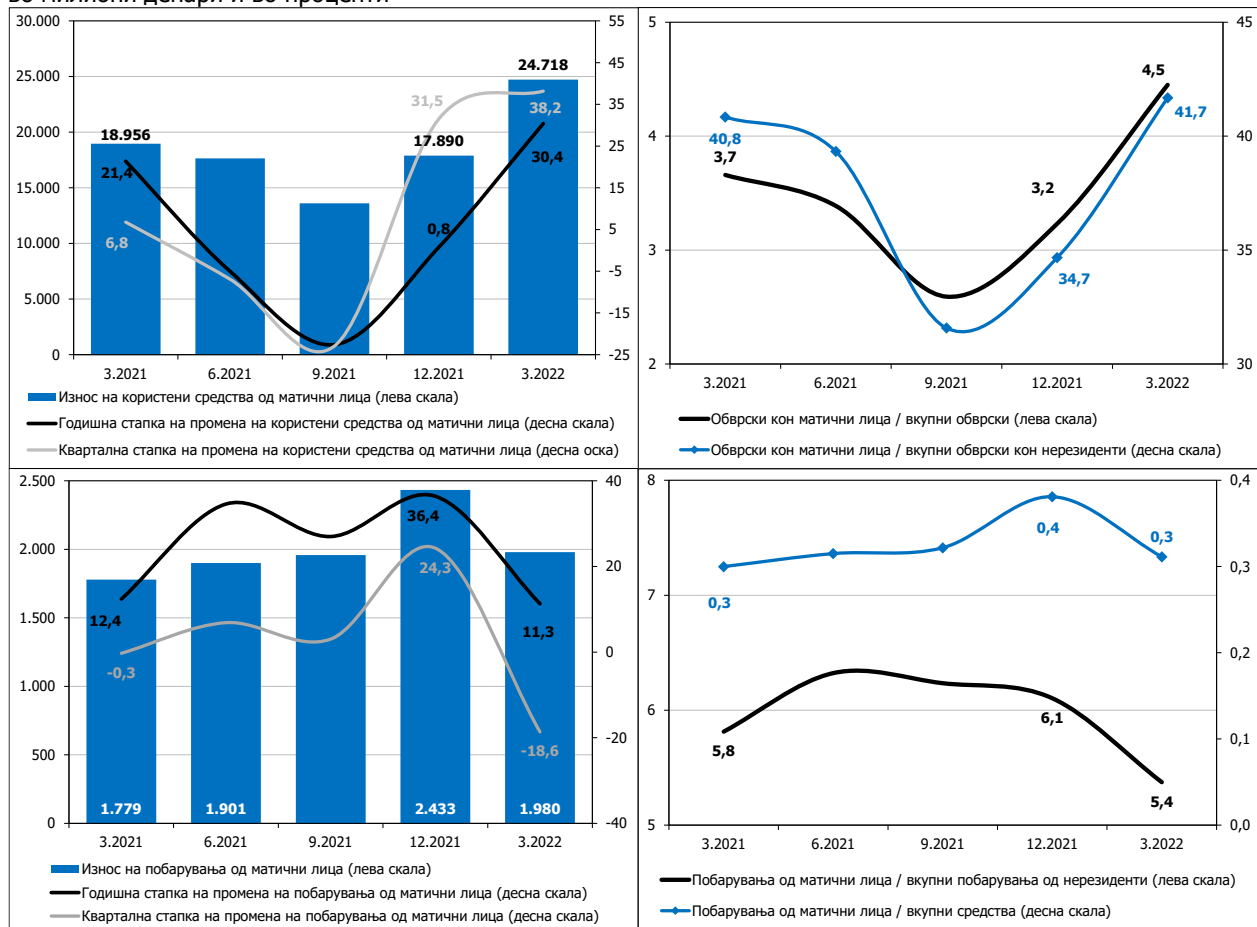
* Без учество на „РБСМ“ АД Скопје.

Обврските кон матичните субјекти на банките забележаа познатителен раст во првиот квартал од 2022 година. Сепак, овие обврски и натаму не претставуваат значаен извор на финансирање на активностите на банкарскиот систем, иако се забележуваат разлики по одделни банки. Во првиот квартал од 2022 година, обврските на банките кон своите матични субјекти забележаа раст од 6.828 милиони денари (или за 38,2%), и тоа во форма на краткорочни депозити. Со високиот раст на обврските кон матичните субјекти, се зголемија нивните учества во вкупните обврски и обврските кон нерезидентите до нивоата од 4,5% и 41,7%, соодветно (на 31.12.2021 година, овие учества изнесуваа 3,2% и 34,7%, соодветно). Побарувањата од матичните лица забележаа квартален пад, од 454 милиони денари, или за 18,6%. Оттука, учествата на овие побарувања во вкупната актива и во побарувањата од нерезидентите дополнително се намалија и на 31.3.2022 година, изнесуваа 0,3% и 5,4%, соодветно.

Графикон бр. 68

Обврски (горе) и побарувања (долу) кон / од матичните лица на банките во милиони денари и во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

2. Профитабилност

Показателите за профитабилноста на банкарскиот систем забележаа подобрување во првите три месеци од 2022 година, што е резултат на остварената повисока добивка, во споредба со истиот период од претходната година.⁶² Повисоката добивка на банкарскиот систем произлегува од пониските нето-трошоци за исправка на вредноста и растот на нето некаматните (нето-приходите од провизии и другите редовни приходи) и нето каматните приходи. Оперативните трошоци на банките забележаа раст, со што негативно придонесоа кон годишниот раст на профитабилноста на банкарскиот сектор. Зголемувањето на овие трошоци е најмногу последица на повисоките трошоци за плати и зголемените општи и административни трошоци на банките.

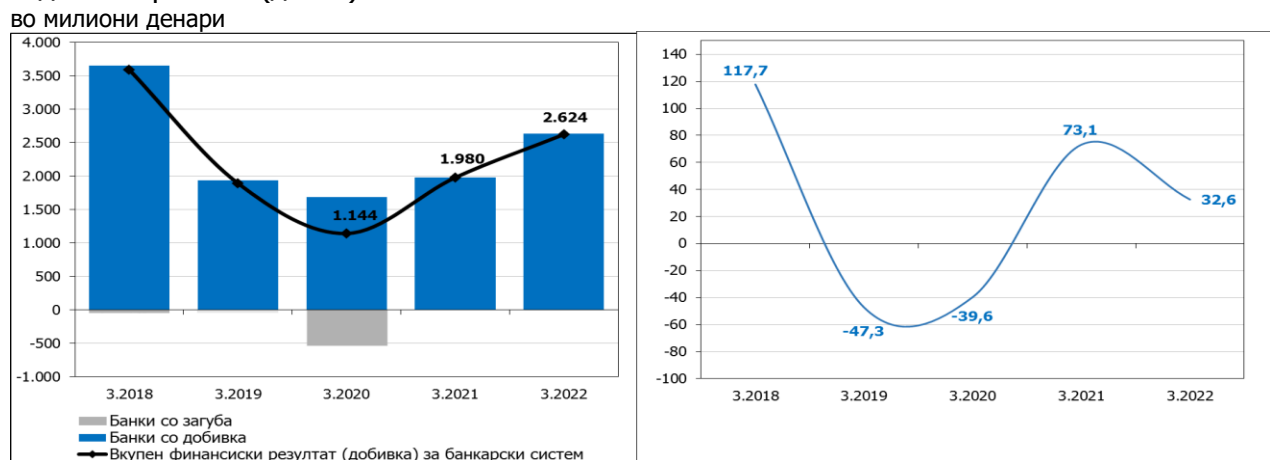
Во првиот квартал од 2022 година, продолжи трендот на намалување на активните и пасивните каматни стапки на банките. Каматниот распон помеѓу пондерираната просечна каматна стапка на вкупните кредити и депозити на годишна основа забележа минимално намалување.

2.1 Показатели за профитабилноста и ефикасноста на банкарскиот систем

Во првиот квартал од 2022 година, банкарскиот систем оствари добивка од работењето во износ од 2.624 милиони денари, којашто во споредба со претходната година е поголема за 32,6%, или за 645 милиони денари. Поголемата добивка произлезе од помалите трошоци за исправка на вредноста (за 399 милиони денари, или за 42,8%), од растот на нето каматните приходи (за 265 милиони денари, или за 7,1%)⁶³ и нето-приходите од провизии и надоместоци (за 105 милиони денари, или за 7,9%)⁶⁴, како и од зголемувањето на другите редовни приходи (за 220 милиони денари или за 30%)⁶⁵. Единствено оперативните трошоци имаа негативен ефект врз растот на добивката. Тие се зголемија за 336 милиони денари, или за 11,6%⁶⁶. **Анализирано по одделна банка, една средна и една мала банка забележаа загуба од работењето, додека останатите единаесет банки остварија позитивен финансиски резултат.**

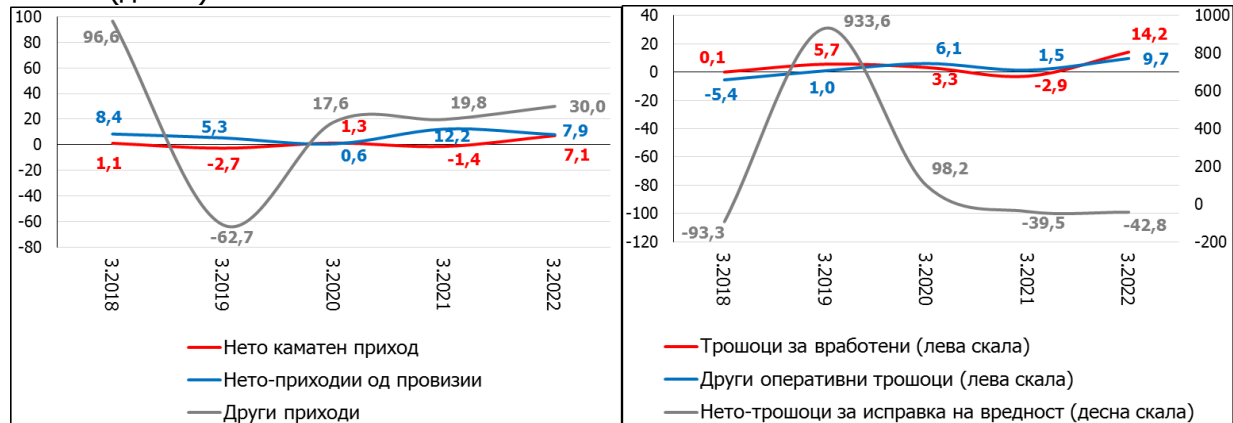

Графикон бр. 69 Динамика на прикажаната вкупна добивка на банките (лево) и нејзина годишна промена (десно) во милиони денари

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 70 Годишна стапка на промена на главните приходни (лево) и расходни ставки (десно) на банките

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

⁶² Сите податоци во овој дел од Извештајот, коишто произлегуваат од билансот на успех на банките (приходи, расходи, добивка, загуба, итн.) се однесуваат на првите три месеци од 2022 година, а нивната големина се споредува со истиот период од претходната или некоја друга година. Податоците коишто произлегуваат од билансот на состојба (актива, кредити, депозити, капитал итн.) или оние поврзани со висината на активните и пасивните каматни стапки, во овој дел од Извештајот се презентирани како просек од состојбите за првите три месеци од 2022 година којшто се споредува со просекот пресметан за првите три месеци од 2021 или од некоја друга година. Доколку пресметката е направена поинаку, тоа е нагласено во текстот.

⁶³ Приходите од камати се зголемија за 178 милиони денари, или за 3,9%, при истовремено намалување на расходите за камати за 88 милиони денари, или за 10,9%.

⁶⁴ Нето-приходите од провизии и надоместоци се зголемија како резултат на растот на приходите од провизии и надоместоци од нефинансиските друштва (за 135 милиони денари), при помал пад на расходите за провизии и надоместоци (за 13 милиони денари) кај овој сектор.

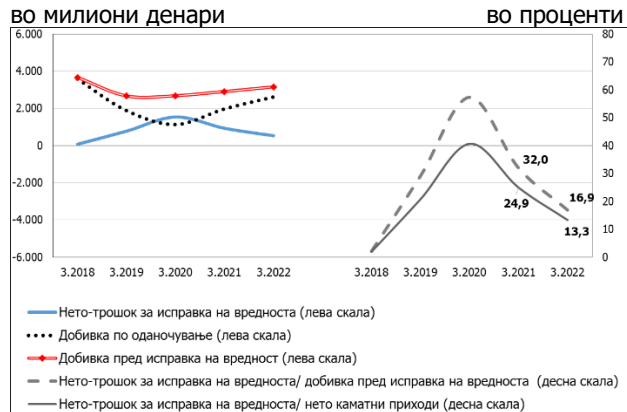
⁶⁵ За растот на другите редовни приходи најмногу придонесоа нето-приходите од курсни разлики (за 133 милиони денари, или за 56,6%) и поголемото ослободување на резервирањата за пензиските и други користи за вработените (за 99 милиони денари).

⁶⁶ Во структурата на оперативните трошоци, највисок раст забележаа трошоците за плати (175 милиони денари, или за 14,2%), и општите и административните трошоци (114 милиони денари, или за 11,1%).

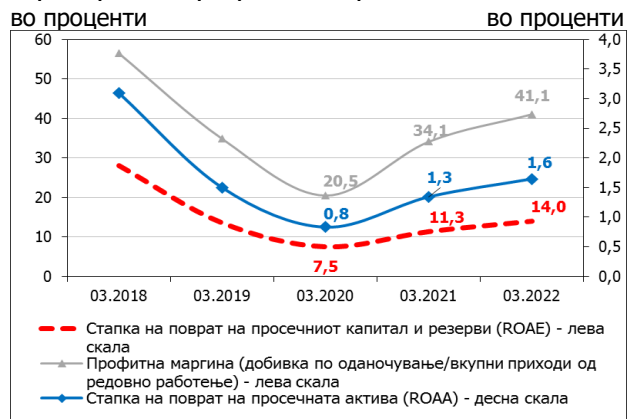
Графикон бр. 71

Показатели за учеството на нето-трошоците за исправка на вредноста во добивката и во нето каматните приходи

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 72 Стапки на поврат на просечната актива и на просечниот капитал и резерви и профитна маргина

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките

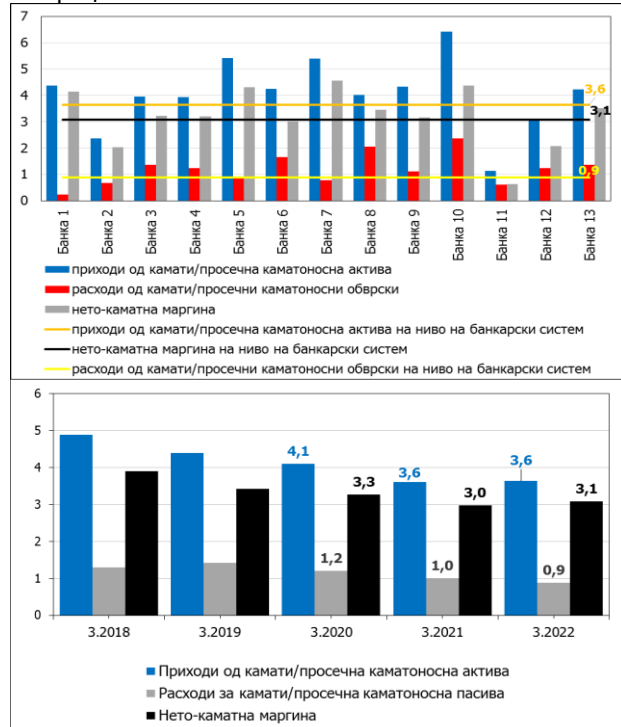
Растот на добивката во првиот квартал од 2022 година придонесе за зголемување на основните показатели за профитабилноста на банкарскиот систем. Најголем раст од 7 процентни поени забележа профитната маргина, што произлезе од побрзиот раст на остварената добивка (32,6%) во споредба со растот на вкупните редовни приходи (10,2%), и тоа најмногу поради намалените нето-трошоци за исправка на вредноста. Растот на стапките на поврат на просечниот капитал и резерви и на просечната актива изнесува 2,7 и 0,3 процентни поени, соодветно. Така, остварените нивоа на стапките на поврат на просечната актива и на просечниот капитал и резерви, на крајот на првиот квартал од 2022 година, изнесуваат 1,6% и 14,0%, соодветно.

Во првиот квартал од 2022 година, сопре надолниот тренд на нето каматната маргина, којашто забележа раст од 0,1 процентен поен. Овој раст на нето каматната маргина произлезе од побрзиот релативен раст на нето каматниот приход (за 7,1%, или за 265 милиони денари), во споредба со зголемувањето на просечната каматносна актива (за 3,4%, или за 16.944 милиони денари). Растот на нето каматните приходи е условен од годишниот раст на каматните приходи (за 178 милиони денари, или за 3,9%), при истовремено намалување на каматните расходи (за 88 милион денари, или за 10,9%).

Финансиското посредување со домаќинствата имаше најголем придонес во формирањето (59,2%) и во растот на нето каматниот приход (52,7%). Нето каматните приходи од домаќинствата се зголемија на годишна основа за 140 милиони денари, или за 6,3%, во услови на пад на каматните расходи при истовремен раст на каматните приходи кај

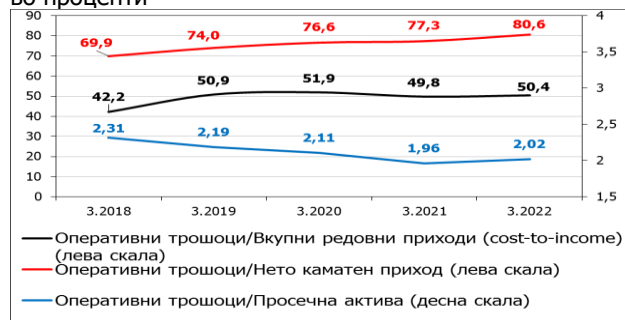

Графикон бр. 73 Нето каматна маргина по одделна банка, на 31.3.2022 година (горе) и на ниво на банкарскиот систем (долу) во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 74 Показатели за оперативната ефикасност во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

овој сектор⁶⁷. **Нето каматниот приход од нефинансиските друштва, на којшто отпаѓаат 37,4% од вкупните нето каматни приходи, забележа годишно зголемување од 83 милиони денари, или за 5,9%⁶⁸.** Со раст од 17 милиони денари или за 6,2%, нето каматните приходи од секторот „држава“ имаат најмал удел во растот на вкупните нето каматни приходи на банките, додека во кредитно-депозитната активност со останатите сектори (финансиските институции, непрофитните институции коишто им служат на домаќинствата и нерезидентите), банкарскиот систем бележи нето каматен расход.

Показателите за оперативната ефикасност на банкарскиот систем бележат полоши нивоа, во споредба со истиот период од претходната година. Ова произлегува од поголемиот релативен раст на оперативните трошоци (за 11,6%) во однос на растот на вкупните редовни приходи (за 10,2%), просечната актива (за 8,2%) и нето каматниот приход (за 7,1%).

Во првите три месеци од 2022 година, нето-трошоците за исправката на вредноста на финансиските и нефинансиските средства се намалија за 399 милиони денари, или за 42,8%. Намалувањето на овие трошоци главно произлегува од исправката на вредноста на финансиските средства на нето-основа (којашто се намали за 387 милиони денари или за 41,3%), и тоа како поради намалената бруто-исправка на вредноста на финансиските средства (за 194 милиони денари)⁶⁹, така и заради поголемото ослободување на исправката на вредноста

⁶⁷ Во првиот квартал од 2022 година, каматните расходи на домаќинствата се помали за 99 милиони денари, или за 29,2%, додека каматните приходи беа поголеми за 41 милион денари, или за 1,6% во однос на претходната година.

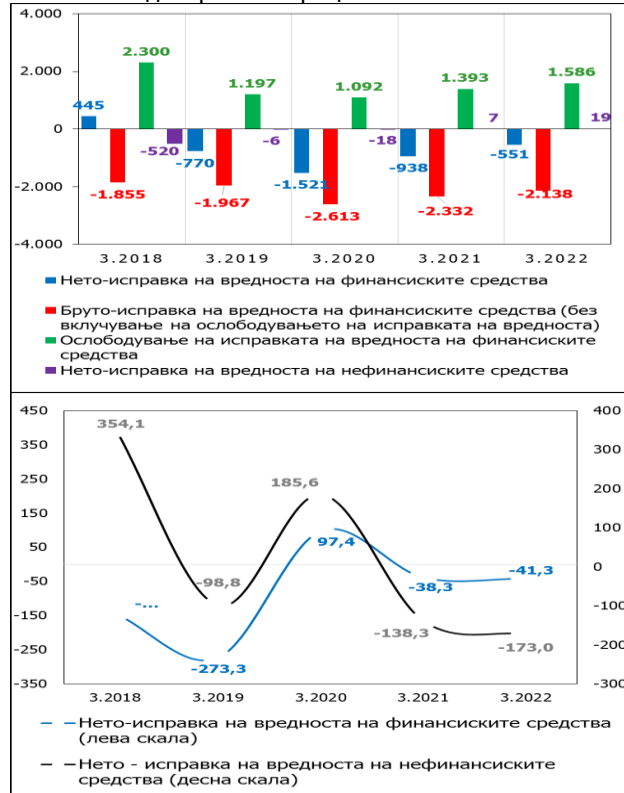
⁶⁸ Каматните приходи од нефинансиските друштва беа поголеми за 62 милиона денари, или за 4,1%, при истовремено намалување на расходите од камати за 21 милион денари, или за 25,3%.

⁶⁹ За намалување на бруто-исправката на вредноста на финансиските средства најмногу придонесе бруто-исправката за кредити и пласмани, којашто се намали за 264 милиони денари.

Графикон бр. 75 Износ на трошоците за исправка на вредноста (горе) и годишни стапки на промена (долу)

во милиони денари и во проценти

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

на финансиските средства (за 193 милиони денари)⁷⁰.

Во овој квартал, слично како и минатата година⁷¹, нето-трошокот за исправка на вредноста на нефинансиските средства има третман на приходна ставка во износ од 19 милион денари и на годишна основа бележи раст за 12 милиони денари, поради поголемото ослободување на исправката на вредноста на нефинансиските средства (за 33 милиони денари), во однос на растот на бруто-исправката на вредноста на овие средства (21 милион денари).

2.2 Движење на каматните стапки и на каматниот распон

Трендот на намалување на активните и пасивните каматни стапки на банките продолжи и во првиот квартал од 2022 година. Во споредба со истиот период од претходната година, намалувањето е поизразено кај каматните стапки на кредитите кај кои пондерираната просечна каматна стапка е помала за 0,28 процентни поени, додека пондерираната просечна каматна стапка на депозитите се намали за 0,21 процентен поен⁷². Анализирани според валутните карактеристики, поизразен пад бележат просечните денарски каматни стапки, како кај кредитите, така и кај депозитите.

Посилното намалување на каматните стапки на кредитите во однос на каматните стапки на депозитите, на крајот на март 2022 година, придонесе за мал надолен тренд кај каматните распони. Каматниот

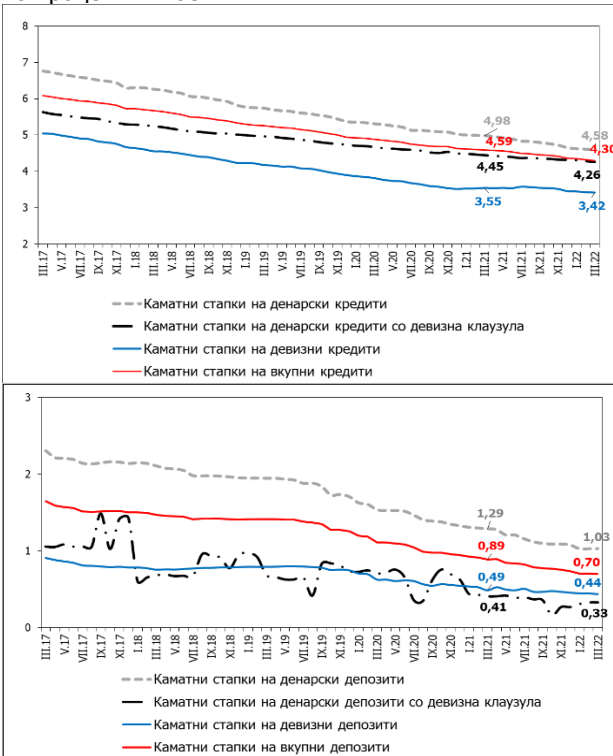
⁷⁰ За растот на ослободувањето на исправката на вредноста на финансиските средства најмногу придонесе ослободувањето на исправката на вредност за кредити и пласмани, со раст од 174 милиони денари.

⁷¹ Во првите три месеци од 2021 година, нето-исправката на вредноста на нефинансиските средства исто така беше позитивна и изнесуваше 7 милиони денари.

⁷² Во текстуалниот дел се анализира просечната висина на каматните стапки, пресметана од нивоата на каматните стапки на крајот на одделните месеци од годината. На графиконите се презентирани нивоата на каматните стапки на крајот на одделните

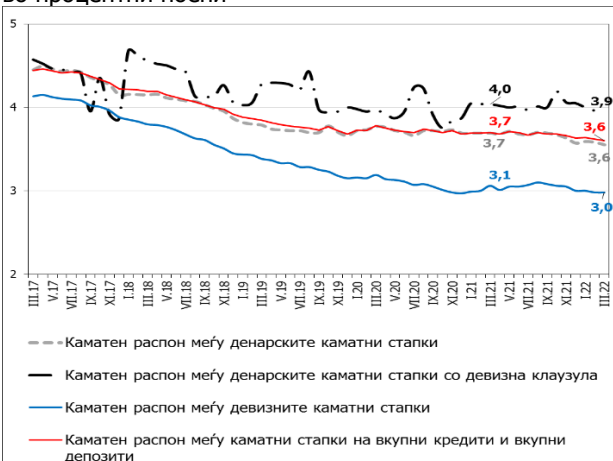
Графикон бр. 76 Активни (горе) и пасивни каматни стапки (долу) во процентни поени

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

распон помеѓу пондерираната просечна каматна стапка на вкупните кредити и депозити на годишна основа минимално се намали за 0,07 процентни поени, така што пондерираниот просечен каматен распон за првите три месеци од 2022 година изнесува 3,6%.

Графикон бр. 77 Каматен распон во процентни поени

Извор: Народната банка, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

АНЕКСИ